

Naabrivalve õppematerjal

Tallinn 2001
MTÜ EESTI NAABRIVALVE

SISUKORD:

1. PEATÜKK. PROJEKTI ALGATAMINE JA KOOSTAMINE	5
1.1 Sissejuhatus	5
1.2 Teemat arendavad märkmed	6
1.3 Õppesessiooni läbiviimine	11
2. PEATÜKK. TEABEVAHETUSE PÕHIMÕTTED	14
2.1 Sissejuhatus	14
2.2 Teemat arendavad märkmed	14
2.3 Õppesessiooni läbiviimine	17
3. PEATÜKK. KOOSOLEKUTE KORRALDAMINE JA JUHATAMINE	20
3.1 Sissejuhatus	20
3.2 Teemat arendavad märkmed	20
3.3 Õppesessiooni läbiviimine	25
4. PEATÜKK. NAABRIVALVEÜRITUSE RAHASTAMINE	28
4.1 Sissejuhatus	28
4.2 Teemat arendavad märkmed	29
4.3 Õppesessiooni läbiviimine	32
5. PEATÜKK. AVALIKKUSELE MÕELDUD REKLAAM	35
5.1 Sissejuhatus	35
5.2 Teemat arendavad märkmed	36
5.3 Õppesessiooni läbiviimine	38
6. PEATÜKK. ESINEMISOSKUSE ARENDAMINE	40
6.1 Sissejuhatus	40
6.2 Teemat arendavad märkmed	40
6.3 Õppesessiooni läbiviimine	44
7. PEATÜKK. NAABRIVALVET TUTVUSTAVA VÄLJAANDE KOOSTAMINE	48
7.1 Sissejuhatus	48
7.2 Teemat arendavad märkmed	48
7.3 Õppesessiooni läbiviimine	51

8. PEATÜKK. NAABRIVALVEPROJEKTI UUENDAMINE	53
8.1 Sissejuhatus	53
8.2 Teemat arendavad märkmed	53
8.3 Õppesessiooni läbiviimine	57
9. PEATÜKK. TURVALINE ELUKESKKOND	59
9.1 Sissejuhatus	59
9.2 Teemat arendavad märkmed	59
9.3 Õppesessiooni läbiviimine	63
10. PEATÜKK. ISIKLIK TURVALISUS	65
10.1 Sissejuhatus	65
10.2 Teemat arendavad märkmed	65
10.3 Õppesessiooni läbiviimine	73
11. PEATÜKK. EHITISTE JA OMANDI TURVALISUS	75
11.1 Sissejuhatus	75
11.2 Teemat arendavad märkmed	75
11.3 Õppesessiooni läbiviimine	83
12. PEATÜKK. KODU KAITSMINE TULEKAHJU EEST	89
12.1 Sissejuhatus	89
12.2 Teemat arendavad märkmed	89
12.3 Õppesessiooni läbiviimine	94
13. PEATÜKK. SÕIDUKITE TURVALISUS	98
13.1 Sissejuhatus	98
13.2 Teemat arendavad märkmed	98
13.3 Õppesessiooni läbiviimine	106

Hea lugeja!

Sinu käes on Eesti Naabrivalve ühingu poolt väljaantud õppematerjal, mis on suunatud eelkõige naabrivalve aktivistidele. Kindlasti kulub see raamat marjaks ära ka kõigile neile, kes tahavad oma elu turvalisemaks muuta.

Raamat pakub meile nõuandeid ja näpunäiteid ühiseks tegutsemiseks ohtlikes situatsioonides.

Selle õppematerjali on kokku pannud ja välja andnud Suurbritannia Naabrivalve Ühing koolitamaks sealseid naabrivalvest huvitatud inimesi. Usun, et kuigi ühiskonnad on erinevad, on turvalisusega seotud mured meil ühised ning häid nõuandeid leidub siin raamatus kõigile.

Suur tänu toetuse eest raamatu välja andmisel Justiitsministeeriumile, Tallinna linnale ja turvafirmale ESS.

Ainult üheskoos tegutsedes suudame oma elu turvalisemaks muuta!

Tarmo Vaik
MTÜ Eesti Naabrivalve
juhatuse esimees
05 136 630

1. Projekti algatamine ja koostamine

1.1 SISSEJUHATUS

See peatükk käsitleb mõningaid aspekte, millega naabrivalve projekti algatamisel peab arvestama. Peatüki sihiks on pakkuda koolituse läbiviijale oskusi ja võtteid, mis aitaksid:

- seada projekti eesmärged;
- planeerida ülesandeid, mille abil eesmärged saavutada;
- selgitada välja, milliseid vahendeid on vaja eesmärkideni jõudmiseks;
- revideerida oma tegevust, et see oleks eesmärkide saavutamisele suunatud;

Selle peatüki lõpuks peaksite olema võimelised:

- välja selgitada, milliste küsimuste esitamine on vajalik projekti algatamiseks; organiseerida koosoleku oma projekti ja tegevusplaani arutamiseks ning planeerimiseks.

Peatükk jaguneb kaheks osaks:

- esimene osa sisaldab teemat arendavaid märkmeid, mis selgitavad, kuidas planeerida oma projekti tegevuste kulgu;
- teine osa sisaldab õppesessiooni läbiviimiseks vajalikke märkmeid, mida saab kasutada projekti avakoosoleku juhatamisel.

1.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

Siinkohal antakse informatsiooni naabrivalve kolmest põhilisest aspektist:

- taustainformatsioon naabrivalve projektide kohta;
- informatsioon kohalikest naabrivalve organisatsioonidest (suunatud juba eksisteerivatele projektidele);
- informatsioon eesmärkide püstitamise kohta.

MIS ON NAABRIVALVE?

Naabrivalve on meetod, mille abil on võimalik arendada naabruskonnas elavate elanike, kohaliku politsei ja kohaliku võimu esindajate vahel tihedaid sidemeid. Naabrivalve sihiks on aidata inimestel kaitsta ennast ja oma omandit, vähendada hirmu kuritegevuse ees ja parandada ümbritsevat keskkonda. Selle väljundiks on:

- suurenenud turvatunne kodudes;
- suurem valvelolek;
- kogukonnavaimu tugevnemine;
- elukeskkonna paranemine.

Milleks on vaja naabrivalvet?

Kuigi politseistatistika näitab aeg-ajalt mõnes registreeritud kuritegude liigis langust, on kuritegude arv siiski liialt suur. On tähtis, et politsei ja kogukond töötaksid partneritena ja aitaksid seeläbi ära hoida ja avastada kuritegusid.

MIDA HÕLMAB NAABRIVALVE?

Kuigi kõik naabrivalve projektid erinevad üksteisest mingite näitajate poolest (mis sõltub konkreetse piirkonna omapärasest), on enamus projekte sarnased järgmiste näitajate poolest:

- projektid on koostatud koostöös kohaliku politsei ja vahel ka kohaliku omavalitsuse organiga. Iga korrakaitseüksuse koosseisus on politseinik, kelle ülesannete hulka kuulub naabrivalve projektiga koostöö tegemine;
- projekti juhib projektijuht, keda toetavad politsei ja sageli ka kohalik naabrivalve organisatsioon;
- projektid erinevad nendesse haaratud elanike arvu poolest (eelkõige sõltuvalt asustustihedusest);
- vabatahtlik kontaktisik (tavaliselt vastava piirkonna elanik), kes juhib projekti ja suhtleb politseiga ning on oma naabruskonna nõ "hääletoruks";
- kõik naabrivalve projektis osalejad tegutsevad kuritegude ennetamise ja turvatunde suurendamise nimel, aitavad vähendada ühiskonna hirmu kuritegevuse ees;

- projektis osalejad saavad informatsiooni ja teateid politseilt, kohalikelt võimudelt ja oma piirkondlikust organisatsioonist. Aktiivne suhtlemine motiveerib projektis osalejaid ja muudab projekti teovõimelisemaks.

Kõik naabrivalve projektid saavad alguse kogukonna initsiatiivil ja politsei abiga. Projekti edukus sõltub eelkõige osalejate panusest. Samas on aga kindel, et naabrivalve pakub inimestele paremaid võimalusi üksteist tundma õppida ja üksteist aidata - eriti neid, kes on nõrgemad ja kergemini haavatavad.

PROJEKTIDE ÜLESEHITUS

Esimene, kellega kontakteeruma peaks, on kohalik politseiüksus. Sealt saab informatsiooni kohaliku korrakaitsekeemi kohta teie piirkonnas ja kohaliku naabrivalve organisatsiooni kohta. Kui mingeid olemasolevaid skeeme ega projekte veel ei ole, saab politsei anda abi nende loomiseks. Sellisel juhul peab keegi vabatahtlikult enda peale võtma projektijuhi ülesanded.

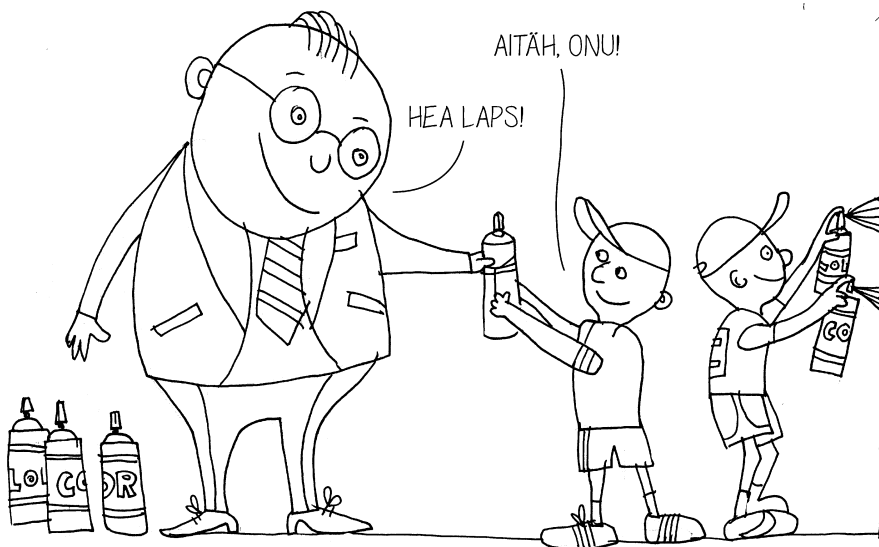
PROJEKTIJUHT

Projektijuhi ülesandeks on:

- kontakteeruda piirkonna elanikega ja korraldada koosolek projekti algatamise arutamiseks;
- luua ja arendada naabrivalve projekti kindlalt piiritletud piirkonnas; edasi anda adekvaatset informatsiooni piirkonnas toimuvate kuritegude kohta;
- edastada informatsiooni projektis osalejate ja politsei vahel; olla sidepidajaks projekti, teiste kontaktisikute, kohaliku politseiüksuse, omavalitsusorgani ja naabrivalve organisatsiooni vahel.

On veel hulk asju, millega võib projektijuht projekti käivitamisel tegelema hakata:

- ustele ja akendele asetatavate hoiatuskleepsude ja intsidentide seletuskirjade blankettidega varustamine;
- inimestele kuritegevusest ülevaate andmine;
- politsei ja elanike informatsioonivahetuse korraldamine;
- sõnumite, uudiste ja ka varustuse (näiteks omandi märgistamiseks vajalikud vahendid) edastamine;
- inimeste julgustamine, et nad informeeriksid politseid koheselt kahtlustatavatest ja kuritegelikest juhtumitest piirkonnas;
- piirkonna sarnaste projektidega sidemete hoidmine;
- projekti tegevuse kontrollimine, piirkonna uustulnukate ja vähekaitsstud piirkondade silmaspidamine;
- kohaliku omavalitsusorgani informeerimine kohalikest keskkonnaprobleemidest.

On veel hulk asju, millega võib projektijuht projekti käivitamisel tegelema hakata: varustuse (näiteks omandi märgistamiseks vajalikud vahendid) edastamine.

KOHALIKUD ORGANISATSIOONID

Naabrivalve on vabatahtlik projekt, mis kutsuti ellu kogukonna liikmete poolt, et selgitada kohalikke probleeme, leida neile lahendusi ja vähendada hirmu kuritegevuse ees.

Üksikud projektid võivad muutuda palju efektiivsemaks kui nad ühinevad kohaliku omavalitsuse või maakonna tasandil. Selliste ühenduste eesmärk pole asendada kohalikke projekte vaid:

- ühendada ja fokuseerida erinevaid projekte;
- aidata üksikuid projekte;
- koguda kokku parimad ideed ja kogemused, et neid ka teistele edasi anda;
- luua skeemid ressursside kogumiseks ja jagamiseks;
- olla häälekandjaks, kui kohaliku probleemi lahendamiseks on vaja teha mingeid otsustavamaid samme.

Kohaliku organisatsiooni loomisele eelneb mitu etappi:

- naabrivalve initsiaatorid loovad väikese kohaliku grupi, mis võib hõlmata piiritletud politsei valvepiirkonda;

- järgmine samm on kandepinna suurendamine terve linnaosa, politseijaoskonna, linna või asula piirideni;
- seejärel moodustab grupi juht korraldava komisjoni, mille ülesandeks on otsustada, kas loodava organisatsiooni tegevuspiirkond peaks ühtima poliseipiirkonna või kohaliku omavalitsuse/maakonna piiridega;
- korraldav komisjon peab:
 - paika panema loodava organisatsiooni sihid ja eesmärgid;
 - koostama aasta tegevusplaani;
 - otsustama rahastajate leidmise.

Politsei on ettevalmistavas faasis tavaliselt väga abivalmis ja tihti ka komisjonis esindatud.

Kui grupp on organisatsiooni eesmärgid määratlenud, tuleb korraldada asutamiskoosolek ja valida organisatsiooni juhid ja juhtorganid.

PROJEKTI VÕI ORGANISATSIiooni LOOMINE

Käesoleva õppematerjali peatükkidest on abi oma projekti või organisatsiooni loomisel. Eriti palju abi on järgmisest peatükkidest:

- Naabrivalveürituste rahastamine
- Teabevahetuse põhimõtted
- Koosolekute korraldamine ja juhatamine
- Avalikkusele mõeldud reklaam
- Naabrivalvet tutvustava väljaande koostamine

PROJEKTI SIHID JA EESMÄRGID

Üks tähtsamaid samme projekti algatamise juures on sihtide ja eesmärkide määratlemine. Selles peatükis on pakutud välja lihtne neljaetapiline sihtide ja eesmärkide paikapanemise juhis.

Esimene etapp

Kõigepealt tuleb leida vastus küsimusele: “Kas meile on vaja naabrivalvet ja kui on, siis millist kasu loodame me sellest saada oma ümbruskonnas?”.

Seejuures ei tohiks mõelda laiemale kasule, mida naabrivalve projekt tuua võib (kuritegevuse vähendamine, hirmudest võitusaamine), vaid antud piirkonna konkreetsetele ja spetsiifilistele probleemidele. Näiteks võib mureks olla:

- pidev kooli akende puruksloopimine;
- autodesse sissemurdmine, kuna majade juures pole parkimisvõimalusi;

- politseiga parema kontakti saamine, kui politseijaoskond on näiteks mingil ajal suletud.

Igas piirkonnas on erinevad probleemid, kuid mõned neist võivad olla ka täiesti ainulaadsed.

Milliseid probleeme tunnetavad teie piirkonna inimesed? Nendest probleemidest oleks kasulik teha märkmeid, et neid hiljem kasutada. Üks võimalus selle teada saamiseks on korraldada oma piirkonnas kuritegevuse analüüs. Täpsem informatsioon selle kohta on peatükis, mis käsitleb turvalist ümbrust.

Teine etapp

Tuvastanud oma piirkonna probleemid, tuleks nüüd mõelda sellele, kuidas neid lahendada naabrivalve projekti raames pakutavate meetoditega. Teiste sõnadega - mida on võimalik ära teha. Võimalike tegevuste hulgas võib olla:

- projekti esitlus kohalikule volikogule;
- tihedamate suhete sisseseadmine politseiga;
- informatsiooni jagamine;
- ürituste korraldamine, et inimesed üksteist paremini tundma õpiks;
- koosolekute korraldamine probleemide arutamiseks.

Ei tohi unustada, et antud tegevused peavad olema suunatud esimeses etapis tuvastatud probleemide lahendamisele.

Kolmas etapp

Püüdke vastata küsimusele: “mida veel on vaja, et saaks tegutsema hakata?”.

Tuleb läbi mõelda vajalikud ressursid projekti läbiviimiseks. Ressursside all tuleb käsitleda ka:

- inimeste ajalisi võimalusi;
- koosolekuruumide hankimise võimalikkust;
- trükivõimalusi.

Inimeste ajalised võimalused on ressurssidest kõige tähtsamad, kuna projekti pole võimalik vedada kui inimesed ei nõustu sellele oma aega kulutama. Seetõttu peaks küsima ka seda: “kas oleme valmis ennast tõsiselt pühendama projekti õnnestumise nimel?”.

Neljas etapp

Koostanud tegevusplaani ja tuvastanud selleks vajaminevad vahendid, tuleks endalt küsida: “kas tehtud plaanid on ikka suunatud esimeses etapis püstitatud probleemide lahendamisele?”.

Kui need pole vastavuses esialgsete ootustega, on tähtis neid kohe muuta - enne kui neid ellu viima hakatakse. Algfaasis on projekti palju lihtsam muuta, kui hiljem viltu läinud projekti parandada.

ÕPPESESSIOONI TULEMUSTE ÜLESKIRJUTAMINE

Selle õppesessiooni lõpuks on tehtud suur hulk mõttetööd, mis loodetavasti aitab projekti koostajatel luua tugeva ja vastupidava naabrivalve projekti. Kollektiivse ajurünnaku tulemuste ülesmärkimine on väga oluline, kuna sellest võib kasu olla:

- avalikkusele mõeldud reklaammaterjalide koostamisel;
- uute projektis osalejate kaasamisel;
- rahastajate leidmisel.

Sihtide ja eesmärkide kava ei pea olema pikk loetelu. Ühe- või kaheleheküljeline nimekiri sellest, mida tahetakse saavutada ja kuidas, on täiesti piisav.

ÜLEVAADE

Iga aasta peaks tagasi vaatama oma esialgsetele ootustele, tegevusplaanile ja kasule, mida sellest projektist loodeti ning oma valmidusele pühendada ennast selle saavutamisele. Seejuures peaks endalt küsima: “kas me oleme saavutanud eesmärgid, mis me endale seadsime; kas me oleme ennast ületanud või seisame paigal?”

Väga oluline on oma algseid plaane paindlikult, mitte kui kivisse raiutuina võtta. Peab olema valmis reageerima muudatustele oma piirkonnas. Ülevaatefaasis võib teha otsuse muuta oma projekti ootusi ja tegevusplaani.

Selle peatüki teine osa sisaldab endas märkmeid koosoleku juhatamise kohta, kus arutatakse naabrivalve projekti eesmärgid ja tegevusplaani.

1.3 ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Käesolev plaan on mõeldud struktuurseks raamiks diskussioonile, mis eelneb naabrivalve projekti loomisele. Igal poliitseiüksusel on naabrivalve rakendamiseks erinevad administratiivsed protsessid. See õppesessioon on suunatud projekti võimalikult tugeva vundamendi ülesehitamisele, millelt on hiljem hea ja kindel jätkata. Õppesessiooni ülesandeks on teada saada:

- mida inimesed sellelt projektilt ootavad;
- millised tegevused tulenevad naabrivalve projektist;
- millised ressursid on projekti õnnestumiseks vajalikud.

Kuigi see õppesessioon oli algselt mõeldud uue naabrivalve projekti loomiseks, võib seda kasutada ka juba eksisteeriva projekti edukuse hindamisel.

ÕPPESESSIOONI KESTVUS

Kui pühendatud aeg projekti lõppkokkuvõttes paremaks teeb, on iga arutluses möödunud hetk kindlasti hästi kulutatud. Optimaalseks koosoleku ajaks on tavaliselt 45 minutit kuni 1

tund. Seega on otstarbekas jagada arutlusprotsess mitmeks osaks, mille jooksul arutatakse projekti ühte-kahte faasi korraga.

OSALEJATE ARV

Ideaalne grupi suurus on 14-16 inimest. Samas tuleb mõista, et sellise iseloomuga koosolekute puhul ei tohi mingil juhul osaleda soovivatele inimestele ära öelda. Sellegipoolest paneb suur osalejate arv koosoleku juhile suure koormuse ja pinge - kõigi inimeste arvamuse ärakuulamine on väga raske.

VAJALIKUD RESSURSID

- meeldiv ja mugav ruum, kus on võimalik toole ringikujuliselt asetada;
- tahvel, kriit/markerid, et vajalik üles kirjutada.

ÕPPESESSIOONIPLAAN

Iga faasi jaoks ei ole vaja aega piirata ja soovi korral võib kogu õppesessiooni ära jagada mitmele õhtule.

Esimene faas

Märkige tahvlile, mida loodetakse naabrivalve projektiga saavutada. Olge ettevaatlik liiga laiaide kontseptsioonide kasutamisega nagu "kuritegevuse ennetamine". Keskenduge teie piirkonna probleemidele, võimalustele ja mõelge, mida naabrivalve projekt nende lahendamiseks pakkub.

Teine faas

Kasutage tahvlit, et üles märkida tegevusplaani alged - tegevused, mida oma naabrivalve projektis käivitada. Peale selle tuleb arutada:

- teadete levitamist;
- omandi märgistamist;
- ühisüritusi.

Kolmas faas

Kasutage tahvlit, et üles märkida naabrivalve toimimiseks vajalikud vahendid. Mõelge võimalikult laiahaardeliselt, näiteks:

- koolile, kirikule vms kui potentsiaalsele koosolekute korraldamise kohale;
- kes ja kus omab võimalusi uudisteadete koostamiseks;
- kui palju võib kuluda raha ja kust seda raha hankida ja koguda;
- kui palju inimesi peaks projektis osalema ja kui palju aega nad peaksid projektile ohverdama.

Neljas faas

Siinkohal tuleks tagasi minna esimese faasi juurde ja küsida: “kas teises ja kolmandas faasis üles märgitud tegevused ja ressursid vastavad esimese faasi ootustele?”.

Tuleb otsustada, kas sellise tegevusplaani ja nende ressursidega on võimalik jõuda soovitud eesmärkideni. Kui see pole võimalik, tuleks uuesti üle vaadata teine ja kolmas faas ja teha vajalikud parandused.

Väga kasulik on koostada oma sihtidest ja tegevustest aruanne, mida saaks kasutada terve tegutsemisperioodi jooksul ja kokkuvõtete tegemisel.

2. Teabevahetuse põhimõtted

2.1. SISSEJUHATUS

Käesolev peatükk käsitleb teabevahetuse strateegia koostamist, teabe oskamatu edastamise tõttu tekkivaid probleeme ja nende lahendamise võimalusi. Selle peatüki lõpus peaksite oskama:

- kirjeldada hea teabevahetuse nelja põhimõtet
- rakendada neid nelja põhimõtet suheldes politseiga ja NV projektis osalejatega.

Peatükk koosneb 2-st osast.

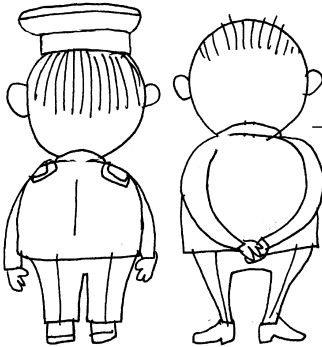
Esimeses võib leida näpunäiteid viisaka suhtlemise kohta.

Teine osa sisaldab juhiseid õppetöö korraldamise kohta.

2.2. TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

Teabevahetus on NV-t liikumapaneev jõud. Teabevahetuse seiskumine põhjustab NV süsteemi häire. Need märkmed näitavad, kuidas hoida kontakti politsei ja NV osalejate vahel. Vaadake nelja olulist teabevahetuse põhimõtet:

- Teabevahetus peab olema täpne
- edastatud õigel ajal ning õigete meetoditega
- edasi antud õigetele inimestele
- nõutav on tagasiside

UUE SÜSTEEMI OTSUSTASIME
ELLU RAKENDADA
INFORMEERIMAKS NII POLITSEID
KUI KA MEIE NAABRIVALVEAKTIVISTE
KIIRELT - NING MIS PEAMINE -
SAMAAEGSELTI!

Teabevahetus on NV-t liikumapanev jõud.

Teabevahetus peab olema täpne!

Probleemid, mida põhjustab ebatäpne teabevahetus, varieeruvad ebamugavustest kuni väga tõsiste küsimusteni. Näiteks annate Te edasi teate, et koosolek algab kell 8.

Kui inimesed saavad kell 8 ja leiavad, et koosolek algas tegelikult kell 7.30, võib see pahandada inimesi ja tekitada ebamugavust. Loodetavasti ununeb see pea.

Võtame teise näite. Te märkate naabermaja ees autot ja kirjutate üles auto numbrini ning juhi kirjelduse. Hiljem leitakse, et naabrite majja on sisse murtud. Teie informatsioon võib kohus olla määrava tähtsusega.

Reegel peab olema: "Teave ei tohi hõlmata midagi sellist, milles te kindel pole!"

Kui Te näiteks kirjutate üles auto numbrini ja teate, et see on ABC 123, kuid ei mäleta viimast tähte. Te võite öelda: "Ma arvan, et see on M või N". Parem on öelda, et Te ei tea viimast tähte kui seda ära arvama hakata.

Juhul kui tegemist on tõendusmaterjaliga, peaksite täpselt üles kirjutama, mida te nägite vahetult pärast toimunut.

Teave peab olema edastatud õigel ajal ja õigeid kanaleid kasutades

Teabevahetus politseiga.

Mõned asjad on pakilisemad, teised vähem. Mõned võivad oodata. Enamus probleeme, mis tekivad seoses politsei poolt vastamata kõnedega, on põhjustatud politsei kanalite ummistumisega vähemtähtsa infoga.

Teisalt on mõned pakilised pöördumised saadetud politseile valesid sidekanaleid pidi ja see võib omakorda palju probleeme tekitada.

Kuidas otsustada, mis on pakiline, mis vähem pakiline küsimus?

Kuidas otsustada, milliseid sidekanaleid kasutada?

Kui inimesed vaid teaksid, mida numbril 110 teatatakse, oleksid nad shokeeritud, kuigi samas ajab see ka naerma.

Mõnele inimesele ei tundu sugugi imelik küsida numbrile 110 helistades kohaliku jalgpalliklubi võistluste ajakava.

Teisalt sai üks politseijaoskond esmaspäeva hommikul kirja teatega: “Palun saatke patrull välja, keegi murrab sisse vastasasuvasse koolimajja!”. Sissemurdmine toimus laupäeva hommikul, siis ka kiri postitati.

Vaatamata meie postiteenuste kiirusele, oli kurjategija esmaspäeva hommikul politsei saabumise ajaks kadunud.

Määratleda, mis on pakiline, mis mitte, on raske, peaaegu võimatu, kuna asjaolud on iga juhtumi puhul erinevad.

Järgnev peatükk peaks siin abiks olema.

Numbritel 110 ja 112 tohiks helistada vaid juhtudel kui politsei või teiste institutsioonide sekkumine on hädavajalik.

Kui probleem ei ole pakiline, kuid nõuab sekkumist, peaks helistama numbritele, mis on ära toodud telefonikataloogis vastavateks puhkudeks.

Näiteks kui tahetakse leida teatud tänava asukohta, teatada kaotatud või leitud esemetest.

Kui sekkumine ei ole koheselt vajalik, aitab ka kirjast, faksist, elektronkirjast või teate jätmisest telefonivastajale. Näiteks tahetakse kutsuda oma koosolekule politsei esindaja või kuritegude ennetamisega tegelev ametnik.

Õigete sidevahendite kasutamine aitab politseil probleeme paremini lahendada.

NV on suurepärase vahend selle eesmärgi saavutamiseks.

TEABEVAHETUS NV PROJEKTIS OSALEJATE VAHEL

Ka teave, mis ringleb NV rühma siseselt, võib olla pakiline ja vähem pakiline.

Teabevahetuse viis olenebki teabe pakilisuse astmest.

- Väga pakiline teave edastatakse kiiresti ja suusõnaliselt.
- Vähem pakilist informatsiooni võib edasi anda telefoni teel.
- Mittepakilisi küsimusi võib kajastada igakuistes bülletäänides.

Vahendid teabe edastamiseks valige sõltuvalt teabe iseloomust ja pakilisuse astmest.

ÕIGE TEABE VIIMINE ÕIGETE INIMESTENI

Õige isik poliitseis

Kõige tähtsam on, et teie sõnum edastatakse õigetele inimestele, kes asuvad probleemi lahendamata. Teie NV grupil oleks kasulik tunda kohaliku politsei ja oskonnatöötajate ülesehitust, kõnede vastuvõtmise ja neile vastamise süsteemi.

Õige isik Naabrivalve grupis

Väga tähtis on ka teabe korralik jagamine NV grupi siseselt. Teiste sõnadega, õigesti peab hindama teabe pakilisuse astet, viima seda õigete inimesteni kasutades õigeid kanaleid. Kasulik on omada oma grupi liikmete telefoninumbreid, varahoidjat ja nimekirja, mis näitab, millist tüüpi informatsiooni on vaja edasi anda.

Tagasiside saamine

Kui palju kordi olete Te kuulnud inimesi kurtmas: “Ma küll teatasin, aga ei tea, mis sellest infost edasi on saanud.” On tähtis, et inimesed teaksid, mis juhtus teabega, mida nad edastasid. Muidu võib neile jääda mulje, et seda lihtsalt ignoreeriti. Peale viisakuse julgustab tagasiside inimesi teinegi kord nähtust teatama, selle asemel, et mõelda: “Milleks aega raisata ja veel kord üritada...”

Tähtis on teavitada teisi NV liikmeid tulemustest, mis järgnesid nende informatsiooni edastamisele.

2.3. ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Käesolevat teabevahetust käsitlevat õppesessiooni võib läbi viia NV grupi koosoleku raames. Õppesessiooni eesmärk on parandada teabevahetust poliitseiga ja ka NV grupi siseselt.

Õppesessiooni lõpul peaksid osalejad oskama:

- oskama kirjeldada teabe liikumist kohalikus poliitseisüsteemis ja oma NV grupis
- kindlaks teha iga üksiku juhtumi ja informatsiooni pakilisuse aste
- korrektselt üles kirjutada ja edasi anda teavet õigetele isikutele

ÕPPESESSIOONI KESTVUS

- 60 minutit

OSALEJATE ARV

- 14-16 inimest

VAJALIKUD RESSURSID

- suur mugav ruum
- kirjutusvahendid
- peatüki paljundatud koopiad

ÕPPESESSIOONI PLAAN JA AJAKAVA

Sissejuhatus: kuni 10 minutit

Rühmas osalejad jutustagu oma kogemustest politseiga või NV grupis, sealhulgas nii headest kui halbadest kogemustest. Tooge välja, kuidas paljud probleemid tekivad seoses valeda teabevahetuskanalite kasutamisega. See võib põhjustada sekkumise hilinemist.

Teabevahetuse 4 komponenti 10-20 minutit

Tutvustage õpperühmale teabevahetuse 4 komponenti kasutades koopiaid antud peatükist.

Kohalik teabevahetus 20-30 minutit

Selle osa eesmärk on tutvustada rühmale teabevahetuse käiku kohalikus politseijaoskonnas ja oma NV grupis. Teabevahetus võib toimuda igal pool erineval viisil, kuid käsitleda tuleks järgnevaid küsimusi.

Teabevahetus politseiga

- mis järgneb kõnele numbril 110?
- kuidas reageeritakse mitte pakilistele kõnedele?
- kohaliku politseijaoskonna ja NV usaldusisiku telefoninumbrid

Teabevahetus NV grupis

- millist teavet loetakse pakiliseks, millist mitte?
- kes tegeleb erineva tähtsuseastme teabega?
- milliseid teabevahetuse viise NV grupp kasutab?

Kui tegemist on uue vastloodud NV grupiga, tuleks arutada, milliseid teabevahetuse meetodeid peaks kasutama.

LÕPETUSEKS

Viimased 5 minutit kasutada kokkuvõtete tegemiseks peatükist. Korrata üle märkmed peatüki alguse kohta. Kontrollida, kas on saavutatud peatüki alguses püstitatud nõuded. Teabevahetuse 4 printsiipi:

- Teabevahetus peab olema täpne.
- Edasi toimetatud õigel ajal ja õigel viisil.
- Edastatud õigetele inimestele.
- Nõutav on tagasiside.

3. Koosolekute efektiivsemaks muutmine

3.1 SISSEJUHATUS

Käesolev peatükk käsitleb seda, kuidas organiseerida ja juhatada efektiivseid koosolekuid. Selle peatüki lõpuks peaksite oskama:

- leida koosolekute läbiviimiseks häid toimumiskohti;
- kasutada koosolekute aega efektiivselt ja tulema toime ajapiirangutega;
- koostada koosoleku päevakorda;
- valida komisjonide liikmeid ja jagada neile kohustusi.

Peatükk on kaheosaline:

- esimene osa sisaldab teemat arendavaid märkmeid koosolekute kohta;
- teine osa sisaldab märkmeid õppesessiooni läbiviimise ja koosoleku kontrollküsimumstiku kohta.

3.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

See peatükk aitab naabrivalve projekti koosolekuid võimalikult efektiivselt läbi viia - toimuvad nad siis kuskil eramajas nelja-viie osavõtjaga või hoopis kõigi projektis osalejate osavõtul kooli aulas või mõnes muus ühiskondlikus hoones.

Järgnevad arvamused koosolekute kohta on arvatavasti igaühele tuttavad:

“Mul pole midagi koosolekute vastu aga samas tundub mulle nagu ei teeks me seal midagi - peetakse koosolekuid koosolekute pärast.”

“Enamus inimesi tahtis midagi öelda aga ei saanud selleks kuidagi võimalust, kuna üks inimene ei andnud kellelegi teisele sõna.”

“Olen valmis ohverdama koosolekule tunni või nii, aga see oli juba liig, mis liig, et see täna nii kaua kestis - asi jätkus veel meie lahkudeskil Meie pidime lapsed koju tooma ja pealegi tegeleti lõpus vaid samade asjade üleloomisega.”

“On teil vahel tunne, et koosolekuid korraldatakse vaid selleks, et saada meie nõusolek asjadele, mis on tegelikult juba ammu ära otsustatud?”

“Koristaja ilmus äkki uksele ja meil ei olnudki aruteluks rohkem aega. Häda on selles, et me ei jõudnudki kõige olulisemaid asju arutada.”

“Mina sinna kirikusse enam koosolekule ei lähe - seal on nii külm, et ma pean alati pärast seda kuuma vanni minema, et mitte haigeks jääda.”

Siinkohal tuleb vist mõnnda, et kui te ka ise neid asju öelnud pole, olete te arvatavasti nii mõnelegi neist kunagi mõelnud.

Entusiasm on tavaliselt hea projekti algatamisel. Kui osavõtt koosolekutest hakkab langeda, on see harilikult lõpu algus.

Paljud projekti liikmed osalevad koosolekutel oma igapäevase töö käigus. Koosolekute vorm ja reeglid on seega enamikule tuttavad, erinevus on vaid selles, et töö on koosolekutest osavõtt kohustuslik. Sama ei kehti aga naabrivalve koosolekute kohta - selle asemel võib vaadata telerit, minna välja, niita muru, parandada autot jne.

Seega konkureerib naabrivalve koosolekutel osalemine paljude teiste tegevustega ja projektis osalejad tulevad koosolekutele vaid siis, kui need on huvitavad ja kasulikud.

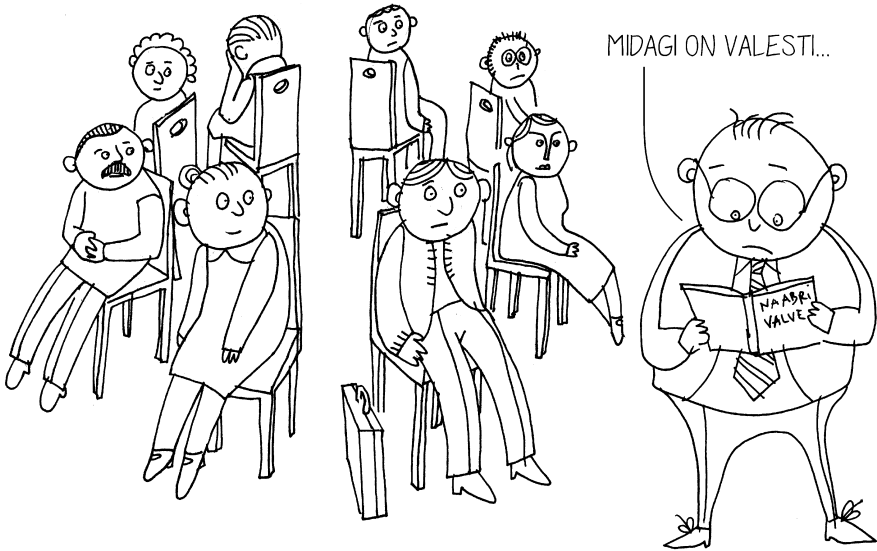
Ülejäänud osa sellest peatükist pöörab tähelepanu kahele olulisele koosolekute elemendile:

- varajane planeerimine;
- koosoleku juhtide valimine.

VARAJANE PLANEERIMINE

Enne alustamist tuleb endalt küsida - kas meil on üldse vaja seda koosolekut? Tuleb vältida koosolekute korraldamist koosolekute pärast, vastasel juhul kaotavad inimesed huvi.

Väga oluline on koosolekute sagedus. Kui need toimuvad liiga sageli, muutub päevakord hõredaks; kui liiga harva, kaotavad inimesed pikapeale projekti vastu huvi.

Hoolimata osalejate arvust saab toolide ringikujulise asetusega alati paremaid tulemusi. Selline asetus pole nii formaalne ja aitab inimestes tekitada tunnet, et nende arvamused on teretulnud.

Peale otsuse tegemist koosolek korraldada, on vaja leida koosoleku toimumise koht. Seejuures tuleb mees pidada eelöeldut - inimesed peavad tahtma koosolekutele tulla. Seetõttu on koosoleku toimumise kohal eriline tähtsus.

Ilmselt on needki kurtmised päris tuttavad:

“... olime sinna ruumi kiilutud nagu silgud pütis - pooled meist pidid kas seisma või pörandal istuma.”

“... ruum oli küll väga kena, aga kas me pidime tingimata selle nimel nii kaugele sõitma? Kuskil läheduses peaks ju ka mõni sobiv koht leiduma.”

“... koolimaja aula on küll hea koht, aga koolini viiv tee oli nii pime, et ajas para- ja hirmu nahka.”

Lühidalt öeldes peaks koosoleku koht olema:

- õige suurusega (oletatavate osalejate arvuga kooskõlas);
- hea asukohaga, et oleks võimalik ka jalgsi või ühistranspordiga kohale jõuda (kuna kõigil ei ole autot);

- turvaline - inimesed ei taha minna koosolekule läbi pimedada allée või mööda halvavastvalgustatud teed.

Toolide asetus

Kas sellel on mingit tähtsust? Jah, on küll. Tasub vaid meelde tuletada vanu kooliaegu, mil õpilased istusid pinkides õpetaja vastas. Enamusel assotsieerub see tundega, et nad mitte ei "räägi kellegagi" vaid et neile "räägitakse". Sama kehtib ka koosolekute kohta - kooliklassi meenutav toolide asetus häälestab pigem kuulama kui aktiivselt koosolekust osa võtma.

Hoolimata osalejate arvust saab toolide ringikujulise asetusega alati paremaid tulemusi. Selline asetus pole nii formaalne ja aitab inimestes tekitada tunnet, et nende arvamused on teretulnud.

Suurim vaenlane - aeg

Edukad projektid omavad tavaliselt kandepinda eri ühiskonna kihtides, samas on erinevatel inimestel ka erinevad nõudmised aja suhtes. Kui koosolekud on planeeritud ette aegsasti ja on hästi korraldatud, peaks ka osavõtt olema korralik.

Koosolekuid korraldades peab mõtlema järgnevale:

- koosolekute ajad tuleb kindlaks määrata terveks perioodiks (6-12 kuud), et inimesed saaks need kuupäevad juba varakult oma kalendritesse märkida. Ühtlasi on võimalik ka koosolekute kohti varem kinni panna;
- püüdke alati koosolekut alustada ja lõpetada ettenähtud ajal;
- ei tohi unustada, et inimesed päeval töötavad ja et neil on oma pered - koosoleku algusaeg peab võimaldama inimestel töölt koju jõuda ja loomulikult ei tohiks koosolek lõppeda liiga hilja;
- uurige välja, millised päevad pole soodsad koosolekute pidamiseks ja vältige neid. Näiteks pole mõtet koosolekut planeerida reede õhtuks. Reeglina on inimesed selle õhtu juba ära planeerinud seoses nädalavahetusega.

Päevakorra koostamine

Alati tuleb tagada, et päevakord oleks mitmekesine ja huvitav ning et organiseerijad teaks, mida nad koosolekuga saavutada tahavad. Päevakorra planeerimine aitab vältida koosoleku "laadaks" muutumist ja hoiab ka inimeste huvi üleval.

Päevakorra koostamisel on abiks järgmised nõuanded:

- päevakorras on üks suurema rõhuasetusega punkt. See võiks olla külalisesineja sõnavõtt või video mingil inimesi huvitaval teemal, millele võiks järgneda arutelu. Mõned valdkonnad, kust külalisesinejaid võiks kutsuda: teedeehitus, keskkonnakaitse, elamuehitus, korrakaitse, tuletõrje, kohalik omavalitsus, ohvriabi.
- päevakorra teemasid puudutavate dokumentide ja materjalide päev enne koosolekut väljajagamine. Inimestel on vaja aega informatsiooni vastuvõtmiseks ja neid rohkem huvitavate teemade (mida nad pikemalt käsitleda tahavad) läbimõtleamiseks;

- süsteemi omamine, mille abil saab seoses päevakorra teemadega projekti juhtidega kontakteeruda. Nii tunneb igaüks, et tal on olemas reaalne võimalus koosoleku päevakorda muuta ja lisada sinna teda huvitava teema;
- varakult ettevalmistamine, et kõik materjalid oleksid valmis näiteks 10 päeva enne koosolekut (materjalid jõuavad õigel ajal inimesteni);
- päevakorra tasakaalustatus. Üritage päevakord koostada kui segu informatsioonijagamisest ja tegevustest, millega võetakse vastu otsuseid selle kohta, mida saab ära teha;
- juhul kui arutatakse päevakorra punkti, mis hõlmab ka teist organisatsiooni, peab kindlasti tagama, et koosolekul oleks ka vastava organisatsiooni esindaja(d) või piisavalt taustainformatsiooni antud punkti kohta;
- jõukohaste ülesannete ja teemade valimine. Liigne ambitsioonikus ei tule kasuks - tuleb olla realistlik ja alustada lihtsamate asjadega. Inimesed saavad õnnestunud ülesannetest entusiasmi ja julgust, liiga ambitsioonikate plaanide läbikukkumine võtab aga loomulikult hoogu vähemaks.

KOOSOLEKU JUHTIDE VALIMINE

Komisjoni juhtide leidmine ei ole kerge ülesanne. Valima peaks juhataja, asejuhataja, sekretäri ja varahalduri, kes üheskoos võtaksid endale koosolekute korraldamise ja nende sujuva käigu tagamise vastutuse. Nendele ametikohtadele peaks inimesi valitama nimetamise ja hääletamise teel. Kõige parem on ametisse nimetamiseks korraldada igaaastased valimised. See annab võimaluse kaasata projekti rohkem inimesi ja võimaldab teistel teha organiseerimistöös pause.

Igal komisjoni liikmel on oma kindlate funktsioonidega töö.

Juhataja ja asejuhataja

Komisjoni juhataja ja asejuhataja ülesandeks on kindlustada, et koosolekut juhitakse hästi ja efektiivselt ja et osalejad keskenduksid prioriteetidele ega kalduks teemast kõrvale. Nende töö hõlmab:

- kella jälgimist, et aega eesmärgipäraselt kasutada;
- komisjonis meeskonnavaimu ja töömeeleolu tekitamist;
- koosolekutel korra hoidmist;
- korda puudutavate ja teiste kohest otsust nõudvate küsimuste üle otsustamist;
- kohustust anda hääletusel otsustav hääl, kui otsust selleta vastu võtta ei suudeta;
- koosoleku lõpetamist peale teemade ammendumist.

Sekretär

Sekretäri ülesandeks on korraldada komisjoni tehniline teenindamine. Tema ülesanne on:

- koostada koosoleku päevakord (koostöös juhataja ja asejuhatajaga);

- koostada koosoleku protokoll, et kõigi otsuste kohta oleks kirjalikud tõendid;
- saata koosolekute kavad juhatajale ja asejuhatajale heakskiitmiseks;
- saata heaks kiidetud kavadest koopia komisjoni liikmetele enne järgmist koosolekut;
- korraldada koosoleku protokollide säilitamine.

On oluline, et kõik koosolekute protokollid oleksid kätte saadavad kõigile koosolekust osavõtjatele.

Varahaldur

Varahaldur vastutab projekti varade ja finantspoole eest. Tema kohustused on:

- raamatupidamise korraldamine;
- projekti rahalisest seisust ülevaate andmine;
- uute rahaallikate leidmine;
- projekti maksumuse hindamine.

Teised komisjoni liikmed

Peale eelnimetatud komisjoni juhtide võib juhtkomisjoni kuuluda ka teisi liikmeid. Nende ülesandeks on toetada juhataja, asejuhataja, sekretäri ja rahahalduri tööd ja tegeleda üksikute individuaalsete projektide ja töödega. Selliste komisjoniliikmete omamine tuleb projektile ainult kasuks, kuna sel viisil takistatakse projekti sõltuvusesattumist vaid mõnedest inimestest. Pealegi pole õiglane, kui paar inimest peavad ära tegema kogu töö. Samuti võib projekt seista suurte probleemide ees, kui mõni neist tugisammastest ära peaks kaduma. Seega - kuigi komisjoni juhtidel on projekti teostamisel võtmeroll, peaksid kõik projektis osalejad olema võimelised andma oma panuse igast ülesandest jagusaamiseks.

LÕPETUSEKS

Komisjon peaks olema väike, lihtne ja tegus. Pidage meeles, et parem on edukalt hakka-ma saada väikeste asjadega, kui läbi kukkuda suurtega.

3.3 ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Selle õppesessiooni võib läbi viia mõne naabrivalve projekti koosoleku raames. Nende märkmete eesmärk on:

- anda informatsiooni edukate koosolekute kohta;
- anda struktuur diskussioonile, mille raames arutada koosolekute parandamise võimalusi;

Selle õppesessiooni lõpuks peaksite olema võimelised:

- valima kohta koosoleku läbiviimise jaoks;
- planeerima efektiivset ajakasutamist;
- koostama koosoleku päevakorda;
- valima juhte juhtivkomisjoni.

ÕPPESESSIOONI KESTVUS

See õppesessioon ei tohiks kesta rohkem kui 45 minutit.

OSALEJATE ARV

Optimaalne osalejate arv on 14-16 inimest. Kui osalejaid on liiga palju, muutub koosolek väheviljakaks, hajusaks ja arutlusest ei teki piisavalt häid ideesid.

VAJALIKUD VAHENDID

- suur ruum, kus toole on võimalik ringikujuliselt asetada;
- suure formaadiga paber.

ÕPPESESSIOONIPLAAN JA AJA JAOTUS

Märkus: Seda õppesessiooni saab kasutada nii uue projekti alustamisel kui ka ühe osana juba tegutsevast projektist.

Sissejuhatus: 5 minutit

Küsige gruppilt, kas nad peavad koosolekutel osalema ka oma igapäevases elus. Millised on nende koosolekute head ja halvad küljed?

Arutelu: 20 minutit

Hinnake oma naabrivalve projekti koosolekuid. Kui leiate nende juures mingeid negatiivseid momente, ärge hakake süüdistama üksikuid inimesi. Keskenduda tuleb sellele, mida saaks projekti juures parandada, mitte sellele, mida keegi valesti on teinud.

Küsige gruppilt, milliseid häid või halbu jooni nad oma projekti koosolekute juures tunnevad ja märkige need paberile.

Iga punkti juures tuleks arutada, miks need koosolekute aspektid tunduvad head või halvad. Tehke eraldi nimekiri nendest punktidest, kus oleks võimalik areng.

Kasutage kontrollküsimusi, et tuletada õppesessioonide käigus meelde olulisi fakte.

Tegevusplaan: 10 minutit

Olles identifitseerinud potentsiaalsed valdkonnad, kus areng on võimalik, tuleks koostada tegevusplaan muudatuste kohta.

Kokkuvõte: 10 minutit

Jõudnud ühisele arusaamisele, milliseid koosolekute aspekte peab parandama, tuleks paika panna paranduste tegemise tähtaeg. Näiteks võib selle lülitada järgmise koosoleku päevakorda. Kui te aga soovite valida muudatuste elluviimise eest vastutajaid, võtab paranduste tegemine rohkem aega, kuna selleks on vaja leida sobivad kandidaadid ja organiseerida nende valimised.

KONTROLLKÜSIMUSED

Koosoleku koht

Kas teie praegune koosolekute pidamise koht on:

- õige suurusega?
- hea asukohaga?
- turvaline?

Aeg

- kas teave koosolekutest jõuab osalejateni piisavalt vara?
- on teie koosolekutel kindlaksmääratud alguse- ja lõpuajad?
- kas teie koosolekud toimuvad inimeste jaoks mugavatel päevadel?

Päevakord

Kas te kasutate oma koosolekutel päevakorda?

- kas te jagate paberid ja materjalid välja enne koosolekuid?
- kas on olemas süsteem päevakorda punktide lisamiseks?
- kas päevakorra teemadering on piisavalt vaheldusrikas?

Komisjoni liikmed

Kas teie projektil on:

- juhataja ja asejuhataja?
- sekretär?
- varahaldur?
- tavalised komisjoniliikmed?
- kas iga projektis osaleja teab, kes millega tegeleb?

4. Naabrivalveürituste rahastamine

4.1 SISSEJUHATUS

Käesolev peatükk annab teavet naabrivalve projekti rahaliste vahendite kogumise ja sponsorite leidmise kohta. Selle peatüki eesmärk on anda teadmisi sellest, kuidas:

- selgitada välja projekti osad, mis vajavad rahastamist ja sponsorite toetust;
- selgitada välja, millist abi projekti juures vajatakse;
- valida välja potentsiaalsed rahastajad;
- muuta end rahastajatele atraktiivseks.

Selle peatüki lõpuks peaksite olema võimeline

- koostama tutvustavaid kirju potentsiaalsetele sponsoritele;
- valida välja sponsoreid, kes kõige suurema tõenäosusega võivad projekti toetada;
- pidama edukaid läbirääkimisi.

Peatükk koosneb kahest osast:

- esimene osa sisaldab teemat arendavaid märkmeid, mis tutvustavad rahastamise ja sponsorluse põhiprintsiipe;
- teine osa sisaldab märkmeid õppesessiooni läbiviimiseks, mida võib kasutada ka oma projekti rahastamise kavandamises.

TEIEPOOLSE SPONSORLUSE ABIL
TUGEVNEKS NAABRIVALVE,
KURITEGEVUS LANGKS; VÄHENEKS
AUTODE ÄRANDAMINE JA LÕHKUMINE.
ELUKESKKOND MUUTUKS
TURVALISEMAKS!

Millist kasu saab rahastaja sellest projektist?

4.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

Ka naabrivalve projekt vajab elluviimiseks ressursse, enamasti raha. Mõned projektid saavad oma rahalised vahendid liikmemaksudest, teised otsustavad hankida vahendeid mõnel muul viisil. Mõnes piirkonnas toetab selliseid projekte kohalik omavalitsus. Teine potentsiaalne rahaallikas on kohalikud ja üleriigilised ettevõtted, organisatsioonid. Kuigi enamus üleriigilisi organisatsioone suunavad reeglina oma vabad vahendid üleriigilise tähtsusega projektide toetamisele, tasub siiski kontakteeruda kohaliku harukontoriga.

Rahastamise küsimustega tegelemine on projekti varahalduri ülesanne.

Suur tähtsus on sellel, kuidas rahastajatele läheneda ja ka sellel, kuidas edu korral saadud vahenditega ringi käia.

Äрге mõelge vaid raha kategoorias

Kuigi siiani oleme rääkinud rahakogumisest ja rahastamist, ei tähenda see vaid konkreetset rahakupüüret. Mõned organisatsioonid võivad toetada alternatiivina näiteks teenuste pakkumisega, mis võib sageli olla palju parem variant kui raha. Pealegi on ka rahastajal lihtsam pakkuda oma teenuseid kui raha.

Teenused võivad esineda mitmel kujul: kujundus- ja trükivõimalused, ruumide kasutamine jne. Need on vaid mõned potentsiaalsed valdkonnad, millega tutvuda tasuks.

Ärge ignoreerige ka ekspertabi pakkumist. Näiteks kui luuakse uut naabrivalve projekti või laiendatakse eksisteerivat, tasuks konsulteerida kohaliku ettevõtte marketingijuhiga. See teeb projekti ainult tugevamaks.

Ükskõik, kas küsitakse raha, teenuseid või eksperdi abi, on oluline jälgida, et potentsiaal-sele sponsorile lähenetakse parimal viisil ja saadud ressursse kasutatakse arukalt.

4

Rahastamistaotluse koostamine

Ükski kohalik omavalitsus, organisatsioon ega ettevõtte ei anna sentigi projektile, mis pole püstitanud endale selgeid eesmärke.

Teie taotlus on edukam, kui selles on selgelt näha:

- mida saadud rahaga teha kavatsetakse;
- kuidas projekti rahastamist juhitakse.

Taotlus peab sisaldama:

- aus hinnang projekti turvalisuse kohta;
- rahastamissetpanek.

Projekti turvalisus

Enne rahastamistaotluse koostamist peab veenduma, et teie naabrivalve projekt on üles ehitatud tugevatele alustele. Pole ju mõtet rahastada projekti, mille alused on mädad. Mõnedes instantsides, näiteks kohaliku omavalitsuse organites, peab täitma turvalisuse tagamiseks teatud ankeete ja isegi kui seda ei nõuta, peaks taotleja seda informatsiooni siiski edastama.

Kasulik on vastata järgmistele küsimustele:

- kui kaua on konkreetne naabrivalve projekt eksisteerinud?
- kui suur piirkond ja kui palju liikmeid projektis osaleb?
- kui sageli toimuvad koosolekud ja teised üritused?
- kas projektil on olemas arveldusarve ja kuidas kontrollitakse raha kasutamist?
- kuidas kavatsetakse naabrivalve projekti tulevikus edasi arendada? (Selle küsimuse vastusele oleks hea lisada ülevaade oma praegusest tegevusest ja eesmärkidest.)

Rahastamistaotluse ettevalmistamine

Taotluse vorm varieerub sõltuvalt:

- organisatsiooni tüübist, millele see lähetatakse (näiteks kohalik omavalitsuse organ, fond või siis kasumit taotlev äriettevõtte);
- küsitakse raha või teistsugust toetust.

Ükskõik, millisele organisatsioonile on taotlus suunatud, peaks see alati sisaldama informatsiooni järgmiste asjaolude kohta:

- kuidas raha/ressursse/vahendeid kavatakse kasutada? Ehk lühike kokkuvõtte sellest, milline see üritus, projekt vms välja näeb;
- kas ja kui palju on naabrivalve projektil omavahendeid? Kui rahastaja nõustub andma raha 50/50 põhimõttel, võib see tähendada, et projekt peab ise veel 50 % omavahenditest leidma. 50% panuseks võib olla aeg, transpordivahendite ja ruumide kasutamise võimalus jne;
- projekti või ürituse geograafilised piirid ja ajakava; millist kasu saab rahastaja sellest projektist? Mõned sponsorid ei soovi reklaamivõimalust, samal ajal kui teised tihtipeale just reklaami pärast nõustuvadki rahastama. Seetõttu tuleks lisada taotlusesse kõik reklaami võimalused, mida sponsor saada võib (teated, kuulutused jne);
- kas sponsor on ainsaks rahaallikaks või on ka teisi toetajaid?

Rahastamistaotlus

Kokku kogunud vajaliku informatsiooni, tuleb see lihtsalt taotluse dokumendiks kokku panna. See peaks olema üpris lühisõnaline (mitte rohkem kui kaks-kolm lehekülge) ja andma lugejale ülevaate organisatsioonist, selle ettepanekutest ja toetuse vajadusest.

Rahastamistaotluses peaksid olema järgmised peatükid:

1) Teie organisatsioon

Siaa tuleks lisada informatsioon selle kohta, millest oli juttu lõigus "Projekti turvalisus".

2) Probleem

Lühike kokkuvõtte probleemi ja hetkeolukorra kohta.

3) Lahendus

Lühikokkuvõtte üritustest või projektist, mis nõuab taotletavaid ressursse. Teave selle kohta, kellele projekt on suunatud, ajakava ja piirkond, mida projekt/üritus hõlmab.

4) Ressursid

Milline on projekti/ürituse summaarne ressursside vajadus? Milliseid ressursse taotleja ise omab? Milliseid ressursse loodetakse saada toetajatelt? Kas on ka teisi rahastajaid?

5) Oodatav kasu

Lühike aruanne sellest, millised oleksid sponsori kasud, milliseid võimalusi on rahastaja reklaamimiseks. Kui sponsor on kohaliku omavalitsuse organ, tuleks kirjeldada ka seda, kuidas projekt/üritus haakub nende enda poliitika ja tegevusega.

Esimene kontakt

Kui rahastamisaotlus on valmis, ongi käes järgmine staadium - potentsiaalsete sponso-ritega kontakteerumine.

Õnne korral võivad suhted organisatsiooniga, kelle poole pöörduda tahetakse, juba olemas olla. Antud juhul on toetuse palumine kergem, kuna lubab taotlusega läheneda vähem formaalsel tasandil. Sellegipoolest on oluline selgeks teha, kuidas ressursse kasutama hakatakse.

4

Kui ettevõtte, fondi või organisatsiooniga varasemad suhted puuduvad, tuleks eelkõige kontakteeruda sellistega, kes teie projektist kasu saavad. Näiteks tasuks mõelda kohaliku sporditarvete kaupluse või kiirtoiduketi poole pöördumist, kui organiseeritakse noorte üritust. Vanematele inimestele mõeldud ürituse puhul oleks arukas pöörduda kohaliku panga või jaemüügi ettevõtte poole, kuna nende peamine sihtgrupp on vanemad inimesed.

Otsustanud, kelle poole pöörduda, tuleks asuda helistama. Ärge laskuge telefoni teel liialt detailidesse. Kõne eesmärgiks on kokku leppida kohtumine, et saaksite oma taotlust esitada näost-näku. Oluline on rääkida inimesega, kes omab otsustusõigust. Juhul kui ta pole vaba, ei tohiks jätta teadet vaid tuleb tagasi helistada siis kui see isik on vaba. Loomulikult tuleb ette palju äraütlemissi, kuid nendest ei tohi end heidutada lasta - eesmärgini jõudmine on võimalik!

Niisiis olete saanud jala ukse vahele - nüüd peaksite oma varem kogutud informatsiooni kasutades esitama rahastamisaotluse. Kõige parem on seda teha mitteformaalse õhkkonna- naga koosolekul.

Lõpetuseks

Kui rahastamise tingimustes on kokku lepitud, tuleks rahastajaga sõlmida leping.

Kindlasti peab hiljem rahastajale tänukirja saatma. Alati pole kõige arukam sama sponsori juurest raha küsimas käia aga võib juhtuda, et soovitakse jälle samast kohast raha saada, siis tulevad tänukirjad kindlasti kasuks.

Järgnev osa sellest peatükist sisaldab märkmeid õppesessiooni läbiviimise kohta, mis aitab planeerida projekti rahastamise vajadusi.

4.3 ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

See õppesessioon aitab koostada rahastamisaotlust. Käesolev õppesessioon on ilmselt kõige kasulikum neile, kes taotlevad rahastajate abi esmakordselt. Sellegipoolest on siin kirjeldatavad nõuded universaalsed ja alati kasutatavad.

Selle õppesessiooni lõpuks on:

- välja valitud see üritus või projekt, millele rahastajaid otsida;
- koostatud sponsorusettepanek võimalikele rahastajatele;
- välja valitud organisatsioonid, kelle poole pöörduda.

ÕPPESESSIOONI KESTVUS

Õppesessiooni pikkuseks on planeeritud 1-1,5 tundi. Vajaduse korral võib selle jagada ka kaheks osaks, mida võib käsitleda kahel või enamal päeval. See võib vajalikuks osutada kui vahepeal tehakse paus, et otsida täiendavat informatsiooni võimalike rahastajate kohta.

OSALEJATE ARV

Sessioon on efektiivsem kui seal osaleb vaid 3-4 inimest. Ideaalne oleks, kui projekti rahaasju koordineeriks selleks loodud grupp. Kui sellist gruppi ei ole, peaks selles õppesessioonis osalema projekti sekretär ja varahaldur.

4

VAJALIKUD RESSURSID

- hea ja mugav ruum;
- telefoniraamat;
- projekti selged ja detailsed sihid ja tegevuskava;
- tahvel ja kirjutusvahendid (markerid, kriit);
- kooopia teemat arendavatest märkmetest, millele õppesessiooni käigus viidata.

ÕPPESESSIOONIPLAAN

Iga tegevuse jaoks eraldi ajalimiiti välja arvutada ei ole vaja ja soovi korral võib kogu õppesessiooni ära jagada mitme õhtu peale.

Esimene faas

Kui hetkel ühtegi rahastamist vajavat üritust või kava pole, tasub uurida projekti ürituste ja tegevuste nimekirja ja välja valida mõni selline, mille juures oleks vaja rahastajate abi. Siinkohal tuleks endalt küsida:

- Millist abi vajatakse? (Raha, varustust või teenuseid.)
- Milleks on vaja abi? Mis juhtub siis, kui abi ei õnnestu saada?
- Kui palju abi vajatakse? (Kui palju raha, varustust või teenuseid on vaja.)
- Milliseks perioodiks abi vajatakse? Kas vajadus on ühekordne või jätkuv?
- Millist piirkonda see üritus või kava hõlmab?

Teine faas

Nüüd ongi käes aeg potentsiaalsete sponsorite ja rahastajate leidmiseks. Võimalikud on mitmed allikad:

- Kohaliku omavalitsuse organid - paljudel neist on spetsiaalsed allikad või fon-

did, mille poole võib pöörduda. Samuti on neil juurdepääsuvõimalus piirkonna suurehitistele, mida võiks kasutada koosolekukohtadena.

- Üleriigilised ettevõtted - kas mõnel suuretevõttel on antud piirkonnas filiaal?
- Kohalikud ettevõtted - millised ettevõtted tegutsevad selles piirkonnas?
- Heategevusorganisatsioonid ja fondid. Paljudel neist on teatud ressursse, mida jagatakse erinevatele valdkondadele. Informatsiooni nende kohta (kas annavad raha või pakuvad ainult teenuseid) peaks saama kohalikult omavalitsusorganilt, kohalikust raamatukogust jne.

4

Selles faasis on vajalik teatud uurimistöö tegemine. Telefoniraamatust tuleb välja uurida antud piirkonnas tegutsevad üleriigilised ja kohalikud ettevõtted ja koostada potentsiaalsete sponsorite nimekiri. Igasugust tüüpi sponsorite puhul tuleks endalt küsida:

- Kas nad toodavad ja pakuvad just sellist varustust, nagu teie naabrivalve projekt vajab?
- Kas need ettevõtted on tuntud kohaliku initsiatiivi toetajatena?
- Kas nende organisatsioonide tegevuse ja teie poolt läbiviidava ürituse või kava sihtgrupid on sarnased?

Selles punktis võib vajalikuks osutada õppesessioon katkestada, et koguda täiendavat informatsiooni. Täiendava teabe kogumise võib läbi viia nii kohaliku omavalitsuse kui ka ettevõtetega konsulteerimise vormis - uurige välja, kas nad on põhimõtteliselt valmis abi osutama.

Kui informatsiooni on piisavalt kogutud, tuleks teha juba täpsem nimekiri võimalikest sponsoritest ja asuda kolmanda faasi kallale.

Kolmas faas

Olles identifitseerinud potentsiaalsed sponsorid, tuleb lõpuks kogutud informatsiooni kasutades koostada rahastamistaotlus. Lihtsaim viis selleks on:

- Rahastamistaotluse koostajad peaksid ühiselt taotluse koostamist puudutavad materjalid läbi töötama (vajadusel tasuks õppesessioonil osalejatele jagada paljundatud koopiad vajalikest lehekülgedest).
- Leida ja lugeda üles kõik puudused, mis võivad olla ohuks naabrivalve projekti turvalisusele ning otsustada, millist toetust vajatakse.

Seejärel tuleb koostada rahastamistaotluse esialgne variant. Seda võib teha grupina aga on parem kui seda teeks ainult üks inimene - kas projekti varahaldur või sekretär. Selleks peaks kasutatama käesolevas peatükis toodud plaani.

Neljas faas

Nüüd tuleb kokku leppida lõplik nimekiri, milliste organisatsioonide poole kavatsetakse pöörduda ja delegeerida kellelegi kohustus toetajatele helistada ja nendega kohtuda.

Samuti tuleb kindlaks määrata järgmise koosoleku toimumise kuupäev, kus antakse ülevaade oma ülesannete täitmisest.

5. Avalikkusele mõeldud reklaam

5.1 SISSEJUHATUS

Käesolev peatükk annab juhtnööre, kuidas koostada avalikkusele mõeldud häid ja edukaid reklaammaterjale naabrivalve projekti kohta. Peatükis kirjeldatakse, kuidas töötab edukas reklaamitööstus ja antakse nõuandeid, kuidas oma avalikkussuhteid parimal viisil üles ehitada.

Selle peatüki lõpuks peaksite oskama:

- aru saada sellest, mis paneb reklaamid mõjuma;
- materjale oma naabrivalve projekti kohta.

Peatükk jaguneb kaheks osaks:

- esimene osa koosneb teemat arendavatest märkmetest avalikkusele suunatud reklaammaterjalide tootmise kohta;
- teine osa sisaldab märkmeid õppesessiooni läbiviimiseks, mis aitavad koos grupiga koostada reklaammaterjale.

Märkus: Koos oma projekti poolt väljastatavate materjalidega võib edukalt kasutada ka keskse naabrivalve organisatsiooni poolt välja antud buklette ja plakateid.

5.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

REKLAAM ON KÕIKJAL

Reklaam mõjutab meid kõikjal, oleme me siis parasjagu tänaval või kodus. Reklaamiplakatid, telereklaamid, ajalehekuulutused jne - kõik nad on suunatud inimeste käitumise, mõtlemise ja tarbimise mõjutamiseks.

Selle tulemusena tekib reklaami üleküllastumine ja kokkuvõttes pääseb meie teadvusesse kogu sellest suurest reklaamihulgast vaid väike osa. Näiteks satub postkastis olevast otsepostitusreklaamist enamus otse, lugemata, prügikasti. Vahel jääb aga sellest kuhjast midagi ka silma ja lõpuks jõuab eesmärgini - inimene ostab antud teenust või kaupa.

Plakat või bülletään, mille teie naabrivalve projekt koostab, peab silma hakkama - inimesed peavad seda märkama ja hakkama selle järgi toimima.

5

KUIDAS REKLAAM MÕJUB?

Edukas reklaam peab olema (selleks, et inimesi vajalikul viisil käituma panna) koostatud nii:

1. reklaam äratas inimeses tähelepanu;
2. reklaam huvitab konkreetset inimest isiklikult;
3. inimene otsustab vastavalt loetule/nähtule käituda, kuna see äratas temas huvi;
4. inimene sooritab just sellise ostu/teo nagu reklaam seda tahtis.

REKLAAMI EFEKTIIVSEMAKS MUUTMINE

Mõelge hetkeks reklaamile, mis on viimase paari kuu jooksul meelitanud teid ostma mingit teenust või kaupa. Pole tähtis, kas tegemist oli tele-, trüki- või välireklaamiga. Mõelge, kuidas õnnestus sel reklaamil jõuda eeltoodud nelja eduka reklaami kriteeriumini (tähelepanu püüdmisest ostma suunamiseni)?

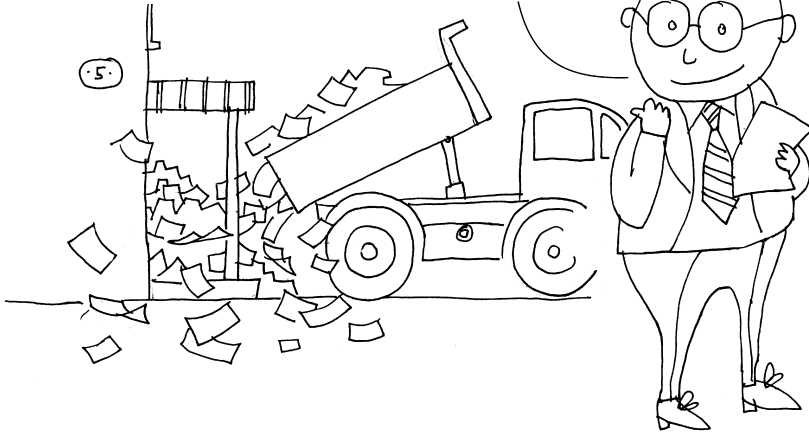
Samu põhimõtteid tuleks kasutada ka oma reklaammaterjalide väljatöötamisel. Alustage kõige lihtsamast - koostage plakat või kuulutus naabrivalve projekti loomise koosoleku kohta.

Eelkõige peab see olema silmapaistev ja äratama tähelepanu ülejäänud reklaami hulgas.

Tõmmanud endale lugeja tähelepanu, peab plakat andma talle ka tõuke - temas huvi äratama. Reklaam peab olema nagu kärbspaber: ainult kärbse tähelepanu püüdmisest on vähe, kärbes peab sinna külge ka kinni kleepuma. Seega - kui inimeses on tähelepanu äratatud, peab sõnum lugejat niivõrd paeluma, et ta selle kogu teabe kättesaamiseks lõpuni loeb.

Sõnumi stiil peab olema nii veenev, et lugejad hakkavad loetu põhjal oma käitumist suunama ja muutma. Teiste sõnadega: sellest on vähe, kui inimestele koosolekust lihtsalt rääkida. Koosolekust peab rääkima viisil, et inimesed sinna kohale tuleksid.

KUNA REKLAAMVOLDIKUTE KUJUNDUS NIGEL VÄLJA KUKKUS,
OTSUSTASIME NEID SEEKORD PISUT ROHKEM TRÜKKIDA -

Plakat või bületään, mille teie naabrivalve projekt koostab, peab silma hakkama - inimesed peavad seda märkama ja hakkama selle järgi toimima.

REKLAAMI KAVANDI KOOSTAMINE

Reklaami kavandi kujundusel on suur roll sõnumi edukuses ja päralejõudmises.

Võtke kätte suvaline ajaleht või ajakiri ja uurige professionaalsete reklaamitegijate loomingut: vaadake kuidas on sõnum kujundatud, milliste vahenditega püütakse ja hoitakse inimeste tähelepanu. Jälgige ka tähtede suurust ja värvi ning fotode paigutust. Miks mõned reklaamid tõmbavad endale tähelepanu, mõned mitte? Miks?

Pange tähele, et paljud väldivad väga lihtsate teadete kasutamist nagu: "Müüme köögimööblit". Selle asemel öeldakse näiteks: "Just nüüd võid saada oma unelmate köögi! Intressivaba krediit 12 kuud". Sama printsiipi võib kasutada ka oma reklaami tegemisel. Kui plakati pealkiri on "Naabrivalve projekti koosolek", ei pruugi see paljude tähelepanu püüda kuna tegu on väga üldise sõnumiga. Kui aga plakatile suurelt kirjutada: "Teeme üheskoos ... piirkonna turvalisemaks!", on see hoopis teine ja palju atraktiivsem lähenemine.

Professionaalsetes reklaamides hakkab silma ka see, et detailsem informatsioon (teave, mis peaks inimesed ostu sooritama meelitama) on tavaliselt kirjutatud väiksemas trükis. Hea näide on autoreklaam, mis on tähelepanu haaramiseks tavaliselt väga värvikas ja silmatorkav. Kui lugeja jõuab tähelepanu haaramise faasist otsuse tegemise faasi, tahab ta reeglina teada iga mudeli kohta täpsemat informatsiooni ja hinda. Selle leiab ta reklaami alumises osas, mis on tavaliselt trükitud väiksemas kirjas.

LÕPETUSEKS

Kindlasti peab jälgima, et plakat või bülletään ei oleks liigse informatsiooniga üle paisutatud, see tõukab lugejad kohe eemale. Kui on otsustatud, millist informatsiooni kuulutusele panna, tuleb sellest teha mitmeid, erineva kujundusega kavandeid. Seejärel tuleks neid näidata kolmele-neljale inimesele, et nende arvamusele toetudes parim kavand välja valida.

5.3 ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Käesoleva õppesessiooni võib läbi viia naabrivalve projekti koosoleku raames. Eesmärk on õpetada koostama vajalikke reklaammaterjale oma naabrivalve projekti tarvis. Õppesessiooni lõpuks peaksid osalejad suutma:

- kirjeldada nelja kriteeriumit, millele efektiivne reklaam peab vastama;
- koostama efektiivseid reklaamtekste;
- kujundada silmatorkavaid ja häid reklaame.

5

ÕPPESESSIOONI KESTVUS

Õppesessiooni kestvus on kuni 1 tund.

OSALEJATE ARV

Suurim osalejate arv on 14-16 inimest. Kui inimesi on rohkem, muutub koosolek ebaefektiivseks ja ideedevaeseks.

VAJALIKUD RESSURSID

- suur ruum, kus saaksid töötada kolm gruppi;
- paber (mida suurem, seda parem);
- reklaame sisaldavad ajakirjad, ajalehed;
- kujundustöökõs sobivad pliiatsid, markerid, viltpliiatsid jne.

ÕPPESESSIOONIPLAAN JA AJA JAOTUS

Sissejuhatus: 10 minutit

Sessiooni sissejuhatuses paluge osalejatel meenutada reklaamlehti, eripakkumisi ja tasuta ajalehti, mida nad oma postkastidest on leidnud. Seejärel küsige, kui palju sellest õieti loetakse ja otse prügikasti visatakse. Mis tõmbab nende tähelepanu ja vaid mõningaid reklaame lugema sunnib?

Seletage, et käesoleva õppesessiooni käigus õpitakse koostama naabrivalve reklaam-materjale.

Eduka reklaami neli kriteeriumit: 15 minutit

Siinkohal tuleb osalejatele välja jagada koopiad eduka reklaami nelja kriteeriumi kohta. Sellele peaks järgnema väike seletus ja kriteeriumite lahti seletamine.

Praktiline ülesanne: 25 minutit

Jagage koosolekul osalejad kolme gruppi ja paluge igal grupil teha plakat kas naabrivalve projekti asutamiskoosoleku või mõne muu ürituse/tegevuse kohta.

Grupid võivad ideid hankida ajalehtede või ajakirjade reklaamidest, mis on neile tutvu-miseks antud.

Kokkuvõte: 10 minutit

Arutage kõikide gruppide poolt tehtud plakateid. Mõelge, kas loodud plakatid vastavad neljale eduka reklaami kriteeriumile.

6. Esinemisoscuse arendamine

6

6.1 SISSEJUHATUS

Käesolev peatükk käsitleb seda, kuidas paremini esineda naabrivalve koosolekutel.

Selle peatüki lõpuks peaksite olema võimelised:

- kavandama oma ettekannete sisu nii, et see sisaldaks olulist informatsiooni;
- koostama oma ettekande nii, et kuulajatel oleks seda kerge jälgida;
- ettekannet edukalt esitama.

Peatükk on kaheosaline:

- esimene osa sisaldab teemat arendavaid märkmeid ja juhiseid, kuidas koostada ja esitada ettekandeid;
- teine osa sisaldab märkmeid õppesessiooni läbiviimiseks, et aidata grupitöö käigus koostada ja esitada lühiettekandeid.

6.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

Koosolekud on üks osa naabrivalve projektist. Hoolimata osalejate arvust võib see mõne osaleja puhul tähendada, et esmakordselt peale kooli lõpetamist peaks ta esinema teatud hulga inimeste ees. Loomulikult võib see tekitada hirmu, kuid samas mõnede lihtsate reeglite kohaselt tegutsedes pole see ülesanne kaugeltki nii hull kui algul paista võis. Kui aga mingit hirmu või vajadust ettevalmistusi teha ei tajuta, võib esinemine tööpoolest täiesti läbi kukkuda.

Ettekande ette valmistamisel tuleb läbida viis etappi:

- 1) Otsustamine: mida te tahate öelda?
- 2) Planeerimine: kuidas te seda ütlete?
- 3) Ettekande ettevalmistamine
- 4) Esinemise harjutamine
- 5) Ettekande esitamine

I ETAPP. OTSUSTAMINE: MIDA TE TAHATE ÖELDA?

Esimene asi, mida enesekindluse suurendamiseks tuleb mõista, on see, et inimesed tahavad teid kuulata - muidu nad ju poleks siin publiku hulgas. Miski ei saa neid sundida teid kuulama tulema, järelkult on esineja sõnum neile oluline.

Seetõttu tuleb ettekande koostamisel arvestada ka sellega, mille vastu publik võib huvi tunda. Võtame näiteks uue projekti loomise. On palju asju, mida esineja peaks publikule seletama: mida naabrivalve endast kujutab, kuidas projekti alustada ja käima lükata jne.

Kindlasti tekib publiku hulgas ka palju küsimusi, millele ei ole esineja eelnevalt mõelnud.

Märkmete tegemine

Esiteks tuleks võtta paberileht ja märksõnadena üles kirjutada kõik, mida öelda tahetakse. Kui kõik on paberile pandud, tuleks erinevad märksõnad grupeerida sarnasuse alusel sektsioonidesse. Näiteks võib kokku panna naabrivalve eesmärged ja projekti tulenevat kasu kirjeldavad või projekti käimalükkamist käsitlevad teemad. Iga sektsioonile tuleks anda sisu iseloomustav pealkiri (“Eesmärk”, “Kasu” jne).

Kui see on tehtud, tuleks erinevad sektsioonid panna loogilisse järjekorda, alustades seejuures tähtsamate ja lõpetades vähemtähtsate sektsioonidega.

Järgmiseks tuleb iga sektsiooni vaadata kriitilise pilguga ja otsustada, millised punktid jätta alles ja millistest loobuda. Esiletoomiseks võiks need punktid värvilise pliiatsiga alla kriipsutada. Sellega teete kindlaks, millest peab ettekandes rääkima ja mida võib täiendavalt käsitleda, kui selle jaoks aega üle jääb.

Nagu juba öeldud on väga oluline publiku küsimustele vastamine, mis võib toimuda mitmel viisil. Küsimusi võib esitada ettekande ajal või pärast seda. Samas tuleb meeles pidada, et esitatavad küsimused võivad olla väga erinevad. Mõnedele ei oska esineja hoobiilt vastata. Et sellist olukorda vältida, võib enne koosolekut teha väikese taustauuringu ja lisada võimalikud küsimused koos vastustega oma ettekandele.

II ETAPP. PLANEERIMINE: KUIDAS TE SEDA ÜTLETE?

Inimesed, kes ei tee ettekandeks ettevalmistusi, on tavaliselt kohutavad esinejad. Seda mitte selle pärast, et nad ei valda teemat, vaid seetõttu, et nad ei tea, millal oma esinemine lõpetada. Tihtipeale jäävad nad kauaks “mulisema” ja publik ei hakka kellasiid mitte ainult vaatama vaid ka raputama, et teada saada kas need pole seisma jäänud. Selliste esinejate

Esiteks tuleks võtta paberileht ja märksõnadena üles kirjutada kõik, mida öelda tahetakse.

puhul on tavaline, et nad jõuavad soovitusi rääkida vaid veerandi.

Heal ettekandel on hea algus, hea lõpp ja nende vahel nii vähe kui vähegi võimalik. Väga oluline on määratleda ettekande kestvus ja nendesse ajapiiridesse ka jääda.

Lihtne juhend ettekande planeerimisel:

- öelge sissejuhatuses, mida te kavatsete rääkida;
- rääkige see ära;
- seejärel tehke lühike kokkuvõte oma ettekande põhiohkudest.

Sissejuhatuseks: mida kavatsetakse rääkida

Öelge kahe-kolme lausega, mida te ettekandega öelda tahate. Peale selle, et publik saab teada, millest juttu tuleb, aitab see esineja ka piltlikult öeldes “jalgadele”.

Näiteks võib alustada nii: “Järgnevas lühiettekandes tahan ma teile rääkida, mida naabrivälise projekt endast kujutab, millist kasu meie piirkond sellest võib saada ja kuidas seda projekti saab alustada”.

Põhipunktide edastamine

Kui ettekande koostamisel on järgitud täpselt selles osas pakutud skeemi, peaks järgmiseks kätte võtma paberilehe, millel on kirjas värvilise pliiatsiga allakriipsutatud olulised punktid. Nagu juba öeldud peaksid need punktid olema loogilises järjekorras. Samuti peaks lehel olema veel lisainformatsioon juhuks, kui ettekande aega üle jääb.

Paika pannud ettekande kestvuse, peaks seejärel aja eri teemade vahel ära jagama. Selleks on vaja veel üht paberilehte. Kui ettekandeks on aega näiteks 15 minutit, tuleks mõelda, mida iga viie minuti jooksul öelda. Seejuures ettekande viimane minut tuleb jätta kokkuvõtte jaoks.

Kokkuvõtte: millest räägiti?

Ettekannet ei tohiks kunagi nõ. õhku rippuma jätta. Olles jõudnud põhiteemadega lõpule, ei tohiks kunagi lõpetada lausega: "... ja ongi nüüd kõik". Tingimata peaks tegema väikese kokkuvõtte. Näiteks nii: "Niisiis - lõpetuseks peaksime me otsustama, millist kasu võiks meie piirkond saada naabrivalve projektist, milline peaks olema meie panus projekti õnnestumisse ning kas meil on piisavalt informatsiooni, et otsustada projekt ellu viia."

Kui ettekande tekst on valmis, peaks järgmisena ette valmistama vajalikud materjalid.

III ETAPP. ETTEKANDE ETTEVALMISTAMINE

Enamus inimesi viitab ettekandes mingitele märkmetele. Kui te suudate nendeta hakkama saada, on see väga tubli saavutus. Samas pole märkmete kasutamises midagi halba, kui need esinejat tõepoolest aitavad. Märkmete vorm sõltub täielikult esinejast. Mõned inimesed eelistavad kasutada kaarte, teised ühte ainsat paberit, millele on erinevate värvidega kirja pandud märksõnad iga ettekande sektsiooni kohta.

Suurtel konverentsidel on tavaline, et esinejad loevad oma pikad kõned ette otse paberilt. Enamasti on see sellepärast, et ajakirjanikud ja teised osalejad tahavad esinejate kõnedest kopiaid saada. Väikesel koosolekul aga ei peeta kogu kõne paberilt mahalugemist kuigi sobivaks.

Sõnumi edastamine

Peale korrektse informatsiooni edastamise ja korralike ruumide on veel teisigi tähtsaid asjaolusid, mis mõjutavad ettekande õnnestumist või ebaõnnestumist. Enamasti on need tingitud esineja isikust.

Igapäevases suhtlemises ei pöörata palju tähelepanu, kas rääkija istub või seisab, nõjatub lauale või hoiab käsi taskus jne. See muutub oluliseks, kui esineda terve hulga inimeste ees - esinejale suunatud tähelepanu on tavalisest palju suurem.

Kõigil inimestel on omad head ja halvad kombed ja veidrused. Kahjuks võivad need grupi ees esinedes inimestele hoopis rohkem silma hakata ja sealjuures isegi edastatavat sõnumit segama hakata. Selleks on näiteks prillide või kella pidev äravõtmine ja tagasipanemine; sama väljendi pidev kasutamine iga lause lõpus jne.

Esineja kehahoiak võib sõnumi edastamisele kaasa aidata või seda segada. Ettekandele

tähtsuse lisamiseks võib näiteks tähtsamaid asju käte abil zhestikuleerimisega rõhutada (seejuures ei tohiks üle pingutada!). Teiseks annab näiteks käed taskus lauaserval istumine ettekandele hoopis vahetuma ja igapäevasema iseloomu. Sellega aga muutub ka ettekande sõnum igapäevasemaks ja tühisemaks ning ühtlasi kaob tema tähtsus.

Küsimus, kas seista või istuda, sõltub eelkõige auditoriumi suurusest. Esinedes kellegi kodus kuuetele inimesele, muutub püsti rääkimine kummaliseks ja isegi segavaks. Suurema publiku ees on seismine aga täiesti tavaline ja aktsepteeritav.

Väga oluline on publikuga silmside säilitamine. Kui esinejad on närvis, hakatakse tavaliselt aknast välja, põrandale või siis ükskõik kuhu vaatama - peaasi, et pilk publikuga ei kohtuks. Sellest veel hullemad on need esinejad, kes valivad ettekande alguses kellegi "ohvriks" ja jõllitavad talle kuni ettekande lõpuni ainiti otsa.

Publiku hulgas on palju erinevaid inimesi ja edastatav sõnum on neile oluline kui isiksustele. Publikule otsavaatamisega pannakse publik tundma individuaalset tähelepanu, mis on ettekande õnnestumiseks väga oluline.

6

IV ETAPP. ESINEMISE HARJUTAMINE

Harjutades ja praktiseerides veedetud aeg pole kunagi mahavisatud. Kui ettekanne on valmis, võib selle esimese prooviauditooriumina vannitoapeeglile ette kanda. Peegel ei hakka kunagi esinejat millegagi loopima ja esinejal ei ole võimalust keset ettekannet ruumist välja kõndida. Peale selle, et peegel annab teavet, kuidas esineja rääkides välja näeb, saab niimoodi esinedes teada, kas ettekanne ikka mahub ajalistesse piiridesse. Kui peeglist nähtuga võib rahule jääda, võiks seejärel proovida esineda kas sõbra või pereliikme ees. Eriti hea ja kasulik on võimalusel otse esinemisruumis harjutada.

Kui soovitakse olla eriti põhjalik ja on olemas videokaamera kasutusvõimalus, tasuks oma ettekande esitamine videosse võtta ja seda hiljem omaette vaadata ja kritiseerida. Enesekriitikat loetakse tavaliselt väga objektiivseks, kuid sellegipoolest ei tohiks end üle-kritiseerida ega enda vastu liiga karm olla.

V ETAPP. ETTEKANDE ESITAMINE

Kohale tuleks jõuda aegsasti, et kindlaks teha, kas ruum on ikka sobivalt sisustatud. Loomulikult peaks järele vaatama, kas ikka kõik ettekandeks vajalikud vahendid on olemas ja kaasas. Kui publik saabuma hakkab, tuleks minna saabujatega suhtlema ja kontakti looma - nii pole nad ettekande esitamisel enam võõrad.

Lõpetuseks - tõmmake sügavalt hinge ja alustage oma ettekannet.

6.3 ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Käesolev õppesessioon käsitleb ettekande koostamise ja esinemise aluseid. Õppesessiooni lõpuks peaksid osalejad olema võimelised:

- arendama endas enesekindlust grupi ees esinemiseks;

- planeerima lühiettekannet;
- ettekannet esitama.

ÕPPESESSIOONI KESTVUS

45 minutit.

OSALEJATE ARV

14-16 inimest.

VAJALIKUD RESSURSID

- mugav, õige suurusega ruum;
- tahvel ja värvilised markerid;
- täiendav lugemismaterjal;
- kirjutusvahendid ja paber.

6

ÕPPESESSIOONIPLAAN JA VAJALIKUD RESSURSID

Sissejuhatus: kuni 10 minutit

Alustada tuleks enda tutvustamisest ning seejärel paluda ka kõigil osalejatel ennast lühidalt tutvustada. Osalejatel pole vaja püsti tõusta või inimeste ette rääkima minna - see võib vahel mõnele piinlik tunduda. Igaüks võiks öelda midagi taolist:

“Minu nimi on Mari Lepp ja ma elan Tamme tänaval. Olen abielus Jaanus Lepaga ja meil on kaks last - 2 aastane Anni ja 4 aastane Martin. Meie pere lemmikajaviide on reisimine.”

Kui kõik on ennast esitlenud, tuleks neilt küsida, mida nad avalikkuse ees esinemisest arvavad. Kui kõik osalejad on oma arvamust (hirmud, kompleksid jne) avaldanud, tuleb neile seletada, et just praegu said nad avalikkuse ees esinemisega edukalt hakkama.

Seejärel tuleks tutvustada käesolevas peatükis toodud ettekannete tegemise juhiseid ning enne selle juurde asumist jagada osalejatele koopiad ettekande ette valmistamise etappide kohta (Abimaterjal 1).

Otsustamine: mida ja kuidas te tahate öelda?: 15 minutit

Siinkohal tuleks grupile seletada, et informatsiooni hulk ettekandes sõltub kasutuses olevast ajast. Ettekande sisu peaks kindlasti varem ette planeerima. Esinejat abistab ka ettekande ajakava.

See õppesessiooni osa aitab grupil koostada ettekannet naabrivalve projekti kasudest. Osalejatele tuleks öelda, et ettekanne on mõeldud antud piirkonna elanikele, kes plaanivad uue naabrivalve projekti algatamist.

Käsitlema peaks järgmisi punkte:

- grupilt arvamuse küsimine: millised on nende arvates naabrivalve projektist tulenevad kasud (reastage arvamused tahvlil). Grupi julgustamine: et minna detailidesse. Näiteks pole mõtet tahvlile kirjutada “kogukonnavaimu arendamine” vaid pigem “naabrite äraolekul ajalehtede postkastist väljavõtmine” jne;
- kokku kuuluvate teemade ülesmärkimine samade värvidega. Näiteks võib pealkirja alla “Kogukonnavaimu loomine” koondada terve hulga väiksemaid teemasid;
- kui kõik teemad on sorteeritud, tuleb grupil otsustada, millised teemad peaks ettekandesse panema, milliseid aga ajapuudusel mitte. Teemade järjekorra üle tuleb üheskoos otsustada;
- lõpuks tuleb igale teemaderingile määrata mingi ajalimiit, sealjuures ei tohiks unustada sissejuhatust ja kokkuvõtet.

Seejärel tuleb grupile seletada, et õppesessiooni järgmine osa on mõeldud lühiettekannete tegemise ja esitamise harjutamiseks.

Ettekanded: 15 minutit

Igal grupiliikmel tuleb välja valida teema, millega ta hästi kursis on (kohalik jalgpallimeeskond, lemmikajaviide, jne) ja valitud teema kohta midagi lühidalt kirja panna.

Seejärel peaks grupi liikmed oma märkmetele pealkirjad panema ja otsustama, mis on selle teema tähtsamad punktid ja seadma need kokku üheminutiliseks ettekandeks. Abimaterjalina võib kasutada koopiaid punktist “Nõuanded ettekandeks” (Abimaterjal 2).

Ettekande esitamine: 20 minutit

Lõpuks peab iga osaleja oma ettekandega esinema. Seda ei maksaks siiski liiga tõsiselt võtta - tähtsaim on, et inimesed naudiksid seda kogemust, kui see, et nad saadud kriitika mõjul enam kunagi teiste ees esineda ei taha.

Abimaterjal 1

ETTEKANDE ETTEVALMISTAMISE VIIS ETAPPI

- 1) Otsustamine: mida te tahate öelda?
- 2) Planeerimine: kuidas te seda ütlete?
- 3) Ettekande ettevalmistamine
- 4) Esinemise harjutamine
- 5) Ettekande esitamine

Abimaterjal 2

NÕUANDED ETTEKANDEKS

- Ettekande esitamisel kasutage märkmeid. See aitab teil vältida teemast kõrvale kaldumist ja kindlustab olulise informatsiooni publikuni jõudmise.
- Kas te kasutate õiget kehakeelt ja maneere? Kõigil inimestel on omad head ja halvad kombad ja veidrused. Kahjuks võivad need grupi ees esinedes inimestele hoopis rohkem silma hakata ja sealjuures isegi edastatavat sõnumit segama hakata. Näiteks prillide või kella pidev äravõtmine ja tagasipanemine; sama väljendi pidev kasutamine iga lause lõpus jne.
- Esineja kehahoiak võib sõnumi edastamisele kaasa aidata või seda segada. Tähtsuse lisamiseks võib näiteks olulisemaid ettekande punkte käte abil zhestikuleerimisega rõhutada (seejuures ei tohiks üle pingutada)
- Kui teie olek ja suhtumine on liiga igapäevased ja vabad, muutub sellest ka ettekande sõnumi tähtsus publiku silmis väiksemaks ja tühisemaks.
- Väga oluline on publikuga silmside säilitamine. Publikule otsavaatamisega panakse tundma individuaalset tähelepanu, mis on ettekande õnnestumiseks väga oluline.
- Harjutage oma ettekannet enne esinemist kodus. See aitab teil leida üles probleeme ja püsida ettekandele seatud ajalistes piirides.

7. Naabrivalvet tutvustava väljaande koostamine

7

7.1 SISSEJUHATUS

Käesolev peatükk käsitleb naabrivalve projekti sõnumikirjade kujundamist ja koostamist. Selle peatüki lõpuks peaksite olema võimelised:

- ära tundma head sõnumikirja kujundust ja küljendust;
- kujundama oma naabrivalve projekti sõnumikirjade näidiseid.

Peatükk on kaheosaline:

- esimene osa sisaldab teemat arendavaid märkmeid selle kohta, kuidas kujundada sõnumikirju;
- teises osas on märkmed õppesessiooni läbiviimiseks, mis õpetavad kujundama projekti sõnumikirja näidiseid.

7.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

Sõnumikiri on informatsiooni edastamiseks väga hea vahend. Hästi kirjutatud sõnumikiri võib süstida projekti elu ja motivatsiooni. Naabrivalve projekti ellujäämine sõltub suures osas sellest, kas liikmed ikka saavad projekti kohta informatsiooni ja teavet. Üks korralik sõnumikiri peab olema atraktiivne ja huvitav - selline, et liikmed tema postkastidesse saabumist ootaksid.

SÕNUMIKIRJA LOETAVAKS MUUTMINE

Sõnumikirja loetavaks muutmine sõltub kolmest asjaolust:

- sõnumikirja ilmumissagedus;
- sisu;
- kujundus.

SÕNUMIKIRJA ILMUMISSAGEDUS

Sõnumikirja ilmumissagedus oleneb igast konkreetsest projektist. Ilmumissageduse valikul peab arvestama teatud asjaoludega.

Kui periood sõnumikirjade ilmumise vahel on liiga pikk, kaotavad lugejad huvi ja võtavad sõnumikirja kui mingit paberilipakati, mis aeg-ajalt nende postkasti satub. Harva ilmumise puhul on aga see oht, et sõnumikiri annab teada vanadest uudistest, mida kõik juba teavad.

Kui sõnumikirja ilmumisperiood liiga lühikeseks kujuneb, muutub keeruliseks teemade leidmine. See võib lõppeda sellega, et lehekülgede täitmiseks hakatakse kasutama igavaid ja mõttetu artikleid.

Iga sõnumikirja väljaandmine eeldab ka rahalisi kulutusi ning liiga sage ilmumine nõuab liiga palju aega ja raha.

Kui piirkonnas on toimunud tõsine kuritegu või õnnetus, on alati võimalik välja anda eriväljaanne. Eriti siis, kui otsitakse täiendavat informatsiooni või juhtunu pealtnägijaid. Selline eriväljaanne tõstaks sõnumikirja mainet ja usaldatavust, eriti näiteks sellisel juhul, kui on suudetud hankida intervjuu asja uuriva inspektoriga.

7

SÕNUMIKIRJA SISU LOETAVAKS MUUTMINE

Kõigepealt tuleks alustada hea ja lööva pealkirja väljamõtlemisega, mis ühtlasi seostuks ka projekti piirkonnaga. See ei näita just erilist loovust, kui sõnumikirja pealkirjaks on pandud lihtsalt "Naabrivalve bulletin" või "Sõnumikiri".

Mis sisusse puutub, siis maailmas on küll ja küll ajalehti ja telekanaleid, mis edastavad kõiki maailma halbu uudiseid. Veel ühte samasugust pole juurde luua vaja. Sellepärast tasub alati jälgida, et sõnumikiri pakuks head ja tasakaalustatud segu tõsistest teemadest, informatsioonist ja headest uudistest. Eriti head on lood, mis kannavad endas positiivsust ja arengut paremuse poole.

Kui kirjutatakse näiteks mingist hiljuti toimepandud kuriteost, tuleks alati püüelda selle poole, et saada sõnumikirja ka juhtumit uuriva politseiinspektori kommentaar. Väga tähtis on lisada kontaktandmed ja informatsioon kelle poole pöörduda juhul, kui mõnel naabrivalve projekti liikmel on asja kohta mingit teavet.

Sõnumikirjale üldloetava iseloomu andmiseks tuleks kirjutamisel kasutada ka teisi kohalikke elanikke - õpetajaid, politseinike või mõnda projekti liiget, kes suudab kirjutada huvitavat või meelelahutuslikku lugu.

KUIDAS KÕLAB?: HOLGER OLII SISSEMURDMISE ULE LÕPPKOKKUVÕTTES ÕNNELIK: ILMA TELEVIISORITA JÄÄB TAL PIISAVALT AEGA KODUSTEKS TOIMETUSTEKS. VEELGI ROHKEM TEEB TALLE AGA RÕÖMU POJA MUUSIKAKESKUSE KADUMAMINEK.

7

Sellepärast tasub alati jälgida, et sõnumikiri pakuks head ja tasakaalustatud segu tõsistest teemadest, informatsioonist ja headest uudistest. Eriti head on lood, mis kannavad endas positiivsust ja arengut paremuse poole.

Hea on sõnumikirja juures kasutada oma nelja-viieliikmelist toimetust, kes otsustaks mida sõnumikirja panna; korraldaks artiklite kirjutamist ja trükkimisega seonduvaid toiminguid.

LUGEJATE HUVI PÜÜDMINE

Enamus ajakirjade artikleid algavad loo lühikokkuvõttega, mille eesmärk on panna lugejat tahtma selle teema kohta rohkem teada saada.

Artikleid kirjutades tuleks kasutada tavalist ja igapäevast keelt - justkui autor räägiks oma lugejatega, mitte ei kirjutaks neile. Silmas tuleks pidada ka seda, et iga eriala esindajad kasutavad teatud määral oma terminoloogiat, millest mõned on tavainimesele rohkem, mõned vähem arusaadavad. Seetõttu tuleks jälgida, et autorid ei laskuks artiklites oma erialakeele peensustesse ja kirjutaksid sõnade ja väljenditega, mida igaüks mõistab.

KÜLJENDAMINE

Üsköik kui head ja huvitavad on artiklid, muutuvad nad igavateks ega kutsu end lugema, kui sõnumikirja küljendus ja kujundus on halvad.

Naabrivalve projekti raames tuleks ära kasutada liikmete talenti ja ressursse. Loodetavasti õnnestub sõnumikirja toimetusel leida projekti liikmete hulgast inimene, kes omab ligipääsu tarkvarale ja arvutile, mille abil saaks sõnumikirja professionaalselt küljendada ja kujundada.

Võrreldes laiformaadis ajalehte tabloidiga, on üsna loomulik, et tabloidi on kergem käes hoida ja lugeda. Eelkõige selle tõttu, et artiklid on jaotatud väiksemateks veergudeks, mida on kergem lugeda kui laiformaadis lehe mahukat artiklit. Arvestama peab ka tähe suurusega, kuna paljude lugejate nägemine pole ideaalne ja liiga väikeses trüki teksti on raske lugeda.

Artiklite järjestus peaks sõltuma nende tähtsuse järjekorrast. On loomulik, et pealooks tuleb valida tähtsamad uudised, mitte aga vähemoluline teema.

EELARVE

Ajalehe tegemise juures peab arvestama trüki-, paberi- jne kuludega. Tõsiselt tasuks kaaluda mõne kohaliku firma või asutuse poole pöördumist palvega finantseerida ühe või mitme väljaande numbri trükkimist. Vastutasuks võib neile pakkuda reklaamipinda sama(de)s sõnumikirja numbri(te)s.

7.3 ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Käesolev plaan on mõeldud sõnumikirja kirjutamise lühiõppesessiooniks. Selle õppesessiooni lõpuks on osalejad võimelised:

- tundma ära erinevaid faktoreid, mille koosmõjus sünnib hea ja huvitav sõnumikirj;
- kirjeldama uudise kirjutamiseks sobilikku stiili;
- kirjeldama sõnumikirja formaati ja küljendust.

ÕPPESESSIOONI KESTVUS

45 minutit kuni 1 tund.

OSALEJATE ARV

Umbes 4-5 (paras sõnumikirja toimetuse suurus).

VAJALIKUD RESSURSID

- nelja sõnumikirja näidiste koopiad;
- valik kohalikke ja üleriigilisi ajalehti, mille hulgas peaks olema vähemalt üks laiformaadis ajaleht ja üks tabloid;
- paber ja kirjutusvahendid.

ÕPPESESSIOONIPLAAN JA AJA JAOTUS

Sissejuhatus: 10 minutit

Jagage osalejatele näidissõnumikirjad. Seejärel küsige iga inimese arvamust: milliseid neist oli kõige mugavam ja huvitavam lugeda.

Küljendus ja sisu: 15 minutit

Selles osas tuleks analüüsida kõiki näidiseid ja arutleda, miks mõni neist on hea või halb.

Praktilised ülesanded: 35 minutit

Valige olemasolevatest ajalehtedest välja sellised küljendus- ja trükistiilid, mis võiksid olla efektiivsed teie projekti sõnumikirja tegemise juures.

Valige välja kaks erinevat sõnumikirja küljendust. Tehke kummagi kohta nimekiri nende headest ja halbade külgedest.

Loodud näidiseksemplaride üle võib diskuteerida järgmisel projekti koosolekul.

NÄIDIS A

Näidis A algab väga igava pealkirjaga ja on väga igava küljendusega. Kõik uudised on nn. "halvad uudised", mis pole isegi olulisuse järjekorda seatud. Esineb õigekirjavigu, kasutatakse politseinike ametikeelt ja teisi väljendeid, mida igapäevases keeles ei tarvitata.

NÄIDIS B

Lood on huvitavad. Sõnumikiri sisaldab segu tõsistest teemadest, headest uudistest ja üldhuvitavatest teemadest. Antud on ka kontaktandmed informatsiooni edastamiseks. Enamus aga läheb lugejate jaoks kaduma väga ilmetu pealkirja ja kujunduse tõttu.

NÄIDIS C

See näidis sisaldab sama informatsiooni kui näidis B, kuid küljendus on palju lugeja-sõbralikum.

NÄIDIS D

Näidis sisaldab samu lugusid, mis näidised B ja C, kuid on küljendatud nägemisraskustega inimeste vajadusi arvestades.

8. Naabrivalve projekti uuendamine

8.1 SISSEJUHATUS

Käesolev peatükk käsitleb probleeme, millega puututakse kokku naabrivalve projekti taaskäivitamise puhul. Eesmärk on pakkuda teadmisi, mille abil saaks ülevaate projekti ees seisvatest probleemidest ja sellest, mida teha projekti uuendamiseks.

- Selle õppesessiooni lõpuks peaksid osalejad olema võimelised:
- küsima küsimusi, mis aitaks projekti uuendada;
- organiseerima projekti tuleviku arutamiseks ja planeerimiseks koosoleku.

Peatükk on kaheosaline:

- esimene osa sisaldab teemat arendavaid märkmeid, mis seletavad, kuidas leida üles oma projekti probleeme ja valukohti;
- teine osa koosneb märkmetest õppesessiooni läbiviimiseks, mida saab kasutada projekti koosoleku kokkukutsumisel ja juhatamisel.

Märkus: Selle peatüki juures on kasulik heita veelkord pilk "Projekti loomise ja väljaarendamise" peatükile, kuna see sisaldab palju vajalikku infot projekti taaskäivitamise kohta.

8.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

Tuleb tõdeda, et hoolimata paljude inimeste ennastsalgavast tööst, kukuvad mõned naabrivalve projektid läbi.

8

Väga sobiv aeg naabrivalve projekti taaskäivitamiseks on periood, mil murdvarguste arv on tulvana kasvamas.

Sageli kaheldakse, kas soiku jäänud naabrivalve projekti taaskäivitamine on üldse võimalik. Õige vastus sellele küsimusele on "jah", aga seda tingimusel, et uuendamine toimub struktureeritud viisil. Vastasel korral on väga tõenäoline, et samad probleemid, mis projekti juba esimesel korral läbi kukutasid, kerkivad mingis etapis jälle ja kogu töö osutub asjatuks.

Kaks järgnevat lugu peaksid olema piisavalt mõtlemapanevad.

ESIMENE LUGU

Üks mees ostis endale videomagnetofoni. Kodus heitis ta kiire pilgu kasutusjuhendile ja hakkas masinat tööle panema. Ta toppis juhtmeid kõikvõimalikesse avadesse ja vajutas huupi kõigile nuppudele. Tulemuseks oli terve rida välgatusi ja heliefekte, kuid ei mingit pilti ekraanil. Mees otsustas veel kord proovida ja püüdis jälle kõiki juhtmeid ühendada ja nuppe sisse ja välja vajutada. Kuna mingit tulemust ikka ei olnud, andis mees aparaadile tugeva hoobi. Ka see ei aidanud. Suurest nõrdimusest otsustas mees helistada müüjale. Müüja soovitas kõik juhtmed välja tõmmata ja nupud esialgsesse asendisse viia. Seejärel seletas ta üksikasjalikult kuidas videomakki ühendada ja varsti sai mees videoseadeldise korralikult mängima.

TEINE LUGU

Kord ostis üks lihunik suure hulga vorsti. Ta asetas need vaateaknale ja pani kõrvale sildi “Linna parimad vorstid”. Millegipärast ei tahetud neid kuidagi osta ja igal õhtul pani lihunik nad jälle külmikusse tagasi. Lihunikul tekkis hirm, et varsti peab ta kogu vorstilaari lihtsalt ära viskama ja kahjudega leppima.

Nädalavahetusel oli tulemas suvine pööripäev. Laupäeva hommikul tekkis lihunikul mõtte vahetada välja vorstide reklaamsilt. Mõeldud-tehtud. Kell 10 oli terve “Suvealguse grillvorstide eripakkumise” kuhi maha müüdüd ning ostjad nõudsid veel lisagi.

Sildivahetusega oli lihunik muutnud vorstide imagot - äkitselt olid need muutunud “erilisteks”, “grillvorstideks” - atraktiivsemaks ostjatele. Teiseks oli ta muutnud tingimusi. Milline aeg sobiks veel paremini grillvorstide müümiseks kui päikeseline suvise pööripäeva nädalavahetus? Oleks ta edasi “linna parimaid vorste” müünud, oleks ka ebaedu arvatavasti jätkunud - mis iganes põhjusel neid esimesel päeval ei ostetud, oleks sama põhjus ka edaspidi ostjaid eemale hoidnud.

LUGUDE MORAAL

Kui naabrivalve projekt kiratseb ja laialimineku ei ole enam kaugel, pole mõtet koos istuda ja arutleda teemadel: kes midagi valesti tegi või tegemata jättis või miks ei saadud piisavalt toetust või mis iganes valesti läks. Sellises olukorras tuleb terve projekt algusest peale osadeks lahti võtta ja analüüsida, mitte käituda nagu videomagnetofoniga mees, kes asjale süsteemilt ja arutult lähenes. Nii nagu tema, peaksid ka naabrivalve projekti juhid minema tagasi algusesse ja alustama otsast peale.

KUIDAS SEDA TEHA?

Selleks vaadake peatükki “Projekti algatamine ja koostamine”. Selles peatükis on antud neli astet, mis projekti algatamisel tuleb läbida.

Enne seda peaks siiski tähelepanu pöörama ühele eluliselt tähtsale tegurile, millela kogu alljärgnev on täiesti mõttetu aja- ja energiakulu.

OTSIGE VIGU PROJEKTIS, MITTE INIMESTES

Ülesandeks on naabrivalve projektile uuesti elu sisse puhuda, mistõttu tähelepanu peaks keskenduma projekti ebakohtadele, mitte projekti liikmete isiksustele. Inimestel võivad olla väga mõjuvad põhjused, miks nad projektis enam aktiivselt osaleda ei saa või selle vastu huvi on kaotanud (raske õnnetus või haigus, oht kaotada töökoht, jne).

Inimeste süüdistamisega ei jõua projekt edasi - pigem võib see anda sellele lõpliku hoobi, millest enam ei toibutagi.

Seda mõistnud, tuleb sammhaaval edasi liikuda soiku jäänud projekti elustamisega. “Projekti algatamine ja koostamine” peatükis on ära toodud mitmed asjaolud, millega peab arvestama projekti alustamise juures. Projekti taaskäivitamisel tuleb need ükshaaval läbi võtta - sisuliselt täpselt samuti kui projektiga nullist alustamisel.

Esimene aste

Millised olid inimeste ootused ja lootused naabrivalve projekti alustamisel?

Teine aste

Millised tegevused kuulusid projekti alla?

Kolmas aste

Millised olid projektis osalejate:

- ajalised panused?
- ainelised panused?
- rahalised panused?

Neljas aste

Kas tegevused ja panused olid vastavuses ootuste ja lootustega, mis esitati esimese astme juures?

Olles reastanud oma ootused, tegevused ja panused nende pealkirjade alla, mõelge nendele ja küsige: "Kas see eesmärk on saavutatud ja kui ei ole, siis kas me suudame oma eesmärgi korrigeerida ja seejärel soovitud saavutada?"

Näiteks oli tegevuste all kirjas sõnumikirja väljaandmine, kuid mis on praeguseks peatunud. Nüüd tuleks endalt küsida, kas seda on võimalik uuesti käima lükata?

Mõelge ka projekti õnnestumiste peale, püüdke nende najale uusi saavutusi ehitada.

8

UUESTI ALUSTAMINE

Läbinud vigade tuvastamise ja nende parandamise protsessi, tuleb tagasi minna liikmetele projekti müümise juurde. See pole just kerge ülesanne. Lihuniku näitelt õppides võib kokkuvõtlikult öelda, et pole mõtet üritada müüa sama toodet samadele inimestele samade, ebaõnnestunud nippidega. Mida lihunik õigupoolest tegi? Ta müüs edasi samu vorste, kuid muutis nende imagot ja sidus selle teatud sündmusega.

IMAGO

Muutuvast imagost hoolimata peaks säilitama asja koondnimetuse - naabrivalve projekt. Sellegipoolest võiks natuke suurendada projekti piirkonda ja ka nime muuta. Näiteks võiks Rohelise tänava Naabrivalve projektist saada Rohekünka piirkonna Naabrivalve projekt (kuigi tegelikult on tegu enam-vähem sama piirkonnaga).

Kuigi naabrivalve logo muuta ei tohi, võiks imago muutmiseks kaalutleda sõnumikirja ja reklaammaterjalide kujunduse muutmist.

Projekti uuendades tuleks mõelda ja rõhuda eelkõige senistele headele saavutustele - see on vundament, millelt edasi liikuda.

AJASTAMINE

Pöördume korra tagasi lihuniku vorstimüügi juurde. Ajastus on väga oluline: loomulikult läheb päikesisel, kaunil nädalavahetusel (mis justkui loodud grillimispidudeks) grillvorstide müük hästi. Samuti tuleb kaaluda ka naabrivalve projekti taaskäivitamise väljakuulutamise aega, isegi kui õige aja ja tingimuste ootamine natuke protsessi venitab. Väga sobiv aeg naabrivalve projekti taaskäivitamiseks on periood, mil murdvarguste arv on tulvana kasvamas.

Projekti taaskäivitamiseks on ka rõõmsamaid aegu ja tingimusi - näiteks mõni kohalik karneval või muu suurem üritus. Taaskäivitamise juures on oluline jätta mulje, et tegu on täiesti uue ettevõtmisega.

Lõpetuseks - kõik otsused tuleks kirjalikult talletada. Seda just sellepärast, et säiliks kontroll selle üle, kas praegune tegevus on ikka kooskõlas esialgsete eesmärkidega. Sellist enesekontrolli peaks teostama umbes kord aastas. Kui aga projekt on alles taaskäivitamise staadiumis, peaks enesekontrolli läbi viima lühema intervalli tagant - iga kolme kuu tagant (projekti alguses).

8.3 ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Käesolev plaan pole mõeldud niivõrd "õppetunnina", kui lihtsalt tugistruktuurina varjurusmas oleva projekti taaskäivitamiseks. Plaani on tihedalt seotud peatükiga "Projekti algatamine ja koostamine", mille läbilugemine enne selle õppesessiooni juurde asumist on väga vajalik.

ÕPPESESSIOONI KESTVUS

On väga hea kui kulutatud aeg annab projektile suuremaid ellujäämislootusi. Teisalt on koosoleku optimaalne kestvus 45 minutit kuni 1 tund. Seega võiks käesoleva õppesessiooni jagada ära mitme koosoleku peale, arutades ühte-kahte teemat korraga.

OSALEJATE ARV

Arvestades olukorda, on üpris tõenäoline, et koosolekule ei pruugi tulla väga palju inimesi. Ärge laske ennast sellest heidutada - ka väike, 4-5 liikmeline grupp võib antud ülesandega edukalt hakkama saada.

VAJALIKUD RESSURSID

- hea ja mugav ruum, kus toolid on asetatud ringikujuliselt;
- tahvel.

ÕPPESESSIOONIPLAAN

Käesoleva õppesessiooni etapid sarnanevad “Projekti algatamine ja koostamine” peatüki etappidele, millele peaks ka viitama. Õppesessiooni ülesanne on leida, kus hakkas projekt viltu kiskuma, mitte aga kus projektis osalenud inimesed valesti käitsid.

Esimene faas

Kasutage tahvlit ja pange kirja see, mida projektis osalejad sellelt ootasid. Ehk: “Millist kasu loodeti naabrivalve projektilt?”

Teine faas

Kirjutage üles kõik projekti senised tegevused ja tööd (sõnumikirja väljaandmine, ühisüritused jne), ka need, mis läbi kukkusid. Püüdke hoiduda vaidlustest, miks need ettevõtmised enam ei toimi.

Kolmas faas

Kirjutage üles kõik projekti edasiseks tööks vajalikud ressursid ja panused. Jällegi - tegu on lihtsalt projekti seisu üleskirjutamisega - mingit diskussiooni teemal “miks asi ebaõnnestus” pole hetkel vaja.

Neljas faas

Minge tagasi teise faasi juurde. Seejärel arutage läbi iga nimekirja punkt ja otsustage, millises ulatuses ettevõtmine viltu läks ja mida oleks olukorra parandamiseks vaja teha.

Viies faas

Võtke ette kolmandas faasis tehtud nimekiri. Vaadake üle ressursid ja panused ja otsustage, kas neid peaks kohendama või uuendama.

Kuues faas

Küsige endalt: “Kas suudate saavutada eelpool püstitatud projekti eesmäärke, kui teha muudatusi projekti ettevõtmistes, ressursides ja isiklikus tööpanuses?”

Kui vastus sellele küsimusele on jaatav, tuleks veelkord tagasi pöörduda käesoleva peatüki osasse, kus kirjeldatakse projektile uue imago loomist. Samuti võiks õppesessiooni lõpus rohkem aega pühendada sellele, kuidas projekti taaskäivitamine hakkab konkreetselt välja nägema.

9. Turvaline elukeskkond

9.1 SISSEJUHATUS

Käesolev peatükk aitab projektis osalejatel paremini mõista:

- turvalise ümbruskonna olemust, selle saavutamist läbi partnerluse,
- partnerluse mõju NV projektile.

Peatüki lõpus peaksid projektis osalejad suutma koostada ülevaate oma piirkonna kuritegevusest ja korrarikkkumistest.

Peatükk on kaheosaline:

- esimene osa koosneb teemat arendavatest märkmetest, mis annavad teavet kuritegevuse ja korrarikkkumiste kohta käiva ülevaate koostamise kohta.
- teine osa sisaldab märkmeid õppesessiooni läbiviimiseks.

9.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

Ülevaade.

Peatükis "Projekti algatamine ja koostamine" tutvusite Te NV kasuteguriga Teie piirkonnas. Kohalik töö aitab vähendada kuritegevust ja hirmu kuriteo ohvriks langemise ees, samas omab ta ka palju laiemat tähendust. Koostöö politsei ja teiste institutsioonidega nagu kohalik omavalitsus ja teised NV grupid, mõjutab turvalisuse olukorda Teie linnas. See omakorda aitab kaasa kuritegevuse vähendamisele kogu riigis.

Partnerluse osatähtsus turvalises elukeskkonnas.

Parim viis vähendada kuritegevust ja hirmu selle ees on koostöö erinevate partneritga. Partnerite ringi kuuluvad politsei, kohalik omavalitsus, riiklikud institutsioonid ning vabatahtlike rühmad.

Partnerlus tagab kohalike algatuste (NV) koordineerimise üsna suurel territooriumil. Oluline on informatsiooni vahetamine ning vastastikune abi erinevate organisatsioonide vahel.

Paljudel liitudel ning ühinenud partneritel on korda läinud tagada turvalisem elukeskkond oma piirkonnas. Tähtis on kokku leppida ühistes eesmärkides:

mitmekülgne, sh. rahaline toetus kohalikele initsiatiivgruppidele aitab kohalikul omavalitsusel igapäevase töö käigus lahendada kuritegevuse vähendamisega seotud küsimusi.

Käsitlev strateegia on välja töötatud kindlustamaks nende eesmärkide saavutamist.

Selle peatüki eesmärk on:

- selgitada ettepanekut muuta leping ametlikuks, samuti selle tähendus NV-projektidele.
- aidata koostada ülevaadet kuritegevusest oma piirkonnas.
- aidata mõista turvalise elukeskkonna loomisega seotud koostöö küsimusi.

SEADUSLIKUSTAMISE KONTSEPTSIOON

Kuritegude ennetamise programm meie ühiskonnas on arenemisyrgus. Seaduslikustamine määrab kohalikele omavalitsustele ühise kohustuse välja töötada pidev partnerlusu suhe aitamaks kuritegusid ennetada nende toimepaneku paigas.

Kindlustada koostöö teiste tähtsate institutsioonidega, samuti kohalike initsiatiivgruppidega nagu NV.

Koostööst oodatakse:

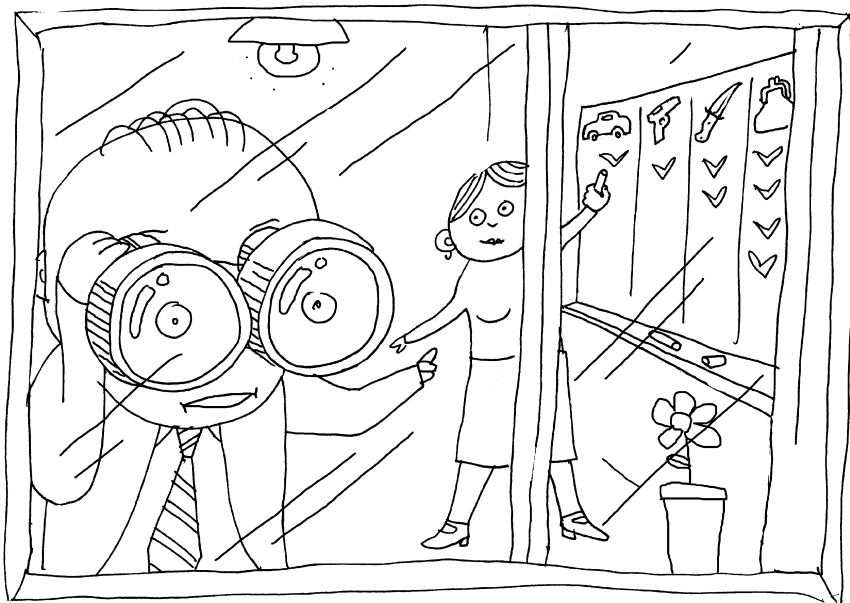
- ülevaate koostamist oma piirkonna kuritegevuse kohta ja üldsuse teavitamist.
- tulemuste analüüsi
- kuritegude ja korrariikumiste vastase strateegia väljatöötamist ning rakendamist koostöös kohalike partneritega, toetudes tulemuste analüüsile. See strateegia peaks olema rakenduslik.

Kuhu sobib NV projekt?

Kui Teie NV grupp töötab efektiivselt, on kohalik elukeskkond muutunud ilmselt turvalisemaks. Kui osutus vajalikuks otsene koostöö partneritega, on kohalikel NV üksustel otstarbekas ühineda. Nagu igas partnerlussuhtes võidab kumbki osapool, nii rikastavad liikmete erinevad kogemused kogu liitu.

Mida võib saavutada NV-ga?

Seaduslikustamise kontseptsioon võimaldab NV-l osaleda kuritegude ja korrariikumiste vähendamise strateegias.

Üks võimalus, millega NV grupp võib tegeleda, on koostada kohalikke kuritegusid ja korrarikkumisi hõlmav ülevaade.

Esimene samm koostöö suunas on koostada ülevaade kohalikest kuritegevuse olukorrast. NV liikmeid võib paluda osaleda valvetsessis. NV üksused, mis on juba ühinenud liiduks, võivad vahetada kogemusi koostöö täiendamiseks.

Kuid tuleb olla tähelepanelik, et mitte korrata partnerite poolt juba tehtavat tööd!

NV roll kohalikes koostööühendustes sõltub koostatava ülevaate prioriteetidest.

NV on võimalik tegeleda ka järgnevate küsimustega:

- korraldada sisukaid koosolekuid vastavalt vajadustele
- korraldada patrulle tänavatel
- kuritegude ja korrarikkumiste ennetamise teadvustamine avalikkusele
- kasvatuslik töö noortega
- sissevõtmise ennetamine ja ärahoidmine
- töö kohaliku elanikkonnaga: näit. aidata vähendada hirmu kuritegevuse ees
- võimaluse korral pakkuda vanuritele ja abivajajatele küüti.

KOHALIKKE KURITEGUSID JA KORRARIKKUMISI HÕLMAVA ÜLEVAATE KOOSTAMINE

Üks võimalus, millega NV grupp võib tegeleda, on koostada kohalikke kuritegusid ja korra-rikkumisi hõlmav ülevaade. See sarnaneb ülevaatega, mille koostab politsei vastavalt uuele seaduslikustamise kontseptsioonile. Teie poolt koostatud ülevaade pakub kasulikku teavet nii naabrivalvele kui ka uutele koostööpartneritele.

Mis on kuritegusid ja korra-rikkumisi hõlmav ülevaade?

- näitab kuritegude hulka teatud kindlal alal
- kirjeldab kuritegude tüüpi
- annab piirkonna vaatlemise kasuteguri

Teiste sõnadega:

- Milliseid kuritegusid on sooritatud Teie NV piirkonnas?
- Kui mitu igast liigist?
- Milline on kahjude maksumus? Oluline on nii rahaline kahju kui ka kohaliku keskkonna moraalne kahju.
- Niisamuti, kui hinnata toimepandud kuritegusid, võite Te ka välja tuua hirmuskaala antud keskkonnas. See ülevaade ei kajasta kuritegude hulka, vaid näitab inimeste hirmu kuriteo ohvriks langemise ees oma naabruskonnas.

Teie NV grupi uurimustöö ning järeldused on suureks abiks, kuna muretsete ju kohaliku grupina otseselt, kuidas ennetada kuritegusid.

Ülevaate koostamine aitab avastada ning näitab tõelisi inimestele murettekkitavaid kuritegelikke probleeme antud piirkonnas.

9

KUIDAS KOOSTADA EELPOOL KIRJELDATUD ÜLEVAADET?

Ülevaate koostamine ei pea olema keeruline ja kauakestev protsess. On võimalik koostada lühike ja asjalik ülevaade.

Punktid, mida on vajalik kajastada:

- Määratleda uuritav piirkond ning anda detailne ajakava.
- Määrata uurimuse eesmärk. Näit. kuritegude arv objektil O viimase kolme kuu jooksul.
- Otsustada teabe kogumise viis.

Mõned võimalused:

- Küsida teavet kohalikelt korra-rikkuseorganitelt sooritatud kuritegude arvu ja liigi kohta.
- Küsitleda kohalikke neid mõjutava kuritegevuse kohta.

- Kindlaks määrata konsultandid ja uurimistöo koostaja.
- Otsustada, milliseid vahendeid vajatakse uurimuse läbiviimiseks. Siia kuuluvad töö tasustamine ja uurimusele kulunud aeg.
- Otsustada, kuidas avaldada tulemused ning kellele need on suunatud.

Pärast planeerimist asuge tööle. Soovitav on töö käigus andmeid pidevalt kontrollida ning spetsialistiga konsulteerida. Märkmed peatüki lõpus annavad Teile selleks tööks juhiseid.

OSALEMINE TURVALISE ÜMBRUSKONNA PROJEKTIS

Kui Teie piirkonnas on juba loodud NV grupp, teeb Teiega koostööd ka projektiga seotud ametnik, kes annab nõu, kuidas koostatav uurimustöö võiks kasu tuua laiemale üldsusele.

Ametnik leiab kergemalt lisateavet:

- sarnaste projektide kohta, mis juba käivitunud on.
- tutvustab nende häid külgi ja välditavaid vigu.
- tutvustab riiklikke ja kohalikke üritusi, mis võivad Teid ettevõtmises aidata.
- kohalike rahastajate kohta. Aitab leida sponsoreid ja abi.
- saada abi tähtsatelt institutsioonidelt ja firmadelt.
- uurimuste tulemuste avalikustamise võimalustest pressis ja kohalikel üritustel.

On oluline õppida juba tehtud vigadest ning mitte kulutada asjatult Teile usaldatud rahalist abi ning aega.

Õnn kaasa!

9.3. ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Käesolev peatükk aitab kasutada teemat arendavaid märkmeid lühikese õppeprogrammi läbiviimiseks oma grupile.

Kuna NV gruppide vajadused on erinevad, on see peatükk jäetud võimalikult paindlikuks.

Õppetöö koosneb kahest teemast:

- mis on elukeskkonna turvalisus? Rühmatöö.
- kohaliku kuritegevuse kohta ülevaate koostamine. Pikaajalisem uurimustöö rühmas.

Mõlemad teemad on avatud dialoogile.

Vajalikud ressursid:

- koopiamaterjal vajalikust peatükist.
- teemat puudutav materjal.

ESIMENE TEEMA: MIS ON ÜMBRUSKONNA TURVALISUS?

Teema eesmärk:

Aidata Teie grupi liikmetel mõista turvalise elukeskkonna vajaduse tähtsust.

Õppetöö lõpuks peab grupp oskama kirjeldada turvalist elukeskkonda ja koostöö positiivset mõju NV-le.

Teema käsitlemise kaks faasi on:

- NV grupi koosolekul jagada liikmetele peatüki koopiad ning anda kõigile aega 10 - 15 minutit teemaga tutvumiseks,
- Arutleda NV rühmade koostöö kasuteguri ja miinuspunktide üle (20 minutit)
- Märkida üles tõstatatud probleemid. Koosolekule võib kutsuda ka projektiga seotud ametniku.

TEINE TEEMA: KOHALIKU KURITEGEVUSE KOHTA KÄIVA ÜLEVAATE KOOSTAMINE

Teema eesmärk:

Aidata Teie rühmal koostada kuritegevuse ja korrariikumiste kohta käivat ülevaadet.

Selle õppesessiooni lõpus oskate Te määratleda uurimuse koostamise põhisamme ja koostada ülevaate jaoks kirjalikku plaani.

Kuidas kasutada teemat:

Teemal on neli tasandit.

- Anda rühmale teemat käsitlevad peatükid, kuidas koostada ülevaadet. Anda grupile 10 minutit aega materjaliga tutvumiseks. Järgnevalt korraldada elav vestlus antud teemal. See on kasulik teema arenduseks ja projekti praktiliseks läbiviimiseks. Kui grupp on nõus, liikuge edasi järgmisele tasandile.
- Jagada rühm väiksemateks gruppideks(3-4 gruppi). Paluda igal grupil vestelda teemal: uurimuseks valitav piirkond ning ajakava. Mõned lihtsad uurimusobjektid. Teabekogumise viisid. Vajalikud ressursid, sealhulgas töö maksumus ning kulutatud aeg. Uurimustöö avaldamise võimalused ning sihtgrupp (30 min.).
- Paluda igal grupil koostada kirjalikud vastused igale küsimusele. Selle tasandi läbimise tulemuseks on hulk teavet, mille läbivaatamiseks paluda kolme-nelja vabatahtliku abi. Nad võiksid koostada ülevaate plaani, määrata ettepanekute laekumise tähtaeg. Rühma järgneval koosolekul annab valitud grupp ülevaate plaani koostamise tulemustest (15 min.). Sellele järgneb elav arutelu (30 min.).
- Kui rühm kiidab heaks ülevaate plaani, võibki asuda koostama reaalselt ülevaadet. Sellest tegevusest peaks saama koosolekuid ühendav punkt. Koosolekutel kuulatakse liikmete aruandeid ning tähelepanekuid.

10. Isiklik turvalisus

10.1 SISSEJUHATUS

Käesolev peatükk käsitleb isiklikku turvalisust nii kodus kui väljaspool seda. Selle peatüki lõpuks peaksid projektis osalejad olema võimelised:

- ära tundma isikliku turvalisuse võimalikke riskiallikaid;
- võtma ette konkreetseid samme oma isikliku turvalisuse suurendamiseks.

Peatükk on kaheosaline:

- esimene osa sisaldab teemat arendavaid märkmeid, sealhulgas terve rida fakte isikliku turvalisuse eri aspektide kohta;
- teises osas on märkmed õppesessiooni läbiviimiseks, mis aitavad eelpool nimetatud faktidele tuginevalt läbi viia õppesessioone.

10.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

Käesolev osa aitab projektis osalejatel paremini mõista mõningaid isikliku turvalisuse aspekte. Alljärgnev on lihtsalt mõistetav ja igapäevasesse ellu ülekantav. Ehkki esialgu võib tunduda, et jutt käib eelkõige naistest ja ühiskonna vähem kaitstud gruppidest, kehtib alljärgnev siiski kõigi kohta.

Mõned faktid:

- tõenäosus, et teie või mõni teie pereliige satub kuriteo ohvriks, on väike;
- vägivaldseid kuritegusid pannakse toime suhteliselt harva ja nad moodustavad registreeritud kuritegude hulgast vaid väikese osa;
- noortel meestel on suurem tõenäosus sattuda vägivaldse kuriteo ohvriks kui naistel või eakamatel inimestel.

KAS SA TÕENÄOSUSEST MIDAGI KUULNUD EI OLE?
VAHI HOOLEGA - MINA OLEN NAINE!
NÄE SEAL ON SULLE NOOR VALLALINE MEES!

Noortel meestel on suurem tõenäosus sattuda vägivaldse kuriteo ohvriks kui naistel või eakamatel inimestel.

Parim viis vältida kuritegude ohvriks sattumist on kasutada ettevaatusabinõusid.

Meeldetuletus: Isiklik turvalisus pole iseenesest mingi uus moeasi - suurima osa sellest moodustab terve mõistuse kasutamine.

Selles peatükis antakse käitumisjuhendeid erinevate olukordade jaoks. Loodetavasti julgustavad need näpunäited projektis osalejaid positiivselt mõtlema ja käituma ning ühtlasi aitavad parandada teie ümbruskonda turvalisemaks.

Järgnevad nõuanded käsitlevad mõningaid isikliku turvalisuse aspekte ja igaühe võimalusi riskide vähendamise osas.

Nõuandeid antakse järgmistel teemadel:

- isiklik turvalisus kodus;
- isiklik turvalisus väljaspool kodu;
- isiklik turvalisus ühistranspordis;
- isiklik turvalisus sõiduki juhtimisel;
- nõuanded meestele;
- kui siiski juhtub midagi halba;
- kohad, kust saab abi ja informatsiooni.

ISIKLIK TURVALISUS KODUS

Maja või korteri turvalisuse tagamine

Kasulikke nõuandeid, kuidas muuta oma kodu turvalisemaks, leiata peatükist Ehitiste ja omandi turvalisus

Võtmed

Vahetage lukud kui kellelgi, näiteks eelmistel üürnikel, võivad olla sobivad võtmed. Ärge andke oma võtmeid remondimeeste kätte, võtmetest võidakse teha koopiad.

Sissetungija kuulmine

Igaüks peaks siin ise otsustama, kuidas antud olukorras käituda. Siin on mõned ettepanekud:

- olge tasa ja ärge tõmmake endale tähelepanu
- pange tuled põlema ja teha palju kära
- kui olete üksi, kutsuge kõvasti väljamõeldud kaaslast

Sissemurdja ei taha riskida otsese kontaktiga

Sissemurdmise jälgede avastamine

Kui te avastate koju tulles lahtise akna või sisse löödud akna või ukse, ärge sisenege korterisse. Minge naabrite juurde ja kutsuge politsei.

Pimeduse saabudes tõmmake akendele kardinaid ette

Eriti kui olete üksi kodus.

Eraldi telefoniliin teisel korrusel või magamistoas

Võimaldab märkamatu abi kutsuda. Igal juhul helistage politseisse niipea kui see on ohutu.

Telefoninumbrid

Kasutage vaid eesnimesid ja initsiaale.

Telefonile vastamine

Õelge lihtsalt `hallo`, ärge teatage oma nime. Kui helistaja väidab, et ta on sattunud valele numbrile, paluge tal öelda õige number. Ärge kunagi andke võõrastele enda kohta informatsiooni ega reetke, et olete üksi kodus.

Sõimu- ja ähvarduskõned

Pange toru lauale ja lahkuge. Tulge mõne aja pärast tagasi ja asetage toru hargile. Ärge

öelge midagi (helistaja soovibki emotsionaalset reaktsiooni) Kui kõned jätkuvad, teavitage politseid ja Eesti Telefoni. Tehke märkmeid kõnede aja ja kuupäevade kohta.

Kodu mahamüümine

Ärge näidake inimestele oma kodu kui te olete üksi. Paluge kinnisvaramaakleril saata oma firma esindaja kohale, kui soovijad tahavad teie kodu näha. Alati kui soovite midagi müüa, võtke keegi endaga kohtumistele kaasa.

Võõrad inimesed ukse taga

Mitte kõik sissemurdnud ei kasuta maja sisenemiseks jõudu, ja eriti vanemad inimesed on ohustatud võlts-ametnike või juhuslike helistajate tegutsemise tõttu.

Enamik helistajaid on ilmselt tõesti oma tööd tegevad inimesed, kuid mõned ei ole. Nad võivad olla petturid või vargad. Olge ettevaatlikud, kui teile koju helistatakse. Petturid teesklevad tihti, et nad :

- on antiigikaupmehed
- on katuseparandajad
- on töömehed
- peavad tungivalt kasutama telefoni
- peavad teie aeda lennanud palli kätte saama
- tunnevad end halvasti
- on gaasi, vee või elektri mõõdikute kontrollid
- on kohaliku omavalitsuse esindajad
- otsivad kedagi, kuid ei tea, kus see isik elab

Ukseläve reeglid

Ettevaatust helistajatega!

Kui keegi on teie ukse taga, järgige lihtsaid reegleid-see hoiab ära petturite pääsemise teie koju.

- Hoidke uks lukus
- Vaadake aknast või uksestilmast enne kui ukse avate. Kui näete rohkem kui üht isikut, olge ettevaatlik-firmad ei saada tavaliselt rohkem kui ühe töötaja. Kas helistajal on tööriided või vorm seljas? Kas firma auto on pargitud maja juurde?
- Kontrollige, et uksekett on kinni, enne kui ukse avate
- Kas helistaja teab teie nime?
- Küsige isikut tõendavat dokumenti-kõikide firmade esindajatel on see tavaliselt olemas. Vaadake seda dokumenti ja kontrollige, kas:
 - kas see on ametliku dokumendi moodi?

- Kas dokumendil on foto, mis vastab teie ukse taga helistajale?
- Kas dokumendil on firma nimi?
- Kui te pole kindel, kontrollige telefoniraamatust firma telefoni number.

Ärge usaldage telefoninumbrit, mille helistaja teile annab. See võib olla vale number. Helistage firmasse ja laske neil kinnitada, et tegu on nende firma töötajaga. Laske neil öelda teie kliendinumber. Avage uks vaid ukseketi kinni olles ja laske ukse taga seisval isikul öelda teie kliendinumber.

Kui ta seda ei tea, ärge laske teda sisse.

Ärge avage ust kui teil on vähemaidki kahtlusi. Helistage politseisse 110

Kui teie korruselamu välisuks on lukus, ärge avage võõrastele, kes helistavad teie uksekella ja väidavad, et otsivad kedagi teist.

Üksi kodus olevad lapsed või noored või lapsehoidja ei tohi kunagi võõrastele ust avada, vaatamata sellele, mida need räägivad.

Meeldetuletus

ISIKLIK TURVALISUS VÄLJASPOOL KODU

Meil kõigil tuleb käia väljas, kas siis selleks et minna tööle, kooli või lihtsalt selleks, et teistega suhelda. Seda meie igapäevase elu osa ei tohiks piirata, sest järgides mõningaid lihtsaid reegleid võime me kõik ringi liikuda turvalisemalt ja kindlamalt.

Koti või kohvri kandmine

- Kontrollige, et see oleks suletud, nii et avanev pool oleks teie keha pool.
- Ärge hoidke oma võtmeid kotis/kohvris. Kui teie kott ära kahmatakse, siis ei kaota te ka võtmeid.
- Pidage meeles, et kui teie kott ära kahmatakse, ärge astuge vargale vastu.

Teie turvalisus on tähtsam kui teie vara.

Hoidke oma rahakott, käekott või väärtasjad vaateväljast väljas

Kasutage sisemist kinnist taskut. Kaaluge kehavöö või vöökoti kasutamist.

- Ohtlikke kohti peab vältima
- Pimedad puiesteed
- Jäätmaa
- Kõrvaltänavad
- Otsehaagid

Võimaluse korral valige hästivalgustatud tänavad.

Tervisejooksu tegijad ja jalgratturid

Kui te teete regulaarselt trenni, muutke oma aegu ja marsruuti.

Kasutage hästivalgustatud maanteed ja kõnniteid. Tavalistel teedel ja puiestikel kasutage peateid ja avalikke kohti, kus te ise näete kõiki ja olete teistele nähtav. Vältige metsapiirkondi.

Kui tundub, et teid jälitatakse

Jätkake liikumist ja suunduge rahvastatud kohtadesse, nagu näiteks publi, bensiinjaam või poed.

Ärge hääletage või lubage võõrastel endale küüti pakkuda

Olge alati veendunud, et teil on kaasas ühistranspordi ajad ja piisavalt raha koju saamiseks.

Pidage meeles

- Isiklik alarm võib olla väga kasulik, kuid see peab olema kasutusvalmis. (Juhul, kui see on maha kukkunud, kontrollige, et see oleks töökorras.)
- Enesekaitse ja turvateadlikkuse kursused võivad aidata inimestel tunda end turvalisemalt.

ISIKLIK TURVALISUS ÜHISTRANSPOORDIS

Ühistranspordi kasutamine on üldjuhul väga turvaline, kuid pidage alati meeles mõned ettevaatusabinõud.

Bussid ja rongid

- **Olge alati teadlik sellest kuhu te lähete ja mis peatuses te väljute.**
- **Kontrollige väljumisaegu**, eriti viimaste busside ja rongide omi.
- **Hoidke oma pilet või peenraha valmis.** See tagab selle, et teie rahakott või käekott jääb vaateväljast välja.
- **Püüdke vältida eraldatud bussipeatusi, eriti pimedas.**
- **Tühjas või hilisõhtuses bussis istuge bussijahi või konduktori lähedale.**
- **Rongis istuge vagunisse, kus reisib veel inimesi.** Kui te tunnete end ebamugavalt, vahetage kohta või vagunit.
- **Ärge tundke hirmu hädaalarmi kasutamise ees.** Sisenedes kontrollige selle asukohta.

TAKSOD

Enamik taksosid ja väikebusse pakub turvalist ja usaldusväärset teenindust, kuid on tark teada mõningaid ettevaatusabinõusid.

- **Kasutage hea reputatsiooniga takso- ja väikebusside firmat.** Kandke endaga kaasas telefoninumbrit, et võtta sellega ühendust.
- **Peatage litsentseeritud takso –** millel on takso katusemärk.
- **Võimaluse korral tellige takso telefoni teel.** Paluge teada taksojuhi nime ja auto numbrit. Takso saabudes kontrollige neid andmeid.
- **Kui teil on võimalik sõbraga taksot jagada, tehke seda.**
- **Istuge alati juhi taha.** Kui astute vestlusesse, ärge avaldage oma isiklike andmeid.
- **Kui te tunnete end ebamugavalt, paluge takso peatada hästivalgustatud alal, kus on hulgaliselt inimesi.**

Taksoga sõites on alati hea üles märkida takso registreerimisnumber. Selle numbri alusel on alati võimalik taksole ja taksojuhile jälile saada.

Kahtluse tekkimisel ärge istuge taksosse.

ISIKLIK TURVALISUS SÕIDUKI JUHTIMISEL

- Kotid, autotelefon ja väärtuslikud esemed tuleb hoida vaateväljast väljas.
- Kui teil on aken avatud, ärge avage seda täielikult.

Sel ajal kui auto seisab võib keegi käe sisse pista.

Auto peab olema heas korras

Seda eriti pikkade sõitude puhul.

Mõelge oma teekond läbi

- Kontrollige, et teil oleks olemas raha, kütus ja kaart.
- Kui teil on plaanis kellegagi kohtuda, informeerige teda oma marsruudist ja saabumisaajast.

Kui keegi üritab teile märku anda, et peatuksite

Jätkake sõitmist kuni jõuate teenindusjaama või rahvarohkesse kohta.

Te võite helistada politseisse. (Kuid keegi võib püüda pöörata teie tähelepanu autoga seonduvale probleemile, näiteks tühi rehvi, nii et kasutage oma praktilist mõistust.)

Peale h mardumist parkige auto h stivalgustatud rahvarohkesse kohta

- Kui te kasutate autoparklat, leidke selline, mis on valgustatud ja valvega.
- Enne sisenemist vaadake ringi.
- Kui te pargite päeavalguses, mõelge milline on olukord teie saabudes õhtul.

Auto juurde tagasi tulles peaksid võtmed käeulatuses olema

Kontrollige, et kedagi ei oleks autos.

Kui autoga juhtub midagi

- Otsige telefon.
- Kui te olete maanteel, keerake teenindusjaama või parkige auto hea nähtavusega kohta. Maanteel järgige liiklusmärke, mis juhatavad teid lähima telefonini.

MITTE KUNAGI ärge ületage sõiduteed.

- Maanteel peatudes parkige auto võimalikult tee serva ja lülitage sisse ohutuled.
- Autoteel, kui võimalik, ärge jääge autosse ootama – on suur oht sattuda liiklusõnnetusse. Oodake teeveerel eesmine kõrvalistuja uks avatud. Kui teil on hirm, lukustage ennast autosse ja rääkige läbi väikese aknaava.
- Ärge võtke vastu pakkumisi küüdile, vaid oodake politseid või autoabi.
- Mõned inimesed hoiavad käes 'AIDAKE, HELISTAGE POLITSEISSE' märki, et hoiatada mööduvaid autojuhte. Kuid teile võib tunduda ebameeldiv oma olukorrale tähelepanu tõmmata. Teil tuleb endal riske hinnata (näiteks, kas te olete üksi? kas on pime?).

Mobiiltelefoni kasutamine

- Mobiiltelefon võib osutada väga kasulikuks, kui teil tuleb sageli sõita pimedas või kui teie töö eeldab inimeste külastamist nende kodudes.
- Teie tööandja võiks teile seda pakkuda.

ISIKLIK TURVALISUS – NÕUANDED MEESTELE

Mehed saavad aidata suhtudes naiste turvalisuse probleemi täie tõsidusega.

Arvestage järgnevaga:

- Kui te käite samas suunas kui üksik naine, ärge käige tema taga – ületage tee ja käige teisel pool teed. See kinnitab talle, et te ei jälgi teda.
- Ärge istuge liiga lähedale üksikule naisele rongis või bussis.
- Mõelge millised tagajärjed on teie tegudel. Ainiti otsavaatamine, vilistamine, kommenteerimine jne, võivad tunduda naisele ohtlikena.
- Aidake naissõpru või –sugulasi. Pakkuge neile küüti, jalutage nendega koduni ja saatke nad turvaliselt kodukseni.

KUI SIISKI JUHTUB MIDAGI HALBA

Mida te teeksite kui keegi ründab teid? Kas te astuksite võitlusesse, avaldaksite vastupanu või põgeneksite? See jääb konkreetsetes situatsioonides ainult teie otsustada, kuid olles kõikideks olukordadeks ettevalmistatud, annab see teile sekundi mürdosa pikkuse eelise.

- Kui tunnete ohtu kisage, karjuge ja pange tööle oma isiklik ründealarm. See võib ründajat ehmatada ja ta võib põgeneda.
- Teil on õigus ennast kaitsta kasutades selleks mõistlikult jõudu – vihmavari, võtmed, kott, juukselakk või pihustiga lõhnaõli.

LÕPETUSEKS

Ülaltoodud tekst sisaldab mõningaid ideid, kuidas suurendada isiklikku turvatunnet mitmesugustes olukordades.

Kui olla ettevaatlik ja valmis igasugusteks ohtudeks, välditakse kaine ja terve mõtlemisega ka mõttetuid riske.

10.3 ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Alljärgnev sisaldab endas ülevaadet selle kohta, kuidas kasutada käesolevas peatükis antud informatsiooni lühikestes õppesessioonides.

Kuna iga naabrivalve projekt on ainulaadne ja erinevate vajadustega, on seda õppesessiooni püütud muuta võimalikult paindlikuks. Õppesessiooni ülevaade on koostatud nii, et iga teema kohta käivate faktilehekülgede põhjal saaks korraldada eraldi õppesessiooni.

ÕPPESESSIOONI KESTVUS

Umbes 30-45 minutit.

OSALEJATE ARV

Suurim õppesessioonil osalejate arv on 14-16 inimest.

VAJALIKUD RESSURSID

Igale grupiliikmele koopia vastavatest materjalidest.

ÕPPESESSIOONI ETTEVALMISTAMINE

Enne õppesessiooni algust tuleks täpselt välja uurida, mida projektis osalejad kuulda tahavad. Sama hästi võib isikliku turvalisuse teema lülitada mõne regulaarse koosoleku päevakavasse. See aitaks teada saada:

- kas inimesed tahavad isikliku turvalisuse alast informatsiooni saada;
- millistest teemadest on nad eriti huvitatud.

Selle informatsiooni põhjal on kergem õppesessiooni planeerida ja koosoleku päevakavasse lülitada. Võimalusel võiks teema ära jagada mitme õppesessiooni vahel.

ÕPPESESSIOONIPLAAN JA AJA JAOTUS

Sissejuhatus: 5 minutit

Teema tutvustuses seletage õppesessioonis osalejatele, et tegelikkuses on inimeste võimalused mingisse riskantsesse olukorda sattuda üpris väikesed. Sellegipoolest vähendab riskide teadvustamine sellistesse olukordadesse sattumise võimalusi.

Seetõttu antaksegi käosoleva õppesessiooni jooksul terve hulk nõuandeid, kuidas parandada oma isiklikku turvalisust.

Kohalikud omapärad: 10 minutit

Siinkohal peaks grupp arutlema selle üle, mis võib antud piirkonnas inimeste turvalisust ohustada. Näiteks võidakse käsitleda:

- probleeme, mis on tingitud bussipeatuste halvast asukohast või busside aja-graafikust;
- halvasti valgustatud piirkondi, mis tekitavad seal liikudes kõhedust;
- kahtlaseid võõraid, keda on nähtud elamute uste taga luusimas;
- autojuhtimisel esile kerkivaid probleeme.

Arutelusse peaks haarama võimalikult palju detaile probleemi olemuse kohta ja seejärel leidma neile lahendusi.

Isiklik turvalisus: 15 minutit

Jagage grupi liikmetele koopiad faktilise materjaliga ja andke neile mingi aeg nendega tutvumiseks. Peale materjalide läbilugemist peaks järgnema ühine arutelu loetu kohta - milline informatsioon tundus grupile kõige kasulikum. See vestlus tuleks siduda kohalike omapäradega ja arutada, kas pakutud meetodid suudaksid antud piirkonnas midagi paremaks muuta.

Edasine tegevus ja kokkuvõtete tegemine: 5 minutit

Küsige grupilt, kas nad sooviksid õppesessioonis käsitletud teema kohta veel mingisugust teavet saada. Kui vastus on jaatav, tasuks ühendust võtta mõne organisatsiooniga, kes antud teemaga tegeleb - ehk on neil võimalik saata mõnele naabrivalve projekti koosolekule esinema oma esindaja.

Lõpetuseks tasub osalejatele veelkord mainida, et tõenäosus mingisse ohtu sattuda on siiski väga väike

11. Ehitiste ja omandi turvalisus

11.1 SISSEJUHATUS

Käesolev peatükk aitab projektis osalejatel rakendada oma kodudes suuremaid turvalisuse meetmeid.

Samu printsiipe võib rakendada nii kodus kui töökohas. Peatüki eesmärk on inimeste terve mõistuse ja mõningate teadmiste abil vähendada kuritegevust ühiskonnas ja hirmu selle ees.

Selle peatüki lõpuks peaksid projektis osalejad:

- mõistma vajadust teostada minimaalset omandi turvalisuse järelevalvet;
- oskama hinnata potentsiaalseid riske;
- oskama avastada hoonete turvalisuse tugevaid ja nõrku külgi;
- mõistma, millised tegevused on prioriteetsed;
- olema kindlad, et naabrivalve projekt suudab oma tegevusega kaasa aidata turvalisuse suurenemisele.

Peatükk on kaheosaline:

- esimene osa sisaldab teemat arendavaid märkmeid, kus on eraldi faktilehekülgedena ära toodud erinevad hoonete turvalisust puudutavad aspektid;
- teises osas on esitatud märkmed ja ülesanded (koos vastustega) õppesiooni läbiviimiseks.

11.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

Enamiku inimeste puhul on risk langeda kuriteo ohvriks madal.

Mõningates piirkondades ja kohtades on risk kõrgem. Abi on ümbruskonna tundmisest ja antud piirkonnas toimepandud kuritegude teadmisest (informatsiooni saab kohalikust politseijaoskonnast).

Need märkmed aitavad teil riske vähendada.

PIDAGE MEELES

Sissemurdmised on sageli juhuslikku laadi.

Võimaluste vähendamine võib olukorda muuta.

Inimestel on vajadus tunda end oma kodus turvaliselt. Murdvargused võivad mõjuda inimestele muserdavalt, sest nad lakkavad end tundmast turvaliselt.

Hiljuti läbiviidud uurimused näitavad, et kui inimene satub ühe korra kuriteo ohvriks, on suurem tõenäosus, et seda juhtub veel. Seda nähtust tuntakse korduva ohvristumise nime all.

Tegevus

On oluline, et edasiste võimalike kuritegude tõkestamiseks astutakse koheselt samme.

Siin on koht, kus mängu astute teie ja teie tegevuskava. Oluline on mitte alahinnata mõju, mida te võite avaldada tõkestavate meetmete valikul oma naabruskonnas kasutamiseks.

TURVAJÄRELVALVE

Teie kodu turvalisemaks muutmise lähtekohaks on selle turvajärelvalve.

Koduse turvajärelvalve teostamist on paljude aastate vältel vaadeldud kui kuritegude ennetamisega tegelevate politseinike olulist tegevust.

Seoses politsei ressursside kärpimisega ja politseinike spetsiaalse koolitusega, vajatakse selliseid oskusi teiste projektide puhul. Enamik politseijaoskondi ei korralda enam politseinike poolt läbiviidavaid rutiinseid kodude ülevaatusi.

Käesolevates teemat arendavates märkmetes on esitatud kaks faktilehekülge:

- Enda ja naabrite kodude eest hoolitsemine.
- Turvalisus aias.

Käesolevad faktileheküljed, sessiooni märkused ja tegevused pakuvad teile piisavalt informatsiooni, et teostada oma isiklik turvaülevaade.

HOOLITSEGE ENDA JA NAABRITE KODUDE EEST

Hoone turvalisuse kohta ülevaate saamine

Murdvargad armastavad kergeid võimalusi ja enamik murdvargustest pannakse toime päevasel ajal. Enne kui hakkate koostama ülevaadet või teostama kodu riskihinnangut, pidage meeles järgnevat:

- Murdvarastele ei meeldi lukustatud aknad, sest klaasi purustamine tõmbab tähelepanu.
- Neile ei meeldi ustele paigaldatud sissetapitud lukud, sest nad ei suuda neid seestpoolt avada ja nad peavad väljuma akna kaudu.
- Enamik sissemurdmisi toimub hoone tagakülje poolt.

HOOLITSEGE OMA KODU EEST- ÜLDINE TURVALISUS

Väravad ja tarad

Kõrge müür või tara maja taga võib varga eemale peletada. Kontrollige nõrku kohti, kust varas võib sisse pääseda. Kasulik on ka okkaline hekk piiril. Kontrollige, et maja esine oleks mõõdujatele nähtav, nii et murdvargad ei saaks töötada nähtamatult.

Vargaalarmid

Nähtavad alarmid tekitavad varastes kahtlusi.

Garaazhid ja kõrvalhooned

Ärge kunagi jätke garaazhi või kõrvalhoonet lukustamata, eriti siis kui sellel on uks, mis viib majja. Pange tööriistad ja redelid luku taha, nii et varas ei saaks neid sissemurdmisel kasutada.

Võõrad

Olge valvsad inimeste suhtes, kes longivad elurajoonides. Kui te seda isikut ei tunne, helistage politseisse.

Varuvõtmed

Ärge kunagi hoidke varuvõtit sellises peidukohas nagu näiteks uksemati all, lillepotis või kirjakasti sees – varas vaatab kõigepealt sinna.

Peaukse varikatus

Katuselt ulatab varas esimese korruse akendeni – seega tuleb ka nendele paigaldada aknalukud.

Kunagi ei tohi kodus hoida suurt summat raha, mida ei kavatseta kiiresti ära kulutada.

Väikesed aknad

Lukud on vajalikud isegi väikestel akendel, nagu näiteks tiibaknad, katuseaknad või vannitoa kaaraknad. Varas pääseb sisse igast avast, mis on suurem kui inimese pea.

UKSED

Sissetapitud lukk: Paigaldage viie lukustiga sissetapitud lukk umbes ühe kolmandiku kõrgusele uksest.

Sissetapitud lukku saab avada ainult võtme abil, nii et varas ei saa purustada läheduses asuvat paneeli, et avada ust seestpoolt. Juhul kui varas siseneb majja akna kaudu, ei ole tal võimalik teie vara ukse kaudu välja viia.

11

Hinged: Kontrollige kas ukse hinged on vastupidavad ja kinnitatud tugevate, pikkade kruvidega.

Lisanduva turvalisuse huvides kasutage hingedel polte. Need on odavad ja aitavad tugevdada ukse hingedepoolset külge jõu kasutamise vastu.

Postkast: Ärge kunagi riputage varuvõtit postkasti. Kaaluge postkastide paigaldamist, mis takistavad varastel käe lükkamist läbi postkasti ja lukkude katsumist seestpoolt.

Snepperlukk: Enamikul välisustel on olemas snepperlukk, mis ukse sulgemisel lukustub automaatselt, kuid mida saab seestpoolt ilma võtmeta avada.

Automaatne sissetapitud lukk: See lukustub ukse sulgemisel automaatselt, kuid kui uks suletakse väljapoolt võtmega, EI SAA seda seestpoolt avada.

Ukseketid: Võimaldavad teil rääkida ukse taga seisva võõra inimesega ilma teda sisse laskmata. Ostke kett ja kasutage seda IGA kord, kui te ust avate.

Uksesilmad: Võimaldavad teil enne ukse avamist helistaja isik kindlaks määrata.

Õue viivad ukсед: Paluge spetsialisti abi õue viivatele ustele lukkude paigaldamise osas. Neil peaks olema spetsiaalsed lukud, mida saab paigaldada üles ja alla, väljaarvatud juhul kui on tegemist mitmelukulise süsteemiga. Samuti paigaldage ka tõstmisvastane seade.

Uued ukсед: Saab osta turvastandardile vastavaid. Leidke nendele paigaldaja.

AKNAD

Poodides on müügil odavad võtmega töötavad lukud, mis on sobilikud kõikidele akendele. Kui te olete üürnik, ehk õnnestub teil veenda majaomanikku või ühistut nende paigaldamise eest maksimises.

Lukk nõuab vargalt klaasi lõhkumist ja ta riskeerib tähelepanu enesele tõmbamisega.

Kaaluge laminaatklaasi kasutamist: vargal on seda raskem lõhkuda.

Kaarakna lukkudel on metallpolt, mis tugevdab akna avamiseks ja sulgemiseks kasutatavat metallkangi.

Tiibakna lukud ei võimalda akende avamist, kui puudub õige võti.

Siin näidatud võti lukustab kaks akent koos. Tagasihoidlikum versioon on paigutatud puitraami sisse. On olemas ka seadmed, mis takistavad akna avanemist üle teatud piiri.

VALGUSTUS

Hea valgustus võib varga eemale peletada. Mõningad välisvalgustid on varustatud infra-punaste sensoritega, mis märgates midagi oma vaateväljas lülitavad valgustuse mõneks hetkeks sisse. Valgustitele võib paigaldada ka valgussensoreid, mis pimeduse saabudes hakkavad automaatselt tööle.

Valgustite ja muude seadmete kasutamist on võimalik reguleerida majasiseselt aeglülitite abil. Oleks hea, kui keegi teie grupis ostaks aegreleed, mida oleks võimalik laenata inimestele selleks ajaks, kui neid ei ole kodus.

Vargaalarmid ja seifid

Kui teie vara on kallihinnaline ja te elate piirkonnas, kus tegutseb palju murdvargaid, tuleks teil kaaluda vargaalarmi või seifi soetamist. Ulatuses odavatest isevalmistatud komplek-

tidest kuni keeruliste süsteemideni välja, mis maksavad tuhandeid kroone, on turul pakkuda terve hulk vargaalarme. Kvaliteetsed vargaalarmid hirmutavad kindlasti vargad eemale. Nüüd on saadaval hõlpsasti paigaldatavad 'juhtmevabad' alarmid, mille puhul ümber maja paigaldatud sensorid edastavad raadiolaineid, mis kontrollivad süsteemi. Nende süsteemide paigaldamiseks kulub tavaliselt kolm kuni neli tundi. Juhtmetega alarmid on odavamad, kuid nende paigaldamine võtab kauem aega – umbes ühe päeva.

Kui teie alarm on paigaldatud, ärge unustage, et teil tuleb määrata keegi võtmeisikuks ajaks, mil teid ei ole kodus.

Sel viisil kui teie alarm hakkab tööle on keegi asjast teadlik läheduses, kui politsei tuleb asja uurima.

Otsige abi spetsialistilt ja valige hinnapakumiste vahel. Küsige oma kindlustusfirmalt milliseid firmasid nad soovivad.

TURVALISUSE JUURES TULEB KAALUDA TUELKAHJU OHTU JA PÕGENEMISVÕIMALUSI.

VÕÕRAD INIMESED UKSE TAGA

Mitte kõik murdvargad ei kasuta hoonesse sissesaamiseks jõudu, ja vanemad inimesed on eriti haavatavad valehelistajate või juhuslike helistajate suhtes.

Enamik helistajaid on arvatavasti õiged, kuid mõned mitte.

Nad võivad olla teie usaldust ärakasutavad petised või vargad. Oluline on olla ettevaatlik, kui inimesed helistavad teie kodu uksekella. Valehelistajad sageli teesklevad, et:

- nad on antiigikaupmehed;
- nad on katuseparandajad;
- nad on killustikupanijad;
- neil on vaja kiiresti telefoni kasutada;
- nad on löönud palli teie aeda ja soovivad seda kätte saada;
- nad tunnevad ennast halvasti;
- nad on gaasi-, vee- või elektrifirmast;
- nad on kohalikust ühistust;
- otsivad kedagi nime järgi, kuid ei tea täpselt kus see inimene elab.

UKSELÄVE REEGLID

Olge valvsad helistajate suhtes!

Kui keegi tuleb teie ukse taha, järgige neid lihtsaid samme – see võib hoida teid ära laskmast oma koju valehelistaja.

- Hoidke üks lukus.
- Vadake aknast välja või olemasolu korral kasutage salapilu, et kindlaks määrata kes helistaja on. Kui inimesi on rohkem kui üks, **on asi kahtlane** – on ebatavaline, et firmad saadavad rohkem kui ühe inimese. Kas helistaja kannab vormiriietust või kas väljas on pargitud firma auto?
- Minge ukse juurde, enne avamist kontrollige kas turvakett on ees.
- Kas helistaja teab teie nime?
- Paluge näha isikutunnistust – kõik korralikud firmad nõuavad oma töötajatel nende omamist. Vaadake tunnistust ja kontrollige:
 - kas tunnistus näeb välja ametliku firma tunnistusena?
 - kas tunnistusel on foto – kas see ühtib helistajaga teie välisukse taga?
 - Kas tunnistusele on märgitud firma nimi?
- Kui teil tekib kahtlusi, sulgege üks ja otsige nimetatud ettevõtte telefoninumber üles telefoniraamatust. Ärge usaldage telefoninumbrit, mida helistaja teile annab – see võib olla vale number. Helistage firmasse ja paluge kinnitust, paluge et nad ütleksid teile teie arve numbri.

Seejärel avage üks hoides ketti ees ja paluge helistajal öelda teile oma arve number. Kui helistaja ei suuda teile seda öelda, **ärge laske teda sisse**.

- Kui teil tekib kahtlusi, ärge avage ust. Jätke helistaja välja ootama ja helistage **politseisse** numbril 110.
- Kui te elate kortermajas, kus sisenemisel isikuid kontrollitakse või hooldekodus, ärge laske kedagi sisse, kes vajutab signaalnupule ja ütleb, et ta otsib kedagi teist.
- Kodus üksiolevad või väiksemaid lapsi valvavad lapsed või noored ei tohi kunagi avada võõrale ust olenemata sellest kellena nad end esitlevad.

Meeldetuletus

Õiged helistajad tavaliselt teatavad ette ja neil on kaasa oma fotoga isikutunnistus.

TURVALISUS AIAS

Me oleme rääkinud **kodude** turvalisusest, kuid mida teha, et kaitstud oleksid ka teie **aed**, **garaazh** või **kuur**?

Faktid

- Enamik vargusi on juhuslikud.
- Murdvargad **KASUTAVAD** sageli majja sissetungimisel kõrvalhoonetest võetud aiatööriistu.
- Aias, kuuris ja garaazhis hoitava vara väärtus on hulga suurem kui te seda arvate.

- Teie vara on ohus.
- Kui te langete kuriteo ohvriks, kasvab ka teie edasise tagakiusamise tõenäosus.

Mida teha?

Olemasolev faktide kogumik peab silmas turvalisust järgmistes kohtades:

- kuurid ja teised ehitised;
- üksikud esemed;
- õu;
- aiamaa.

KUURID JA TEISED EHITISED

- Pange tööriistad ja seadmed oma kohale. Võimaluse korral lukustage need hoone vundamendi külge.
- Kontrollige, et kuurid/kõrvalhooned oleks lukus, kui neid ei kasutata.
- Uste turvalisuse tagamiseks kasutage kvaliteetseid lukke.
- Enamik kõrvalhoonete uksehingesid on nähtaval ja kergelt eemaldatavad kruvide väljavõtmisel. Kasutage pikki väravahingi, mida tugevdavad nelikantkaelaga poldid. Nelikantkaelaga poldid on pikad sileda peaga, mida ei ole võimalik kruvikeeraja või mutrivõtme abil lahti keerata.
- Kõige tõhusamaks vahendiks uste turvalisuse tagamisel on tugev riiv (mida nimetatakse ka uksekrambiks või staapliks), mis on kinnitatud kindlalt sulgeva tabalukuga ja tugevdatud nelikantkaelaga poltide abil.

OMAND

- Märgistage aiatööriistad ja isevalmistatud tööriistad, aiamaööbel ja kaunistused oma postiindeksiga, kasutades selleks kas graveerimist või trükkimist.
- Fotografeerige väärtuslikke taimi või kaunistusi, et politseil oleks võimalik neid leida.

ÕUES

- Paigaldage turvatuled, mis valgustavad teie aeda. Ärge alahinnake hea valgustuse mõju kuritegusid ennetava meetmena.
- Ärge unustage aiamaööblit ega kaunistusi. Need on kallid ja kurjategijad varastavad neid üha rohkem.
- Jälgimise võimaldamiseks lõigake väiksemaks puhmakad, hekid ja suured taimed.
- Okaspuude istutamine on nii visuaalne takistus kui ka füüsiline barjäär.

Kasutage seda lisaks teistele kuritegusid ennetavatele meetmetele, mitte nende asemel. Pöörduge abi saamiseks oma kohaliku aianduskeskuse poole.

AIAMAA

Seda on raskem kaitsta, kuid ka siin saab rakendada palju eelnevalt mainitud.

- Saage tuttavaks oma naabritega aiamaal ja aidake üksteist.
- Ärge jätke aeda kalleid tööriistu.

KOKKUVÕTE

Peale käesolevas peatükis toodud faktide läbitöötamist peaksid projektis osalejad:

- mõistma vajadust kindlaks teha omandi turvalisuse seisund;
- oskama hinnata potentsiaalseid riske;
- avastama ehitise turvalisuses tugevaid ja nõrku külgi;
- oskama paika panna prioriteete;
- saama kinnitust, et antud projekt suudab nende piirkonnas turvalisust tõsta.

Peatüki järgmises osas on toodud märkmed ja ülesanded õppesessiooni läbiviimiseks.

11.3 ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Käesolevad märkmed on abiks eelmises osas toodud faktide läbitöötamisel lühiõppesessioonide käigus. Kuna iga naabrivalve projekti vajadused on erinevad, on püütud õppesessioon võimalikult paindlikuks teha. Õppesessioon keskendub kolmele ülesandele.

ÜLESANDED

Peatüki viimases osas on kolm ülesannet:

- Ülesanne 1. Turvalisus kodus
- Ülesanne 2. Turvalisus aias
- Ülesanne 3. Turvalisus naabruskonnas

Kaks esimest ülesannet eeldavad kodutööd, kolmas ülesanne tuleb lahendada koos grupiga. Igale ülesandele on lisatud arutlusteemad ja vastused tekkida võivatele küsimustele.

VAJALIKUD RESSURSID

Koopiad igale õppesessioonil osalejale peatükis esitatud faktidest ja ülesannetest.

ÕPPESESSIOONIKS ETTEVALMISTUMINE

Enne õppesessiooni läbiviimist tuleks välja uurida, mida projektis osalejad tahavad teada saada. Ehitiste ja omandi turvalisuse teemat võib käsitleda ka projekti koosolekul. Nii saab välja selgitada:

- kas inimesed soovivad informatsiooni ehitiste turvalisuse suurendamise kohta;
- millised aspektid kõige enam huvi pakuvad.

Selle informatsiooni põhjal võib ehitiste turvalisuse teema planeerida ühe või mitme koosoleku päevakavasse.

Meeldetuletus: Alljärgnevatel ülesannetel eesmärk on üle vaadata oma kodude turvalisus ja leida üles kohad, kus oleks vaja teha parandusi. Kui mõnele õppesessioonis osalejale on vastumeelt või keeruline oma elukoha detailne paljastamine ja arutamine teiste ees, ei tohiks neid selleks sundida.

ÜLESANNE 1. TURVALISUS KODUS

Ülesande eesmärk on õpetada osalejaid vaatama oma kodude turvalisusele kriitilise pilguga. Ülesande lõpuks peaksid nad olema võimelised:

- üles leidma nõrku kohti oma kodude turvalisuses;
- rakendama turvalisuse suurendamise meetmeid olukorra parandamiseks.

Ülesandel on kolm faasi.

Esimene faas

Naabrivalve koosolekul tuleks inimestele välja jagada koopiad peatükist “Enda ja naabrite kodude eest hoolitsemine” ja ka ülesande juurde käivad küsimused. Seejärel anda osalejatele 10-15 minutit aega materjalide läbilugemiseks ja arutamiseks.

Teine faas

Iga projekti liige viib oma kodus läbi turvalisuse ülevaatused ja märgib üles küsimuste vastused.

Kolmas faas

Järgmisel naabrivalve koosolekul kasutatakse ülesande vastuselehti ja arutatakse läbi erinevate kodude ülevaatused tulemused. Soovi korral võivad osalejad esineda lühikeste ettekannetega teiste projekti liikmete ees. Arutelu ei tohiks kesta kauem kui 30-45 minutit.

ÜLESANNE 1. TURVALISUS KODUS: KÜSIMUSED

Küsimus 1. Kas teie elukoht on piisavalt turvaline? (Turvalisuse hindamisel püüdke mõelda nagu murdvaras.)

Käige mööda oma elamist (nii sees kui väljas) ja leidke selles nõrku kohti. Suuremat

tähelepanu pöörake akendele ja ustele, eriti maja tagumisel poolel.

Nõrgad kohad tuleks üles märkida. Erilise hoollega vaadake üle uste ja akende nõrgad küljed. Seda aitavad välja selgitada järgnevad küsimused:

Uksed

- Kas kõik ukсед on heast ja tugevast materjalist? jah/ei
- Kas kõigil välisustel on kaks head lukku? jah/ei
- Kas kõigil välisustel on kolm tugevat hinge? jah/ei
- Kas välisuksel on kett? jah/ei
- Kas ketti alati kasutatakse? jah/ei
- Kas ukсел on klaaspindasid, eriti alumises osas? jah/ei
- Kas garaaži ja kõrvalhoonete ustel on turvalised lukud? jah/ei

Aknad

- Kas akendele on pandud lukud? jah/ei
- Kas akna lukud on kergesti kasutatavad? jah/ei
- Kas neid kasutatakse alati? jah/ei
- Kas aeda viivad lükanduksed on nii kindlalt kinnitatud, et neid pole võimalik eest ära tõsta? jah/ei
- Kas ukсед ja aknad on naabrite nägemisulatuses? jah/ei
- Ega aknaraamid pole pehkinud või aknakitt ära kuivanud? jah/ei
- Kas garaaži ja kõrvalhoonete akendel on turvalised lukud? jah/ei

Küsimus 2. Mida tuleb ette võtta turvalisuse suurendamiseks kodust lahkudes?

Siinkohal tuleks teha nimekiri asjadest ja tegevustest, mida peaks silmas pidama ja tege-ma siis, kui kõik on kodust lahkunud ning maja on tühjaks jäänud.

ÜLESANNE 1. TURVALISUS KODUS: VASTUSED

Küsimus 1. Kas teie elukoht on piisavalt turvaline? (Turvalisuse hindamisel püüdke mõelda nagu murdvaras.)

Selle küsimuse arutamise juures kontrollnimekirjana kasutada alljärgnevaid punkte:

- Kust saaks murdvaras teie elamisse kõige lihtsamalt sisse?
- Kus saaks sissetungija märkamatuult tegutseda?
- Millised kohad pole piisavalt turvalised - ukсед, aknad, garaaž jne?
- Kas teie elamust on lihtne asju märkamatuult välja toimetada?
- Kas teie asjad on identifitseeritavad?

Maja külgmised ja tagumised ukсед ja aknad peavad olema väga turvalised, kuna 62% kõigist vargustest toimuvad just nende kaudu. Pidage meeles, et ukсед ja aknad on kodu esimesed kaitsjad.

Kõrged tarad ja hooletusse jäetud hekid pakuvad varastele vajalikku privaatsust, mille tõttu peaks lehestikku hea nähtavuse tagamiseks tihti pügama. Okaspuud ja -põõsad (eriti krun-di piiridel hekina) on heaks barjääriks sissemurdjate eest.

Küsimus 2. Mida tuleb ette võtta turvalisuse suurendamiseks kodust lahkudes?

- Kasutage aegrelega lüliteid.
- Teler, videomagnetofon ja muu koduelektronika ei tohiks olla aknast nähtav.
- Kodust lahkudes, peaks kardinad alati ette tõmbama.
- Kui lahkutakse pikemaks ajaks peaks selleks perioodiks ajalehetellimuse katkestama. Ärge jätke uksele mingeid teateid lahkumise kohta.
- Võimalusel peaks paluma naabritel või mõnel sõbral enda äraoleku ajal elamise silma peal hoida - võtta ära saabunud post, kohendada kardinaid, parkida vahel oma auto maja ette - jätta mulje, et elanikud on kodus.
- Kunagi ei tohi kodus hoida suurt summat raha, mida ei kavatseta kiiresti ära kulutada.

Hinnalisemad esemed võib ära märgistada (näiteks aadressiga). Märgistamiseks võib kasutada markereid, graveerimis- või söövitustrüki vahendeid. Tasub meelde jätta või üles kirjutada koduelektronika seerianumbrid ja kaubamärk. Ehted või muud kuld- ja hõbesemed võib pildistada või videole võtta. Peale selle võib aknale muretseda hoiatava kleebise, et selles majapidamises on esemed märgistatud.

ÜLESANNE 2. TURVALISUS AIAS

Ülesande eesmärk on välja selgitada aedade turvalisuse nõrgad kohad. Ülesande lõpuks peaksid osalejad suutma:

- leidma nõrku kohti oma aedade turvalisuses;
- rakendada meetmeid turvalisuse suurendamiseks.

Ülesandel on kolm faasi.

Esimene faas

Naabrivalve koosolekul tuleks osalejatele välja jagada koopiad teemal "Turvalisus aias" ja ülesande küsimused. Seejärel anda 10-15 minutit aega materjalidega tutvumiseks.

Teine faas

Iga projekti liige mõtleb oma aia või aiamaa turvalisusele ja vastab küsimustele.

Kolmas faas

Järgmisel naabrivalve koosolekul analüüsitakse ülesande vastuseid ja arutatakse erinevate aedade turvalisuse probleeme. Soovi korral võivad osalejad esineda lühikese ettekandega teiste projekti liikmete ees. Arutelu ei tohiks kesta kauem kui 30-45 minutit.

ÜLESANNE 2. TURVALISUS AIAS: KÜSIMUSED

Käige oma aias või aiamaal ringi ja püüdke üles otsida nõrku kohti selle turvalisuses. Ärge unustage üle vaadata ka kuure ja teisi kõrvalhooneid. Märkige tulemused paberile.

ÜLESANNE 2. TURVALISUS AIAS: VASTUSED

Selle punkti arutamise juures kasutada kontrollnimikirjana alljärgnevaid pidepunkte:

- kuurid ja teised kõrvalhooned;
- omand;
- õue turvalisus;
- aiamaa.

ÜLESANNE 3. TURVALISUS NAABRUSKONNAS

Selle ülesande eesmärk on hinnata oma naabruskonna turvalisust ning mõelda, mida saab naabrivalve projekti abil muuta. Ülesande lõppedes peaks grupp olema võimeline ära tundma:

- piirkondi, kus naabrivalve projekt saab naabruskonna turvalisuse heaks midagi ära teha;
- tegevusvaldkondi, kus saab midagi konkreetselt ette võtta.

Ülesanne jaguneb kolmeks faasiks.

Esimene faas

Esiteks tuleb projektis osalejatele teemat tutvustada ja jagada osalejad kolmeks või neljaks väiksemaks grupiks. Igale grupile tuleb välja jagada ülesande küsimusteleht.

Teine faas

Iga grupp arutab küsimusi ja kirjutab üles vastused, milleni üheskoos jõuti. Selleks kulub umbes 20 minutit.

Kolmas faas

Seejärel tuleks iga grupi seisukohad ühiselt läbi arutada ja koosolek kokku võtta.

ÜLESANNE 3. TURVALISUS NAABRUSKONNAS: KÜSIMUSED

Küsimus 1. Millist kasu toob naabrivalve projekt?

Naabrivalve projekti sekkumisest naabruskonna turvalisemaks muutmise protsessi võib saada mitmesugust tulu. Õppesessioonil osalejad teevad arutelu käigus neist nimekirja.

Küsimus 2. Mida võib ära teha naabrivalve abil?

Seejärel panevad grupid kirja selle, milliseid samme saab naabrivalve ümbruskonna turvalisemaks muutmisel ette võtta.

ÜLESANNE 3. TURVALISUS NAABRUSKONNAS: VASTUSED

Küsimus 1. Millist kasu toob naabrivalve projekt?

Naabrivalve projekt võib:

- vähendada inimeste haavatavuse ja kaitsetuse tunnet;
- mõjutada naabreid ja sõpru;
- vähendada hirmu kuritegevuse ees;
- aidata edendada häid suhteid teatud piirkonna inimeste vahel.

Küsimus 2. Mida võib ära teha naabrivalve abil?

- Arutada piirkonna turvalisuse probleeme ja ettepanekuid. Aruteludele võib kutsuda politseinikke või teisi kuritegude ennetamisega tegelevaid inimesi.
- Välja selgitada kui paljud inimesed vajavad uusi ukse, aknaid, lukke vms. Kui vajadus on suur, on võimalik kohaliku firma käest suure tellimuse tõttu hinnalandust saada.
- Kas naabrivalve projekti tegevuspiirkonnas on palju metsakasvanud hekke, mis võivad olla ohuks turvalisusele? Kui palgata kedagi neid regulaarselt pügama, võib see raha kokku hoida. Kaaluda tuleks okaspuude või okaspõõsaste akende alla (või krundi servale hekiks) istutamist.
- Välja selgitada kas naabrivalve projekti tegevuspiirkonnas on tänavad ja parklad piisavalt valgustatud. Ühiste märgukirjade saatmine kohalikule omavalitsusele võib selles osas väga häid tulemusi anda.

12. Kodu kaitsmine tulekahju eest

12.1 SISSEJUHATUS

Käesolev peatükk aitab projekti liikmetel mõista tulekahju vastaste vahendite ja meetmete rakendamise vajalikkust kodus.

Peatüki siht on anda mõningaid algteadmisi tulekahju riski vähendamiseks kodudes ja naabruskonnas.

Peatüki lõpuks peaksid osalejad suutma:

- mõista tuleohutuse ülevaatusse tegemise vajadust;
- hinnata potentsiaalseid riske;
- tuvastada ehitiste tuleohutusealaseid tugevaid ja nõrku külgi;
- identifitseerida prioriteetseid tegevusvaldkondi;
- mõista naabrivalve projekti rolli ühiskonna kasutoojana.

Peatükk on kaheosaline:

- esimeses osas on teemat arendavad märkmed, mis hõlmavad tuleohutuse faktimaterjali;
- teises osas on märkmed õppesessiooni läbiviimise kohta, ülesanded ja nende vastused.

12.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

Tuleohutus – nõuandeid kõigile

Suurbritannias saab tuletõrje igal aastal saab enam kui 60 000 väljakutset kodus puhkenud tulekahjude kohta.

Ja igal aastal sureb nende tulekahjude tulemusel umbkaudu 500 inimest ja üle 10 000 saab vigastada.

Kui kodus puhkeb tulekahju, sõltuvad teie ellujäämisvõimalused sellest, kui kiiresti ja turvaliselt te suudate majast välja saada.

Käesolevad märkmed annavad teile nõu kuidas tulekahju ära hoida ja kuidas kaitsta ennast selle puhkemise korral.

Märkmed on jagatud kaheks fakteleheks.

- Tulekahjude ennetamine kodus.
- Tegutsemine tulekahju korral.

TULEKAHJUDE ENNETAMINE KODUS

Peaaegu kõiki kodus puhkevaid tulekahjusid on võimalik vältida. Siinkohal on esitatud mõned turvasoovitused, mis aitavad teil vältida tulekahju puhkemist kodus.

PRAEPANNID JA FRITÜÜRID

Fakt

1996. aastal moodustasid pliidad juhuslike elamutes asetleidnud tulekahjude allikatest üle poole. Paljud tulekahjud olid seotud praepannide ja muude köögiseadmete järelvalveta jätmisega. Enamikku nendest tulekahjudest oleks olnud võimalik ära hoida.

Mida teha?

- Enne toidu asetamist pannile kuivatage toit ja kontrollige õli temperatuuri asetades selle sisse väikese leivatüki.
- Kui leib muutub kiiresti krõbedaks, on õli valmis.
- Ärge kunagi täitke panni rasva või õliga üle ühe kolmandiku.
- Kui te peate köögist lahkuma, **lülitage pliit välja**.
- Kui õli hakkab suitsema, on temperatuur liiga kõrge. Keerake kuumusallikas kinni.

Kui pann läheb põlema

- Ärge liigutage seda.
- Kui teile tundub see turvaline, keerake kuumus maha, kuid ärge kummarduge üle panni, et ulatuda pliidi juhtsüsteemini.

- Katke pann niiske riidega, näiteks niiske käterätikuga ja jätke see jahtuma umbes 30 minutiks – mitte kunagi ärge visake tule peale vett.
- Kutsuge alati kohale tuletõrjebrigaad. See on tasuta ja nad kontrollivad kas tuli on kustutatud.

Kui teil tekib praepannil tekkiva tulekahju kustutamise osas kahtlusi, siis ärge tehke seda. Lahkuge ruumist, sulgege uks ja laske tuletõrjebrigaadil sellega tegeleda.

LAHTISED TULEKOLDED

Need peavad alati olema ümbritsetud kaminavõrega, kuid mitte kunagi ei tohi selle peale panna riideid ega ajalehti.

SOOJAPUHURID

Ärge istuge soojapuhurile lähemale kui 1 meeter. Mitte kunagi ärge asetage soojapuhurit riiete või mööbliesemete lähedusse.

SUITSETAMINE

Fakt

Suitsetamismaterjal oli tulekahju põhjuseks peaaegu poolte tulekahju tagajärjel asetleidnud surmade puhul elumajades aastal 1996.

Mida teha?

- Mitte kunagi ärge jätke süüdatud sigaretti või piipu järelvalveta – see võib kukkuda tugitooli või vaibale, mis peagi süttib ja hakkab eraldama paksu suitsu ja vingu.
- Mitte kunagi ärge suitsetage toolis, kui teil on põhjust arvata, et te võite seal tukastama jääda.
- Hoidke alati tikud ja välgumihklid lastele kättesaamatus kohas.

KODU KONTROLLIMINE ENNE UINUMIST

Fakt

Palju koduseid tulekahjusid saab alguse öösel. Kontrollige oma kodu tuleohutust enne uinumist, et teie ja teie kodu oleks kaitstud.

Mida teha?

- Lülitage välja ja eemaldage kontaktist kõik elektriseadmed, mis ei ole mõeldud öiseks sissejätmiseks.
- Kontrollige, et sigaretid ega piibud ei põle. Ärge mitte kunagi suitsetage voodis.

- Enne tuhatoosi tühjendamist kontrollige, et selle sisu oleks jahtunud.
- Lülitage välja kaasaskantavad soojapuhurid.

Uksed

Fakt

Uks võib tulekahju edasist levikut takistada kuni 20 minutit. See kaitseb teie põgenemisteekonda, kuid ei mõjuta teie suitsualarmi tööd.

Mida teha?

- Ööseks sulgege kõik uksed.

SUITSUALARMID

Fakt

Suitsualarm ei pane tulele piiri, kuid annab teile need kallihinnalised hoiatusminutid, mis aitavad teil ja teie perekonnaliikmetel turvaliselt majast välja saada.

Suitsualarmide abil avastatavad tulekahjud:

- avastatakse kiiremini peale süttimist;
- on seotud väiksemate hukkunute arvuga;
- põhjustavad väiksemaid kahjusid.

Mida teha?

- Suitsualarmide hinnad algavad sajast kroonist ja neid on kerge paigaldada. Need on müügil meisterdamispoodides, raua- ja elektritarvete poodides ja mõningates supermarketites. .
- Paigaldamisel järgige tootja instruktsioone. Kui teil tekib raskusi, võivad kohalikud vabatahtlike organisatsioonid korraldada selle paigaldamise teile. Instruktsioon juhendab teid ka patareide vahetamise ja hooldamise osas.
- Vahetage suitsualarmi patareisid igal aastal – näiteks lapse sünnipäeval või mõnel muul tähtpäeval, see aitab teil seda meeles pidada.
- Kohalik tuletõrjebrigaad on hea koht, kust saada informatsiooni suitsualarmide paigaldamise ja kasutuse kohta.

SUITSUALARMID VAEGKUULJATELE

Paljud inimesed, kes on vaegkuuljad kuulevad siiski tavalist suitsualarmi. On kasulik ühendada kaks või enam alarmi. Sel moel lülitab elutoas avastatud suits tööle teise alarmi magamistoas. Elektrik suudab teile anda soovitusi alarmide ühendamise kohta.

Inimeste jaoks, kes ei ole suutelised kuulma tavalist suitsualarmi, on olemas spetsiaalsed

vahendid, mis kasutavad kuulmissignaali asemel vibreerivat padjakest või vilkuvat tuld – vibreerivate padjakestega alarmid on eriti sobilikud kurtidele-pimedatele inimestele.

Ka on kasulik ühendust võtta kohalike vabatahtlike organisatsioonidega või sotsiaalteenuste osakonnaga, kes on ehk suutelised pakkuma nõu ja abi spetsiaalselt puuetega inimestele mõeldud vahendite osas.

Samuti peaks olema võimalik saada abi ja nõu kohalikult tuletõrjebrigaadilt.

PÕGENEMISTEEKONNA PLANEERIMINE

Fakt

Kui teil tekib vajadus kodust põgeneda, võib see aset leida pimedas ja raskes olukorras.

Kuid põgenemisteeikonna planeerimine on lihtne.

Mida teha?

- Veenduge, et teie planeeritud põgenemisteeikonnale ei jääks takistusi ja et seal ei oleks lahtisi põrandakatteid, mille taha te võite komistada.
- Kõik maja elanikud peavad olema põgenemisteeikonlast teadlikud.
- Mõelge läbi võimalused edasiseks tegevuseks, kui teie esimesena valitud põgenemistee on blokeeritud. Kus asuvad ukсед ja aknad, mida saaks kasutada alter-natiividena? Kas on võimalik põgeneda läbi teise korruse ja kas majal on lame-katuseid või rõdusid, mis aitavad teil saada maapinnale?
- Kui teil on ustele ja akendele paigaldatud turvalukud, kas inimesed teavad võtmete asukohta?
- Kui teil esinevad tõsised liikumiskasused, oleks mõistlik kaaluda magamistoa planeerimist esimesele korrusele, kui see on praktiline, võimalikult väljapääsu lähedale. Kui te vajate põgenemisel abi, on oluline, et teil oleks voodi lähedal mingisugune abi kutsumise vahend, nagu näiteks signaal, sisesidesüsteem või telefon.
- On olemas ka süsteemid, mis automaatselt valivad numbri, et kutsuda abi või saadavad signaali mehitatud valveruumi. Täpsemat informatsiooni paljude hädaolukorra helistamis-/ alarmsüsteemide kohta on võimalik saada Puudega Inimeste ühingutest, kus teile antakse sellekohane brozhüür.

TEGUTSEMINE TULEKAHJU KORRAL

Kõik me proovime vältida tulekahju puhkemist oma kodus.

Kuid tule süttimiseks piisab ainult järeelvalveta või hooletust hetkest. Vaid mõni minut hiljem võib teie kodu olla juba täidetud suitsuga. Suits ja ving võivad olla tapvad – eriti mõningatest mööbliesemetest erituv mürgine ving.

Teil on väga vähe aega, et välja saada. Kasutage seda targalt ja ärge sattuge paanikasse.

Võimaluse korral sulgege leekides oleva toa uks ja lahkudes sulgege enda järel kõik ukсед. See aitab edasi lükata tule ja suitsu leviku aega.

Enne suletud ukse avamist katsuge seda käe seljaga. Kui käsi läheb soojaks, ärge ust avage – teisel pool on tuli.

Püüdke kõik inimesed välja saada nii kiiresti kui võimalik. Ärge püüdke endaga kaasa võtta väärtesemeid või muid teile kuuluvaid asju. Rajage endale teed nii turvaliselt kui võimalik ja püüdke vältida paanikasse sattumist.

Tuleb kasuks kui teil on põgenemisteedekond ette planeeritud mitte te ei oota tulekahju puhkemiseni.

Helistage naabri juurest või telefoniautomaadist tuletõrjesse telefonil 112. Öelge selgelt aadress, kus tulekahju tekkis.

Mitte kunagi ärge minge majja tagasi enne, kui tuletõrjuja on teile öelnud, et see on turvaline.

KUI TULI ON VÄLJAPÄÄSUTEE ÄRA LÕIGANUD

Fakt

Lihtne tegevus võib päästa teie ja teie perekonnaliikmete elud.

Mida teha?

- Kuna teil ei ole seoses leekide või suitsuga võimalik ust kasutada, sulgege uks ja toppige avad rätikute või linadega kinni.
- See aitab takistada suitsu levikut tuppa.
- Püüdke jõuda aknani.
- Kui ruum täitub suitsuga, roomake mööda põrandat, sest seoses suitsu kõrgemale tõusmisega on seal kergem hingata.
- Kui teisel pool akent ei ole suitsu ega leeke, avage aken ja püüdke tõmmata endale teiste inimeste tähelepanu, kes saavad juhtunust teavitada tuletõrjet. Jääge ootama tuletõrje saabumist.
- Tuletõrje peaks saabuma mõne minuti jooksul. Kui teid ähvardab otsene oht ja teie tuba ei ole maapinnast liiga kõrgel, visake padjad või voodiriided aknast välja maapinnale, et pehmendada kukkumist. Võimaluse korral pistke enne väljahüppamist kõigepealt välja jalad ja laske end madalasse oma käsivarte täispikkusele.

12.3 ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Käesolevad märkmed on abiks eelmises osas toodud faktide läbitöötamisel lühiõppesessioonide käigus. Kuna iga naabrivalve projekti vajadused on erinevad, on õppesessiooni püütud võimalikult paindlikuks teha. Õppesessioon keskendub kahele ülesandele.

ÜLESANDED

Peatüki viimases osas on kaks ülesannet:

- Ülesanne 1. Kodu kaitsmine tulekahju eest;
- Ülesanne 2. Naabruskonna tulekahjude eest kaitsmine.

Esimene ülesanne eeldab teatud määral kodutöö tegemist. Teine ülesanne on mõeldud arutamiseks ja lahendamiseks koos grupiga.

Mõlemale ülesandele on lisatud mõned arutlusteemad ja vastused tekkida võivatele küsimustele.

VAJALIKUD RESSURSID

Koopiad peatükis esitatud faktidest ja ülesannetest.

ÕPPESESSIOONI ETTEVALMISTAMINE

Enne õppesessiooni läbiviimist tuleks täpselt välja uurida, mida projektis osalejad tahavad teada saada. Tuleohutuse teemat võib käsitleda ka projekti koosolekul, et välja selgitada:

- kas inimesed soovivad saada informatsiooni ehitiste tuleohutuse suurendamise kohta;
- millistest aspektidest on nad kõige rohkem huvitatud.

Selle informatsiooni abil saab teha plaane tulevikuks ja lülitada ehitiste tuleohutuse teema kas ühe või mitme koosoleku päevakavasse.

ÜLESANNE 1. KODU KAITSMINE TULEKAHJU EEST

Ülesande eesmärk on kriitiliselt üle vaadata oma kodu tuleohutus. Ülesande lõpuks peaksid osalejad leidma:

- nõrku kohti oma kodude tuleohutuses;
- meetmeid, mida tuleohutuse suurendamiseks rakendada.

Ülesandel on kolm faasi.

Esimene faas

Jagage koosolekul osalejatele koopiad punktist “Kuidas ennetada tulekahju puhkemist kodus” ja ülesande küsimused. Seejärel andke osalejatele 10-15 minutit aega materjalidega tutvumiseks.

Teine faas

Iga projekti liige viib kodus läbi tuleohutuse ülevaatused ja märgib üles küsimuste vastused.

Kolmas faas

Järgmisel naabrivalve koosolekul kasutage ülesande vastuselehti ja arutage erinevate kodude tuleohutuse ülevaatus tulemusi. Soovi korral võivad osalejad esineda lühikeste ettekannetega teiste projekti liikmete ees. See arutelu ei tohiks kesta kauem kui 1 tund.

ÜLESANNE 1. KODU KAITSMINE TULEKAHJU EEST: KÜSIMUSED

Küsimus 1. Riskide ja lahenduste hindamine

Leidke oma elamises tuleohtlikke kohti. Ärge unustage ka kõrvalehitisi.

Märkige nõrgad kohad paberile. Pöörake erilist tähelepanu järgmistele aspektidele:

- pliitide, avatud tulekollete, soojapuhurite, elektrimasinate ja suitsetamise poolt tekitatavad riskid ja nende riskide vähendamine;
- kas kontrollite oma kodu üle enne uinumist;
- kas ja kuhu on majas paigaldatud suitsualarmid;
- võimalik väljapääsuteekond ja tagavaraväljapääs.

ÜLESANNE 1. KODU KAITSMINE TULEKAHJU EEST: VASTUSED

Küsimus 1. Riskide ja lahenduste hindamine

Arutage üheskoos gruppide vastuseid, seejuures kasutage faktilehte kontrollnimekirjana. Erilist tähelepanu pöörake:

- võimalikele riskidele;
- suitsualarmide kasutamisele;
- väljapääsuteekondadele.

Seejärel (mitte rohkem kui 30 minutit) arutage grupi liikmete poolt tõstatatud küsimusi või puuetega inimeste erivajaduste teemal.

Lõpetuseks jagage õppesessioonil osalejatele koopiad punktist “Mida teha kui puhkeb tulekahju”. Andke osalejatele materjaliga tutvumiseks 10 minutit aega ja pärast seda arutage 10-15 minutit tekkinud küsimusi.

ÜLESANNE 2. NAABRUSKONNA TULEKAHJUDE EEST KAITSMINE

Selle ülesande eesmärk on üle vaadata oma naabruskonna tuleohutus ning mõelda, mida naabrivalve projekti abil saaks selles osas ära teha. Ülesande lõppedes peaks grupp ära tundma:

- piirkondi, kus naabrivalve projekt saab midagi naabruskonna turvalisuse heaks ära teha;
- tegevusvaldkondi, kus saab midagi konkreetselt ette võtta.

Ülesanne jaguneb kolmeks faasiks.

Esimene faas

Allgües tuleks projektis osalejatele teemat tutvustada ja jagada osalejad kolmeks või neljaks väiksemaks grupiks. Andke igale grupile ülesande küsimusteleht.

Teine faas

Igal grupil tuleb küsimused läbi arutada ja kirjutada üles vastused, milleni üheskoos jõuti. Selleks kulub umbes 20 minutit.

Kolmas faas

Arutage iga grupi seisukohti ja võtke koosolek kokku.

ÜLESANNE 2. NAABRUSKONNA TULEKAHJUDE EEST KAITSMINE: KÜSIMUSED

Küsimus1. Mida võib naabrivalve ära teha?

Grupid peavad kirja panema, milliseid samme naabrivalve projekt ümbruskonna tuleohutuse suurendamiseks saab ette võtta.

Eriti tähelepanelikult tuleks mõelda:

- kohtadele, mis on eriti kaitsetud süütamiste suhtes (näiteks koolimajad, hüljatud ehitised ja prügimäed);
- vanematele või puuetega inimestele, kes võivad vajada erilist hoolt.

ÜLESANNE 2. NAABRUSKONNA TULEKAHJUDE EEST KAITSMINE: VASTUSED

Küsimus 1. Mida võib naabrivalve ära teha?

- Arutada tuleohutusega seotud ettepanekuid ja probleeme. Koosolekutele võib esinema kutsuda näiteks tuletõrjujaid.
- Välja selgitada kui paljud inimesed vajavad oma kodudesse suitsualarme. Kui vajadus on suur, on võimalik mõnelt firmalt suure tellimuse tõttu hinnaalandust saada.
- Välja selgitada, kas piirkonna vähem kaitstud inimeste aitamiseks on olemas mingeid mehhanisme. Ka neid piirkonna elanikke tuleb aidata oma kodu turvalisemaks ja tuleohutumaks muuta või lihtsalt nende kodudel silma peal hoida.
- Välja selgitada naabrivalve projekti tegevuspiirkonnas tuleohtlikud objektid. Ühiste märgukirjade saatmine kohalikule omavalitsusele antud probleemi tõstatamiseks võib osutada väga efektiivseks.

13. Sõidukite turvalisus

13.1 SISSEJUHATUS

Peatükk käsitleb sõidukite (autode, mootorrataste, haagissuvilate jne) turvalisust.

Selle peatüki lõpuks peaksid projektis osalejad suutma:

- tuvastada sõidukite turvalisuse riske;
- rakendada meetmeid, mis suurendavad sõidukite turvalisust.

Peatükk on kaheosaline:

- esimeses osas on teemat arendavad märkmed;
- teine osa sisaldab märkmeid õppesessiooni läbiviimiseks.

13.2 TEEMAT ARENDAVAD MÄRKMED

Küllalt suure tõenäosusega on autoost üks kõige suuremaid väljaminekuid inimese elu jooksul.

Samas moodustavad autovargused või vargused autodest umbes veerandi kõigist registreeritud kuritegudest.

Mõnede lihtsate ettevaatusabinõude abil võib autovarguse ohvriks sattumist märkimisväärselt vähendada.

Käesolevas peatükis antakse lihtsaid nõuandeid, kuidas kaitsta oma autot, haagissuvilat või mootorratast.

Autovarguse võimalikud tagajärjed:

- võite olla kodust ära lõigatud juhul kui autota tagasipääsemine pole võimalik;
- igapäevane elu ilma autota muutub keeruliseks ja aeganõudvaks;
- auto võib olla kahjustatud ja vajada remonti;
- probleemid kindlustusega, võimalik on kindlustusmaksete suurenemine.

Käesolev alapunkt sisaldab järgmiseid osasid:

- elementaarne auto turvalisus;
- uue auto ostmine;
- kasutatud auto ostmine;
- haagissuvila turvalisemaks muutmine;
- haagissuvila ostmine;
- mootorratta turvalisus;
- mootorratta ostmine.

ELEMENTAARNE AUTO TURVALISUS

Uksed ja aknad

Iga kord kui lahkute autost lukustage uksed, aknad, pagasiruum ja katuseluuk.

Võtmed ja immobilaiserid

Iga kord eemaldage süütevõti.

Kasutage alati immobilaiserit, isegi siis, kui te tangite autot või lähete hetkeks poodi.

Kui teil ei ole immobilaiserit, kaaluge tõsiselt selle paigaldamist.

Roolilukk ja teised turvaseadmed

Kasutage neid alati.

Lukustatav bensiinipaagi kaas sunnib vargaid bensiini lõppedes teie autot maha jätma.

VÄÄRTESEMED JA MUU OMANDUS

Ärge kunagi jätke neid nähtavale. Kui te ei saa neid endaga kaasa võtta, lukustage nad pagasiruumi.

Eriti, ÄRGE KUNAGI jätke järgmisi asju autosse:

- tshekiraamat ja krediitkaardid;
- autojuhtimisdokumendid ja isiklik kirjavahetus;

- mobiiltelefonid. Suur osa autodesse sissemurdmistest on seotud mobiiltelefonide vargusega. Märgistage oma telefon ja aku ning hoidke seerianumbreid turvalises kohas;
- raadio/kassetimängija.

Alati võtke need autost endaga kaasa. Kogu varustus tuleb märgistada nähtavalt ja püsivalt sõiduki registreerimisnumbriga – hoidke seerianumbrid turvalises kohas.

Auto märgistamine

Laske kõik sõiduki klaaspinnad märgistada registreerimisnumbriga. See kehtib ka küljepakende ja esitulede kohta.

AUTOANTENN

Parkimisel laske antenn alla.

Turvalisus auto juhtimisel

Hoidke väärtesemed vaateväljast väljas ning kõik ukсед ja aknad lukus. Vargad on varastanud käekotte avades autouksi ja lõhkudes aknaid sel ajal, kui autod seisavad või liiguvad aeglaselt.

Turvalisus parkimise ajal

Kui teil on garaazh, KASUTAGE SEDA JA LUKUSTAGE SEE. Kui teil ei ole garaazhi, parkige oma sõiduk sissesõiduteele või hästivalgustatud, lahtisesse kohta.

Vargad ründavad autoparklaid. Püüdke leida parkla, kus on piiratud sissepääsu- ja väljapääsukohad, hea valgustus ja turvakaamerad.

UUE AUTO OSTMINE

On õiglane eeldada, et kui te ostate uue auto, peaks see olema TURVALINE.

Otsustage mudeli kasuks, kus on sisseehitatud turvaseadmed.

Kontrollige kas on olemas:

- **Immobilaiser** – enamik tootjaid paigaldavad selle nüüd standardvarustusena.
- **Sissetapitud lukuga ukсед** – mõnikord nimetatakse seda kahekordseks lukustuseks. Teil on võimalik ka valida elektrooniliste lukkudega varustatud uksi.
- **Kesklukustussüsteem.**
- **Nähtav tehasetähis** – sõiduki tehasetähis on seitsmekohaline number, mis eristab teie autot kõikidest teistest autodest. Mõned tootjad paigaldavad nüüd tehasetähise plaadi armatuurlaule, nii et see oleks nähtav ka läbi esiklaasi.

Varas teab, et kui ta varastab selliselt märgistatud auto, tuleb tal enne seda, kui tal on võimalik autot müüa, eemaldada esiklaas ja purustada armatuurlaud. See vähendab tema

poolt saadavat tulu ja on tõkestava iseloomuga. Nähtav tehasetähis aitab ka politseil sõidukit kindlaks määrata.

- **Eemaldatav paneel ja/või turvaliselt kodeeritud auto stereovarustus** – nüüd paigaldavad mõned autotootjad stereovarustuse selliselt, et selle osad on autosse laiali jaotatud.

Mõnedesse autodesse on paigaldatud stereovarustus, mis teistesse sõidukitesse ei sobi.

- **Märgistamine** – kõikidele klaaspindadele märgitud sõiduki registreerimisnumber ja/või tehasetähis on veel üks vargust tõkestav abinõu.
- **Lukustatav bensiinipaagi kate.**
- **Autoalarm.**
- **Rattamutrid** – eriti kui teil on kallid alumiiniumveljed.
- **Turvaklaasimine** – teie auto külgakendele paigaldatud tugevdatud klaas muudab varastele sissetungimise raskemaks, eriti kui on paigaldatud ka sissetapitud lukud.
- **Jälitamisseadmed** – te võite kontrollida kas on võimalik hankida ka sõiduki jälitamisseadmeid. Need võimaldavad auto varastamise korral politseil või süstemi operaatoril autole jälile saada.

KASUTATUD AUTO OSTMINE

Palju autosid varastatakse eesmärgiga need edasi müüa süütutele ostjatele.

Kuigi enamiku kasutatud autode müügiga ei teki mingeid probleeme, kontrollige alati järgnevat:

- kuulutatud varastatuks;
- kindlustusfirma poolt mahakantud;
- selle finantseerimine lõpetamata.
- Suhtuge ettevaatlikult väikestesse kuulutustesse.
- Kontrollige, et sõiduki andmed vastaksid sõiduki dokumentides esitatud andmetele.
- Kontrollige, kas ei ole jälgi märgistuse eemaldamisest.
- Juhul kui müüja ei suuda esitada registreerimisdokumente, ärge autot ostke.
- Kui te ostate auto oksjonilt, kasutage kindlustust pakkuvaid sätteid.

Teil tuleb tasuda väike summa ja te olete kaitstud juhul, kui hiljem ilmneb, et te olete ostnud varastatud auto.

- Kaaluge võimalust lasta oma sõiduk professionaalselt kontrollida.

HAAGISSUVILA TURVALISUS

Esimene fakt

Haagissuvilate vargused suurenevad.

Teine fakt

Parkimine oma sissesõiduteele või aeda ei ole garantiiks varguse vastu. Teil tuleb siiski paigaldada turvaseadmed.

Kolmas fakt

Haagissuvilate kaitsmiseks on mitmeid võimalusi.

TURVANIPID – HAAGISSUVILAD

Haagissuvila lukud

Need pakuvad rahuldavat kaitset juhusliku varguse eest. Ostke selline, mis on valmistatud vastupidavast terasest, mis kataks ka veoliigendi kinnituspolte – kontrollige, et lukk oleks hea.

Rattaklambrid

Need on kasulikud, kui haagissuvilat hoitakse laagriplatsil või kodus. Mõned on paremad kui teised. Teatud mudelid pakuvad kehva kaitset rauasaega saagimise ja rattapoltide eemaldamise vastu rattaklambril küljesoleku ajal.

Tökiskingad

Tökiskingad võivad olla heaks kaitseks, kuid kontrollige, et need oleks õiges kohas. Shassii tootja võib soovitada talviseks hoidmiseks telgplaatide kasutamist.

Turvapostid

Kasulik, kui hoiate haagissuvilat kodus. Sissesõiduteele tsementeeritud turvapostid võimaldavad teil haagissuvila nende külge kinnitada ja lukustada lukuga. Teisi poste on võimalik sisse lükata, võimaldades haagissuvila blokeerida sissesõiduteele, peale seda kui post võetakse välja ja lukustatakse.

TEISED VÕIMALUSED

- Fotografeerige oma haagissuvilat, eriti selle iseloomulikke jooni.
- Söövitage haagissuvila shassii number või postiindeks kõikidele akendele – seespool olevate esemete/sisseseadete puhul kasutage ultravioletset markerit.
 - Katuse märgistamine oma postiindeksiga on abiks politseile,

Müügil on kaubanduslikud komplektid, kuid te võite seda teha ka ise.

- Usaldusväärse alarmi paigaldamine koos teiste turvaseadmetega võib vargad eemale peletada. Kontrollige, et see oleks usaldusväärne ja korralikult paigaldatud.
- Kirjutage üles haagissuvila shassii number. Hoidke dokumendid turvalises kohas ja väljaspool haagissuvilat
- Kindlustage haagissuvila hoidmine. Ärge tehke valikut ainult lähtuvalt hinnast. Mõningates kohtades pakutakse erinevaid kõrge turvalisuse seadmeid, 24 tunnilist valvet ja keerukaid alarmsüsteeme. Võtke haagissuvilast välja kõik isiklikud esemed.

HAAGISSUVILA OSTMINE

- Ärge sooritage ostu kõrtsi juures, autoparklas või teeäärsetes teenindusjaamades. Alati püüdke minna müüja juurde koju.
- Kui müüja majal on silt “Müügiks”, kontrollige kes seal elab. On teada, et müüjad kasutavad tühjade majade sissesõiduteid.
- Kontrollige numbrilauda. Kas see vastab vedava auto omale? Kas see on ajutine või numbriplaadile käsitsi kirjutatud?
- Kui teile antakse telefoninumber ja teil palutakse helistada teatud ajavahemikul, veenduge, et te ei helista “telefoni postkasti”. Valige operaatori number ja paluge tal kontrollida.
- Kontrollige haagissuvila shassii numbrit. Kas seda on muudetud või on see eemaldatud? Kahtluse korral võtke ühendust kohaliku politseiga.
- Omanikul peab olema ametlik registreerimisdokument.
- Te võite kontrollida ka :
 - omaniku andmeid;
 - kas haagissuvila on varastatud autode nimekirjas;
 - kas selle finantseerimine on lõpetamata.

Selle teenuse tasu on väike.

Kahtluse korral jalutage minema ja võtke ühendust kohaliku politseijaoskonnaga.

KUI TE MÜÜTE HAAGISSUVILAT

Ärge kunagi andke haagissuvilat enne ära, kui teil on raha käes.

Tshekid võivad olla võltsitud või varastatud.

MOOTORRATTA TURVALISUS

Probleem

Mootorrattad on vargale kerge saak. Neid on võimalik:

- minema veeretada;
- furgoonautosse tõsta;
- nendega saab ka minema sõita.

RISKIGRUPPI KUULUVAD KÕIK MASINAD, NII SUURED KUI VÄIKESED.

Professionaalsed vargad sihivad masinaid, mida nad soovivad:

- edasi müüa;
- osadeks lammutada, et taastada katkiseid mootorrattaid;
- müüa välismaale.

PIDAGE SILMAS TURVALISUSE PÕHINÕUDEID

Võib näida, et mootorrattaid on raskem turvalisemaks muuta, kuid ka siin aitab TURVALISUSE PÕHINÕUETE järgimine.

Parkimine

- Päeval ajal parkige rahvarohketesse, avalikesse kohtadesse.
- Öösel parkige hästivalgustatud alale.
- Püüdke parkimiskohti muuta.
- Kui võimalik, kasutage tellimusel ehitatud mootorratta alasisid, eriti neid, millel on fikseeritud parkimistahvlid või –taskud.
- Proovige leida valvega autoparkla.

Lukustamine

- Kasutage alati roolilukku.
- Võimaluse korral kinnitage mootorrattas liikumatu objekti või teise mootorratta külge, kasutades selleks vastupidavat teraskaablit ja kvaliteetset tabalukku, või läbi tagaratta või ratta raami kinnitatavat U-lukku.
- Ärge jätke oma kiivrit või muid esemeid mootorratta peale või sadulakorvidesse.

LISATURVASEADMED

Paigaldage mootorrattasignaali, mis on müügil meisterdamispoodides või mootorrattapoodides, ja pange see nähtavale kohale. Alarmi eest hoiatav kleebis aitab juhuslikku varast eemale peletada.

Turvamärgistamine

Mootorratta võimalikult paljude osade ja aksessuaaride turvamärgistamine sõiduki mootorinumbriga, registreerimisnumbriga ja postiindeksiga võimaldab:

- neile kergemini jälile saada – isegi siis kui ratas on osadeks lammutatud;
- muudab mootorratta – või selle osade – müümise vargale raskemaks;
- määrata kindlaks omanik ja pakkuda tõendeid politseile.

Turvamärgistamiseks on mitmeid võimalusi, mis kõik on odavad ja hõlpsasti kättesaadavad, kas mõeldud paigaldamiseks ise või professionaalide poolt.

- **Kustutamatu märgistamine** – mootorratta mittemetallsete osade ja aksessuaaride märgistamiseks võib kasutada enamikes kirjatarvete poodides müüdatavat tinti või ultraveiolet sulepead.
- **Ultraviolet märgistus** - on paljale silmale nähtamatu, kuid muutub ultraviolet lambi all nähtavaks. Kuid pidage meeles, et sellist märgistust tuleb uuendada iga paari nädala tagant, vastasel korral see tuhmub.
- **Graveerimine või söövitamine** – võib kasutada metallpitsatit või klaasi söövitamise komplekti.

MOOTORRATTA OSTMINE

Küsimused, mida tuleks küsida uue mootorratta ostmise puhul

- Millised sisseehitatud turvaseadmed sellel on?
- Kas sellele on paigaldatud alarm, immobilaiser ja identifitseerimisnumbrid?
- Kui need puuduvad, kas müüja paigaldab need mõistliku hinna eest?

Küsimused, mida tuleks küsida KASUTATUD mootorratta ostmise puhul

- Kas te olete näinud originaalregistreerimisdokumenti? Pidage meeles, et valguskooptia ei ole seaduslikult kehtiv.
- Kas registreerimisdokumendi peal on müüja nimi – või teise isiku nimi?
- Kas mootorratta raami või mootori number on võltsitud?
- Kas raami või mootori number vastavad registreerimisdokumendi numbritele?
- Kas müüja suudab tõendada oma isiku ja aadressi õigsust?
- Kas müüja soovib teiega kohtuda kodust väljas selleks, et teda ära ei tuntaks või talle jälile ei saadaks?

- Kas te olete veendunud, et müük on aus? Kui teil tekib kahtlusi, ärge andke raha enda käest ära.

TEISED MEETMED

Registreerimise kontroll – see on kõikide mootorratturite huvides, et registreerimisdokumendid ei satuks valedesse kätesse ja et neid ei kasutata varastatud mootorrattaste tarbeks. Kui kindlustus kannab teie mootorratta maha, registreerige see ka ARK-is.

Kuidas tööandja saab aidata – mootorratturite tööandjad, nagu näiteks kullerfirmad, peaksid aktiivselt oma sõitjate hulgas propageerima turvateadlikkust. Nad võiksid näiteks kaaluda vargainformatsiooni broshüüride lisamist palgaümbrikusse või kullerdokumentidele.

Edasimüüjad – edasimüüjad peaksid muutma teenindusse toodavate masinate kontrollimise standardprotseduuriks, kui nad ei tea masina tagapõhja. See on eriti tähtis, kui neilt palutakse duplikaatvõtmete muretsemist.

13.3 ÕPPESESSIOONI LÄBIVIIMINE

Käesolev osa annab ülevaate, kuidas kasutada käesolevas peatükis antud informatsiooni lühikestes õppesessioonides.

Kuna iga naabrivalve projekt on ainulaadne ja erinevate vajadustega, on ka seda õppesessiooni püütud muuta võimalikult paindlikuks.

ÕPPESESSIOONI KESTVUS

Umbes 30-45 minutit.

OSALEJATE ARV

Suurim õppesessioonil osalejate arv on 14-16 inimest.

VAJALIKUD RESSURSID

Koopiad vastavatest faktilihakülgedest.

ÕPPESESSIOONI ETTEVALMISTAMINE

Enne õppesessiooni algust tuleks välja uurida, mida projektis osalejad kuulda tahavad. Samuti võib sõidukite turvalisust arutada mõnel regulaarsel koosolekul, et välja selgitada:

- kas inimesed tahavad saada informatsiooni sõidukite turvalisuse kohta;
- millistest teemadest on nad eriti huvitatud. (Näiteks on antud piirkonnas probleemiks mootorrattaste vargused jne.)

Selle informatsiooni abil on kergem edasisi plaane teha ja lülitada sõidukite turvalisuse teema mõne koosoleku päevakavasse. Võimalusel võiks treeningu ära jagada mitme õppesessiooni peale.

Õppesessiooniplaan ja ajajaotus

Sissejuhatus: 5 minutit

Selgitage õppesessioonis osalejatele, et umbes veerand kõigist registreeritud kuritegudest on seotud sõidukitega. Seetõttu tuleb kõigil sõidukiomanikel arvestada teatud turvariskidega.

Käesoleva õppesessiooni jooksul antakse grupile terve hulk nõuandeid, kuidas parandada oma auto, haagissuvila või mootorratta turvalisust.

Kohalikud omapärad: 10 minutit

Käsitlege koos grupiga aspekte, mis teie piirkonnas ohustavad sõidukite turvalisust. Näiteks võib käsitleda:

- piirkonna sõidukivarguste arvu;
- konkreetseid piirkondi, kus sõidukite vargused on eriti tavalised;
- millist tüüpi, marki sõidukeid eriti sageli varastatakse.

Püüdke arutelluse kaasata võimalikult palju detaile probleemi olemuse kohta ja välja mõelda, mida saaks selle muutmiseks ära teha.

Sõidukite turvalisus: 15 minutit

Jagage grupi liikmetele faktilised andmed neile aega nendega tutvumiseks. Peale materjalidega tutvumist peaks järgnema ühine arutelu - milline informatsioon tundus grupile kõige kasulikum. Siduge arutelu kohalike omapäradega ja mõelge, kas pakutud meetodid suudaksid antud piirkonnas midagi paremaks muuta.

Edasine tegevus ja kokkuvõtete tegemine: 5 minutit

Küsige grupilt, kas nad sooviksid õppesessioonis käsitletud teema kohta veel mingisugust teavet saada. Kui vastus on jaatav, tasuks ühendust võtta mõne organisatsiooniga, kes antud valdkonnaga tegeleb ja paluda neil esineda koosolekul ettekandega.

